

AGATA KRISTI

PARKER PAJN NA DELU

The
Times

Naslov originala: *Agatha Christie Parker Pyne Investigates*

Agata Kristi
Parker Pajn na delu

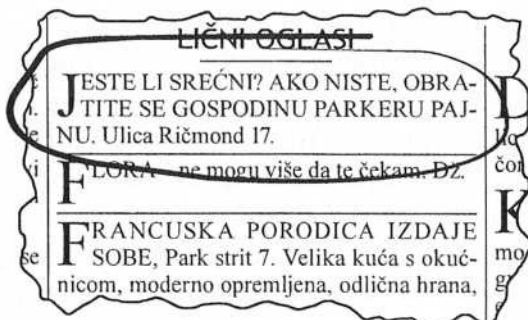
S engleskog preveo
Aleksandar Milajić

Slučaj sredovečne supruge

Nakon četiri nezadovoljna uzdaha, ozlojeđenog pitanja zašto niko ne može da ostavi njegov šešir na miru i treska vratima, gospodin Pekington je izašao iz kuće kako bi uhvatio voz za centar grada u 8.45. Gospođa Pekington je ostala da sedi za trpezarijskim stolom. Lice joj beše crveno, usne stisnute, a jedino što ju je sprečavalo da zaplače bilo je to što je njenu tugu u poslednjem trenutku zamenio bes. — Neću to više da trpim — rekla je. — Neću to više da trpim. — Sedela je zamišljeno još nekoliko sekundi. — Ta vrtirepka. Pogana, lukava lisica! Kako Džordž može da bude takva budala?

Tad bes uminu i ponovo nastupi tuga. Suze joj grunuše na oči i počеше da se kotrljaju niz njene sredovečne obraze. — Lako je reći da neću to više da trpim, ali šta mogu da učinim?

Odjednom je ophrvaše usamljenost, bespomoćnost i nepodnošljiv jad. Polako je uzela jutarnje novine i po ko zna koji put pročitala oglas na naslovnoj strani:

— Glupost! — reče gospođa Pekington. — Potpuna glupost.

- Ali onda dodade: — A da možda ipak vidim...

To objašnjava zašto su, tačno u jedanaest, pomalo nervoznu gospođu Pekington uveli u privatnu kancelariju Parkera Pajna.

Iako je, kao što je već napomenuto, bila nervozna, sam pogled na gospodina Pajna ulivao joj je poverenje. Bio je to, da ne kažemo debeo, ali svakako prilično krupan čovek, otmeno oblikovane ćelave glave, sa sitnim, sjajnim očima iza debelih naočara.

— Izvolite, sedite — reče Parker Pajn. — Došli ste u vezi s mojim oglasom, zar ne? - reče blagonaklono.

— Da — odgovori gospođa Pekington i začuta.

— I niste srećni — samouvereno dodade Pajn jednako ljubaznim glasom. — Malo je srećnih ljudi. Iznenadili biste se kad biste znali koliko malo.

— Zaista? — reče gospođa Pekington, iako je se, istini za volju, uopšte nije ticalo jesu li drugi srećni ili ne.

— Znam da vas to ne zanima - reče Pajn — ali *mene* i te kako zanima. Znao, trideset pet godina bavio sam se prikupljanjem statističkih podataka u jednoj vladinoj ustanovi. Sada sam u penziji, ali palo mi je na pamet da bih mogao svoje iskustvo da iskoristim na potpuno nov način. Sve je vrlo jednostavno. Nezadovoljstvo se može podeliti u pet grupa. Samo pet, verujte mi. A kad znate šta je izazvalo bolest, onda znate i kako da je lečite.

— Zastupam lekarski pristup. Lekar prvo postavi dijagnozu poremećaja, a onda preporuči terapiju. Ima i slučajeva u kojima leka nema. Ako je tako, otvoreno kažem da ne mogu da pomognem. Ali uveravam vas, gospođo Pekington, ako preuzmem slučaj, izlečenje je takoreći garantovano.

Zar je to moguće? Jesu li ovo gluposti ih tu možda ipak ima istine? Gospođa Pekington molećivo pogleda Pajna.

— Da vam postavim dijagnozu? — upita on i osmehnu

se. Zavali se i spojio vrhove prstiju. — Tišti vas nešto u vezi sa suprugom. Imali ste, kad se sve sabere i oduzme, srećan brak. Vaš suprug je, verujem, napredovao u karijeri. Mislim da vaš slučaj uključuje i izvesnu mladu damu... možda neku mladu damu koja radi s vašim mužem.

— Daktilografkinja — reče gospođa Pekington. — Pogana, napirlitana mala vrtirepka, s onim njenim ružem, svilenim čarapama i uvojcima. — Reči kao da su kuljale iz nje.

Gospodin Pajn klimnu glavom saosećajno. — Siguran sam da vam je suprug rekao kako nemate zašto da brinete.

— Baš tim rečima.

— I da stoga nema razloga da on ne uživa u čistom prijateljstvu s dotičnom mladom damom i da ne unosi malo radosti u njen jednoličan život. Jadno dete, uopšte se ne zabavlja. Verujem da je rekao nešto slično.

Gospođa Pekington žustro zaklima glavom. — Laži! Sve same laži! Vodi je na reku! I ja volim da idem na reku, ali pre pet-šest godina mi je rekao da bi mu to remetilo odlazak na golf. A zbog *nje* može da se odrekne golfa! Ja volim pozorište, ali on je uvek bio previše umoran za večernje izlaske. A sad nju vodi na igranke — *na igratike!* I vraća se kući u tri izjutra. Ja... ja...

— Ne sumnjam i da se žali kako su žene strašno ljubomorne, potpuno nerazumno ljubomorne kad za to uopšte nema povoda.

Gospođa Pekington ponovo klimnu glavom. — Baš tako — reče, pa oštro upita: — Kako vi sve to znate?

— Statistika — jednostavno odgovori Pajn.

— Užasno sam tužna — nastavi gospođa Pekington. — Oduvek sam mu bila dobra žena. Na početku braka sam se satirala od rada. Uvek sam bila uz njega. Nikad nisam ni pogledala drugog muškarca. Odeća mu je uvek besprekorna, dobro se hrani, kuću vodim dobro i ekonomično. I baš sad, kad smo stali na noge, kad konačno možemo malo da uživamo i radimo sve ono za čim

sam čeznula... sad ovo! — Progutala je knedlu.

Gospodin Pajn turobno klimnu glavom. — Uveravam vas da mi je vaš slučaj savršeno jasan.

— I... možete li nešto da učinite? — upitala ga je gotovo šapćući.

— Svakako, draga gospođo. Ima leka. O, da, ima leka.

— Šta je lek? — Netremice ga je gledala, puna nade.

Gospodin Pajn progovori tihim i odlučnim glasom.

— Ako sve prepustite meni, to će vas koštati dve stotine gvineja.¹

— Dve stotine gvineja!

— Tačno. Možete sebi da priuštite toliku cenu, gospođo Pekington. Toliko bi vas koštala operacija. Sreća je jednako važna koliko i telesno zdravlje.

— Pretpostavljam da vam plaćam nakon obavljenog posla.

— Naprotiv - reče Pajn. - Plaćate unapred.

Gospođa Pekington ustade. - Bojim se da zaista nemam nameru da...

— Da kupite mačku u džaku? - razdragano dovrši Parker Pajn. — Pa, možda ste u pravu. Mnogo je to novca da biste reskirali. Ali moraćete da mi verujete. Morate da platite unapred i oprobate sreću. To su moji uslovi.

— Dve stotine gvineja!

— Tako je. Dve stotine gvineja. To je mnogo novca. Želim vam prijatan dan, gospođo Pekington. Obavestite me ako se predomislite. — Rukovao se s njom, smeškajući se kao da je sve u najboljem redu.

Čim je izašla, Pajn pritisnu dugme na stolu, na šta mu u kancelariju uđe mlada žena strogog izgleda, s naočarima.

— Fasciklu, molim vas, gospođice Lemon. I poručite

¹ Ova knjiga je prvi put objavljena 1934. godine, dakle pre uvođenja decimalnog monetarnog sistema u Velikoj Britaniji (1971). Tada su među novčanim apoenima važili sledeći odnosi: 1 funta = 20 šilinga (240 penija), 1 šiling = 12 penija, 1 gvineja = 1 funta i 1 šiling. (Prim. prev.)

Klodu da će mi verovatno uskoro biti potreban.

— Nova stranka?

— Da. Još se joguni, ali vратиće se. Verovatno oko četiri. Uvedite je čim dođe.

— Raspored A?

— Naravno. Zanimljivo je što svako misli da je njegov slučaj jedinstven. Obavezno upozorite Kloda da ne bude previše egzotičan. Bez parfema i neka se ošiša kratko.

Petnaest minuta posle četiri gospođa Pekington je ponovo ušla u Pajnovu kancelariju. Izvadila je čekovnu knjižicu, popunila jedan ček i pružila mu ga. Dao joj je priznanicu.

— I šta sad? — upitala gaje puna nade.

— A sad — s osmehom će gospodin Pajn — idite kući. Sutra će vam prvom poštom stići uputstva, i bilo bi mi drago kad biste ih se pridržavali.

Gospođa Pekington je otišla ispunjena prijatnim iščekivanjem. Muž joj se vratio kući oprezan i spreman za raspravu ukoliko se ponovi scena koju su imali za doručkom, ali laknulo mu je kad je utvrdio da njegova supruga nije u ratobornom raspoloženju. Bila je neuobičajeno zamišljena.

Dok je slušao radio, Džordž se pitao hoće li mu ono drago dete, Nensi, dopustiti da joj kupi bundu. Znao je koliko je ponosna i nije želeo da je uvredi. S druge strane, žalila se da joj je hladno. Onaj njen tvidani kaputić obična je jeftina krpa i ne može da je zaštiti od zime. Ali ako joj predloži to tako daje ne povredi, možda će...

Pogled mu se srete sa ženim. Odjednom ga obuze griža savesti, i to ga je nerviralo. Marija je neverovatno ograničena i sumnjičava žena! Hoće da mu uskrati i to malo sreće!

Isključio je radio i pošao na spavanje.

Gospođa Pekington je sutradan ujutru primila dva neočekivana pisma. Jednim su joj potvrđivali zakazani termin kod poznatog stručnjaka za negu lepote, a drugim kod modiskinje. Treće pismo bilo je od gospodina Pajna,

koji ju je molio da mu pričini zadovoljstvo tako što će tog dana ručati s njim u *Ricu*.

Gospodin Pekington joj reče da možda neće stići da se vrati za večeru pošto ima neki poslovni sastanak, na šta ona jedva i da je odsutno klimnula glavom. Izašao je iz kuće čestitajući sebi što je izbegao oluju.

Stručnjak za negu lepote ostavio je snažan utisak na nju. Ala ste se zapustili! Ali *zašto*, madam? Trebalo je da se javite još odavno. Ali nije sve izgubljeno.

Svašta su joj radili s licem. Pritiskali su ga, gnječili i parili. Mazali su ga blatom i mackali kremama, a onda ga napuderisali i doterali.

Na kraju joj dadoše ogledalo. „Stvarno izgledam mlađe“, pomislila je.

Kod modiskinje je bilo jednako uzbudljivo. Izašla je odande osećajući se elegantno i moderno.

U pola dva je došla na zakazani ručak u *Ricu*. Gospodin Parker Pajm je već bio tamo, besprekorno odeven i ona ponovo oseti kako je njegovo prisustvo ispunjava utehom i sigurnošću.

— Zavidljivo — reče joj, iskusnim je okom odmerivši od glave do pete. — Bio sam slobodan da vam naručim *belu damu*.

Gospođa Pekington nije imala običaj da pije koktele, tako da se nije bunila. Oprezno je pijuckala prijatni napitak dok je pažljivo slušala reči blagonaklonog učitelja.

— Gospođo Pekington — reče Parker Pajm — morate naterati svog supruga da se prene. Razumete li? Da se prene. Da bih vam pomogao u tome, upoznaću vas s jednim svojim mladim prijateljem. Danas ćete ručati s njim.

Uto se pojavi jedan mladić koji, prešavši pogledom po restoranu, opazi gospodina Pajna i okretno pođe ka njihovom stolu.

— Gospodin Klod Latrel, gospođa Pekington.

Gospodin Klod Latrel je imao tridesetak godina i bio je prefinjen, ugladen, savršeno odeven i veoma naočit.

— Izuzetno mi je drago — promrmljao je.

Tri minuta kasnije, gospođa Pekington je sedela sučelice svom novom učitelju za malim stolom za dvoje.

Isprva je bila stidljiva, ali Latrel ju je lako raskravio. Dobro je poznao Pariz i provodio je dosta vremena na rivijeri. Upitao ju je voli li da pleše. Ona reče da voli ali da nema često priliku za to pošto njen suprug ne voli večernje izlaske.

— Nije valjda toliko bezdušan da *vas* drži zatočenu u kući? — upita Klod Latrel i osmehnu se, pokazujući niz savršenih zuba. — Žene danas ne smeju da trpe mušku ljubomoru.

Gospođa Pekington zausti da napomene kako to nema veze s ljubomorom, ali ipak ne reče ništa. Na kraju krajeva, nije imala ništa protiv te ideje.

Potom, joj je Latrel veselo pričao o noćnim klubovima i dogovorili su se da sutradan uveče odu do popularnog *Nižeg arhandela*.

Pomalo ju je brinulo kako će to saopštiti suprug. Pretpostavljala je da će Džordž to smatrati neobičnim, a verovatno i smešnim. Međutim, ispostavilo se da je briga bila bezrazložna. Za doručkom je bila previše nervozna da mu to kaže, a negde oko dva su joj telefonom javili da će gospodin Pekington večerati u gradu.

To večer je bilo pun pogodak. Gospođa Pekington je u mladosti odlično plesala, tako da je pod Latrelovim veštim vodstvom lako pohvatala moderne korake. On nije propustio da joj pohvali haljinu i frizuru. (Tog jutra je dobila poruku da ima zakazano kod jednog pomodnog frizera.) Na rastanku joj je usrdno poljubio ruku. Godinama se nije toliko dobro provela.

Usledilo je deset neverovatnih dana. Gospođa Pekington je išla na ručkove, čajanke i večere, plesala tango i ispijala koktele. Saznala je sve o Latrelovom tužnom detinjstvu, o nesrećnim okolnostima pod kojima je njegov otac izgubio svu imovinu i o tragičnoj romansi nakon koje je Klod osetio ogorčenje spram sveg ženskog

roda.

Dok su jedanaestog dana plesali u *Crvenom admiralu*, opazila je svog supružnika pre nego on nju. Džordž je bio tu s onom devojkom iz kancelarije. Oba para su plesala.

- Zdravo, Džordže - veselo reče gospođa Pekington kad su im se putanje približile.

Silno se zabavljala dok je gledala kako mu lice najpre crveni od zapanjenosti, a onda poprima grimiznu boju. Zapanjenost beše pomešana sa stidom.

Izenadilo ju je što oseća da u potpunosti gospodari situacijom. Siroti stari Džordž! Nastavila je da ga gleda i kad se vratila za sto. Kako je samo zdepast, kako ćelav, i kako užasno skakuće dok pleše! Siroti Džordž, kako samo želi da bude mlad! A ona jadna devojka što pleše s njim mora da se pretvara kako joj se sve to sviđa. Međutim, na licu joj se videla dosada kad god bi mu pogledala preko ramena, tako da on ne može daje videti.

Mogu samo da joj zavide, pomislila je zadovoljno. Bacila je pogled ka savršenom Klodu, koji je taktično ćutao. On je neverovatno dobro razume. I nikada ne džangriza — što muževi neizostavno počnu da rade s godinama.

Ponovo se osvrnula ka Klodu. Pogledi im se sretoše. Nasmešiojoj se, nežno je gledajući onim svojim divnim, tamnim očima, tako setnim i romantičnim.

— Da plešemo? — upitao ju je.

Ponovo su zaplesali. Osećala se kao na sedmom nebu!

Bila je svesna da ih Džordž prati tužnim pogledom. To i jeste bila namera, podsetila se, napraviti Džordža ljubomornim. Kako je sve to bilo davno! Sad zaista ne želi da Džordž bude ljubomorani. To će ga uznemiriti. A što da bude uznemiren, jadničak, kad su svi okolo tako srećni...

Gospodin Pekington se vratio kući čitav sat pre svoje supruge. Izgledao je zbunjeno i nesigurno.

— Hm, vratila si se — primetio je.

Zbacila je večernji ogrtač, koji je istog tog jutra platila četrdeset gvineja. — Da — reče s osmehom. — Vratila sam

se.

On se nakašlja. — Pa... čudno je što smo se sreli.

— Da, baš — reče ona.

— Ja... pa, mislio sam da bi bilo lepo izvesti negde ono ubogo devojčce. Ima mnogo problema kod kuće. Mislio sam... znaš, nekako mi je bilo žao.

Ona klimnu glavom. Siroti stari Džordž. Kako je samo đipao, zajapuren i pun sebe.

— Ko je bio onaj momak s tobom? Rekao bih da ga ne poznajem.

— Latrel. Klod Latrel.

— Kako si ga upoznala?

— Preko zajedničkih poznanika — neodređeno će ona.

— Malo je čudno da u tim godinama ideš na igranke. Ne bi smela da praviš budalu od sebe, draga.

Gospođa Pekington se osmehnu. Bila je previše dobro raspoložena da bi mu uputila očigledan odgovor. — Prijalo mi je malo promene — reče spokojno.

— Znaš, moraš da vodiš računa. Sad je mnogo tih nalickanih fićfirića. Sredovečne žene su ponekad užasno lakoverne. Samo te upozoravam, draga. Ne bih voleo da te vidim kako radiš nešto neprimereno.

— Kretanje mi baš prija — reče ona.

— Pa... dobro.

— Kao i tebi — blago dodade ona. — Baš je lepo biti srećan, zar ne? Sećam se da si pre desetak dana rekao to za doručkom.

On je ošinu pogledom, ali na njenom licu ne bese ni trunke zloradosti. Zevnula je.

— Moram na spavanje. Uzgred, Džordže, poslednjih sam dana bila odvratno ekstravagantna. Stići će nam neki užasni računi. Ne ljutiš se, zar ne?

— Računi?

— Da. Za odeću. I masažu. I frizera. Baš sam bila nevaljala, ali znam da se ti ne ljutiš na mene.

Pošla je uza stepenice. On je otvorenih usta gledao za njom. Marija je zapanjujuće mirna u vezi s događajima te

večeri. Izgledala je kao da joj uopšte ne smeta. Ali prava je šteta što je iznenada počela da razbacuje novac. Marija — to otelotvorenje štedljivosti!

Žene! Džordž Pekington odmahnu glavom. Braća one jadne devojke u poslednje vreme stalno su zapadala u nevolje. Sreća njena što je on tu da joj se nađe. A i svi oni problemi na poslu...

S uzdahom je i sam pošao na sprat.

Ponekad čoveku pravo značenje reči dopre do svesti s velikim zakašnjenjem. Gospođa Pekington se tek sutradan prisetila šta joj je suprug rekao prethodne večeri.

Nalickani fićfirići. Sredovečne žene. Užasno lakoverne.

Gospođa Pekington je bila hrabra žena. Sela je i suočila se s činjenicama. Žigolo. Čitala je o takvima u novinama. A čitala je i o glupiranju sredovečnih žena.

Da li je Klod žigolo? Verovatno jeste. A opet, žigola plaćaju drugi, a Klodje uvek plaćao sve račune. Da, ali zapravo je gospodin Parker Pajn sve plaćao, a ne Klod... ili pre ona, jer je to bilo njenih dve stotine gvineja.

Da li je ona sredovečna budala? Da li joj se Klod Latrel smejao iza leđa? Pocrvenela je od te pomisli.

I šta sad? Klod je žigolo. Ona je sredovečna budala. Pretpostavljala je da bi trebalo nešto da mu pokloni. Možda zlatnu tabakeru. Ili nešto slično.

Gonjena tim čudnim porivom, izašla je i otišla pravo do *Espriza*. Odabrala je tabakeru i platila je. Trebalo je da se nađe s Klodom u *Kleridžu* na ručku.

Dok su pijuckali kafu, iz tašne je izvadila paketić. — Mali poklon — promrmljala je.

On podiže pogled i namršti se. - Za mene?

— Da. Nadam se... da će ti se dopasti.

Dograbio je paketić i besno ga gurnuo preko stola. — Zašto mi to daješ? Neću ga. Uzmi ga natrag. Uzmi ga kad ti kažem. — Bio je ljut. Crne su mu oči sevale od besa.

— Izvini — promrmljala je i vratila paketić u tašnu.

Tog dana je među njima vladala napetost.

Sutradan ujutru ju je pozvao telefonom. — Moram da

te vidim. Mogu li danas poslepodne da dođem kod tebe?

Odgovorila mu je da dođe u tri.

Kada je došao, bio je bleđ i napet. Pozdravili su se. Bilo je još neugodnije nego prethodnog dana.

Iznenada je skočio i stao pred nju. — Za šta me ti smatraš? Eto, to sam došao da te pitam. Bili smo prijatelji, zar ne? Da, prijatelji. Ali ti si, bez obzira na to, mislila da sam... pa, žigolo. Stvorenje koje živi od žena. Nalickani fićfirić. To misliš, zar ne?

— Ne, ne.

Odmahnuo je rukom. Sad je bio još bleđi. — Da, ti baš *to* misliš! E, pa istina je. Došao sam da ti to kažem. Tako je! Dobio sam zadatak da te izvodim, da te zabavljam, da vodim ljubav s tobom, da ti pomognem da zaboraviš na muža. To je moj posao. Odvratno, zar ne?

— Zašto mi to govoriš? — upita ona.

— Zato što mi je svega dosta. Ne mogu više ovako. Ne s tobom. Ti si drugačija. Ti si žena kojoj bih mogao da verujem i koju bih mogao da obožavam. Sad verovatno misliš da ovo govorim tek onako, da je i to deo igre. — Približio joj se. — Dokazaću ti da nije. Sad odlazim, i to zbog tebe. Idem da budem muškarac, a ne ogavno biće koje sam postao zbog tebe.

Iznenada ju je zagrlio i prislonio usne uz njene, a onda se odvojio i odmaknuo.

— Zbogom. Oduvek sam bio đubre, ali kunem se da će ubuduće biti drugačije. Sećaš li se da sam ti jednom rekao kako volim da čitam oglase u rubrici „Patnja“? Svake godine ćeš na ovaj dan tu naći moju poruku da nisam zaboravio i da mi dobro ide. Tako ćeš shvatiti koliko si mi značila. I još nešto. Nisam od tebe uzeo ništa, ali želim nešto da ti dam. — S prsta je skinuo jednostavan zlatan prsten. — Pripadao je mojoj majci. Voleo bih da ga ti nosiš. A sad zbogom.

Džordž Pekington se rano vratio kući. Zatekao je suprugu kako zamišljeno zuri u vatru. Odgovarala mu je ljubazno ali odsutno.

— Slušaj, Marija — reče on iznenada. — U vezi s onom devojkom...

— Da, dragi?

— Ja... nikad nisam želeo da te uznemirim. Znaš, to s njom... Nije bilo ništa.

— Znam. Ponašala sam se kao budala. Viđaj je koliko god želiš ako te to čini srećnim.

Trebalo je da te reči obraduju Džordža Pekingtona. Međutim, one su ga onespokojile. Zašto bi neko uživao u provodu s devojkom kad ga žena ohrabruje u tome? Ma nek sve ide do đavola, to nije u redu! Sve ono ushićenje osećanjem da tera kera i da je muškarčina koja se igra vatrom, sve to u trenutku izlete iz njega da skonča i nestane. Džordža Pekingtona iznenada ophrvaše umor i osećaj praznine u džepovima. Ta devojka je prava mala opasnica.

— Marija, ako želiš, mogli bismo negde da otputujemo — predložio je bojažljivo.

— Ma ne sekiraj se za mene. Sasvim mi je dobro i ovde.

— Ali voleo bih da te negde odvedeni. Možda na rivijeru.

Ona mu se blago osmehnu.

— To bi bilo divno, dragi.

Gospodin Parker Pajn pozva gospođicu Lemon. — Koliki je račun za zabavu?

— Sto dvadeset funti, četrnaest šilinga i šest penija — odgovori ona.

Uto se vrata naglo otvoriše i uđe namrgođeni Klod Latrel.

— Dobro jutro, Klode — reče Pajn. — Da li se sve završilo kako treba?

— Rekao bih da jeste.

— A prsten? Koje si ime ugravirao, kad smo već kod toga?

— Matilda — turobno će Klod. — 1899.

— Odlično. Kakav tekst ide u glas?

— „Dobro mi ide. Još pamtim. Klod.“

— Zapišite to, molim vas, gospođice Lemon. Rubrika „Patnja“. Treći novembar, sledećih... Da vidimo, troškovi su sto dve funte, četrnaest šilinga i šest penija. Da, neka bude deset godina. To nam ostavlja zaradu od devedeset dve funte, dva šilinga i četiri penija. Lepo. Baš lepo.

Gospođica Lemon izađe.

— Slušajte - planu Klod. — Ne dopada mi se ovo. Igramo prljavu igru.

— Ali, mladiću!

— Prljava je to igra. Ona je pristojna žena, i dobra. A napričao sam joj onolike laži, napunio joj glavu ovom srceparajućom bljuvotinom... Do đavola sve! Muka mi je od ovog!

Gospodin Parker Pajm namesti naočare malo bolje i zagleda se u Kloda s gotovo naučnim zanimanjem.

— Dakle stvarno! - reče jetko. - Ne sećam se da te je savest ikada mučila tokom tvoje - hm! - opštepoznate karijere. Naročito su ti bili bestidni poduhvati na rivijeri, a iskorišćavanje gospođe Heti Vest, žene kalifornijskog „kralja krastavaca“, ostaće upamćeno po smislu za hladnokrvnu proračunatost, koju si tom prilikom pokazao.

— E pa, izgleda da se menjam — progunđa Klod. — Ovo nije... To što radimo nije lepo.

Gospodin Pajm progovori glasom učitelja koji savetuje omiljenog učenika. — Dragi moj Klode, tvoj rad je bio vredan svake hvale. Pružio si jednoj nesrećnoj ženi ono što je svakoj ženi potrebno — romansu. One strast iskidaju na komade i ne dobiju od nje ništa dobro, ali zato romansu umotaju u lavandu, kako bi mogle godinama da je se sećaju. Poznajem ljudsku prirodu, mladiću, i kažem ti da žena može godinama živeti od ovakve epizode. — Nakašljao se. — Vrlo dobro smo rešili problem gospođe Pekington.

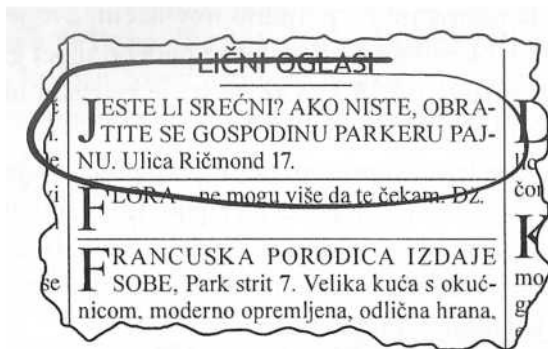
— Svejedno, meni se to ne dopada — promrmlja Klod i izađe.

Gospodin Pajm izvadi iz fioke novu fasciklu, na kojoj napisa: „Zanimljivi tragovi savesti kod okorelog žigola. Na-

pomena: Studija u izradi."

Slučaj nezadovoljnog vojnika

Major Vilbraham neodlučno zastade pred vratima kancelarije Parkera Pajna da po ko zna koji put pročita oglas u juturnjim novinama, koje beše poneo sa sobom. Tekst je bio vrlo jednostavan:

Major duboko udahnu, pa silovito gurnu klatna vrata i uđe u prijemnu sobu. Jednostavno odevena mlada žena prestade da kuca na mašini i upitno ga pogleda.

— Gospodin Parker Pajna? - izgovori major Vilbraham i pocrvene.

— Izvolite ovuda.

Odvela ga je u kancelariju, kod blagonaklonog Parke- ra Pajna.

— Dobro jutro — reče gospodin Pajna. — Izvolite, sedite. A sad mi recite šta mogu da učinim za vas.

— Ja sam Vilbraham... — poče gost.

— Major? Pukovnik? — upita Pajn.

— Major.

— Aha. I nedavno ste se vratili iz inostranstva? Indija? Istočna Afrika?

— Istočna Afrika.

— Lepa zemlja, siguran sam. Pa, ponovo ste kod kuće i... ne dopada vam se. Da li je to ono što vas muči?

— Potpuno ste u pravu. Ali otkud znate...

Gospodin Pajn odmahnu ručerdom. — Posao mi je da znam. Vidite, trideset pet godina bavio sam se prikupljanjem statističkih podataka u jednoj vladinoj ustanovi. Sada sam u penziji, ali palo mi je na pamet da bih mogao svoje iskustvo da iskoristim na potpuno nov način. Sve je vrlo jednostavno. Nezadovoljstvo se može podeliti u pet grupa. Samo pet, verujte mi. A kad znate šta je izazvalo bolest, onda znate i kako da je lečite.

— Zastupam lekarski pristup. Lekar prvo postavi dijagnozu poremećaja, a onda preporuči terapiju. Ima i slučajeva u kojima leka nema. Ako je tako, otvoreno kažem da ne mogu da pomognem. Ali uveravam vas, ako preuzmem slučaj, izlečenje je takoreći garantovano.

— Verujte mi, majore Vilbrahame, devedeset šest procenata penzionisanih graditelja carstva, kako ih ja zovem, nije srećno. U zamenu za aktivan život, život pun odgovornosti, a neretko i opasnosti, dobili su... šta? Ograničena sredstva, odvratnu klimu i osećaj da su kao riba na suvom.

— Tačno je sve što ste rekli - reče major. - Meni smeta dosada. Dosada i beskrajna naklapanja o seoskim tričarijama. Ali šta ja tu mogu? Jedva da imam nešto novca osim penzije. Živim u lepoj kućici nadomak Kobama. Ne mogu sebi da priuštim ni lov ni pecanje. Nisam oženjen. Susedi su mi fini ljudi, ali nemaju čak ni predstavu šta se dešava van ovog ostrva.

— Sve u svemu, smatrate da to nije život nego životarenje — zaključio Pajn.

— Proklete životarenje.

— Čeznete za uzbudjenjem, možda čak i opasnošću?
— nastavi Pajn.

Vojnik sleže ramenima. — Nema toga u ovoj kutijici od države.

— Izvinite, ali niste u pravu — ozbiljno će Pajn. — Ovde, u Londonu, ima uzbudjenja i opasnosti koliko hoćete, ako znate gde da ih tražite. Upoznali ste samo mirnu i ugodnu površinu života u Engleskoj, ali postoji i druga strana. Ako želite, mogu vam je pokazati.

Major Vilbraham se zamisli. Bilo je nečeg umirujućeg u gospodinu Pajnu. Bio je to, da ne kažemo debeo, ali svakako krupan čovek, otmeno oblikovane ćelave glave, sa sitnim, sjajnim očima iza debelih naočara. I prosto je zračio poverenjem.

— Međutim, moram da vas upozorim — dodade Pajn — da tu postoji i element rizika.

Vojnikove se oči zacakliše. — To je u redu — reče, pa brzo dodade: — A... vaša cena?

— Cena mojih usluga — reče Pajn — iznosi pedeset funti. Plaćanje unapred. Ako vam u roku od mesec dana još uvek bude dosadno, vratiću vam novac.

Vilbraham malo razmisli. — Pošteno — reče. — Pristajem. Odmah ću vam dati ček.

Obavili su transakciju i gospodin Pajn pritisnu dugme na stolu.

— Sada je jedan — reče. — Zamoliću vas da odvedete jednu mladu damu na ručak.

Vrata se otvoriše. — A, draga moja Madlen, dozvoli mi da ti predstavim majora Vilbrahama. On će te izvesti na ručak.

Vilbraham samo zatrepta, što beše potpuno razumljivo. Devojka koja je ušla u sobu beše krhka i crnokosa, prelepih očiju s dugim tamnim trepavicama, savršenog tena i putenih skerletnih usana. Odeća joj isticala gracioznost tela. Bila je savršena od glave do pete.

—Ja... čast mi je — promuca major Vilbraham.

— Gospođica De Sara — reče Parker Pajn.
— Veoma ste ljubazni — promrmlja Madlen de Sara.
— Imam vašu adresu — nastavi Parker Pajn. — Sutra
ujutru dobićete moja dalja uputstva.
Major Vilbraham i ljupka Madlen izadoše.

Madlen se vratila oko tri.

Gospodin Pajn je upitno pogleda. — Dakle? — reče.

Madlen odmahnu glavom. — Plašio me se — reče. —
Misli da sam zavodnica.

— To sam i očekivao — reče Pajn. — Jesi li se držala
mojih uputstava?

— Jesam. Bez ustezanja smo razgovarali o gostima za
drugim stolovima. Njegov tip su svetlokose, plavooke,
pomalo anemične i ne previsoke žene.

— Trebalo bi da bude lako — reče Pajn. — Donesi mi
Raspored B dok ja pogledam koga trenutno imamo na
raspolaganju. — Prevukao je prstom po spisku i zaustavio
se na jednom imenu. — Freda Kleg. Da, mislim da će
Freda Kled potpuno odgovarati. Odmah ću pozvati
gospođu Oliver.

Major Vilbraham je sutradan primio pismo sledeće
sadržine:

Sledećeg ponedeljka u jedanaest ujutru idite u
Iglmont na Frajars lejnu u Hempstidu i tražite gospodina
Džounsa. Recite da dolazite iz transportnog preduzeća
Guava.

Narednog ponedeljka (koji je padao na Dan banki),
major Vilbraham se poslušno uputio ka Iglmontu u Frajars
lejnu. Uputio se jeste, ali nikada nije stigao donde pošto
mu se nešto desilo.

Činilo mu se da je tog dana svak živi poveo suprugu u

Hempstid. Masa ga je prosto progutala i uvukla u voz, tako da je jedva uspeo da izađe na pravoj stanici.

Ispostavilo se da je Frajars lejn slepa, zapuštena i izlokana uličica, uvučena podalje od puta. S obeju strana nizale su se oveće kuće, koje su očigledno znale i za bolje dane ali sada su bile ostavljene da propadaju.

Vilbraham pođe i stade redom da zagleda poluizbrisana imena na kapijama, kad iznenada začu nešto što ga navede da stane kao ukopan. Bilo je to nešto nalik klokotanju ili prigušenom krkljanju.

Zvuk se ponovo začu, ali ovoga se puta mogla razaznati reč „Upomoć!“. Vapaj je dopirao iz kuće kraj koje je major upravo prolazio.

Bez oklevanja je gurnuo rasklimanu kapiju i nečujno potrčao prilaznim putem zaraslim u korov. U grmlju je ugledao devojkicu kako pokušava da se odbrani od dva ogromna crnca. Hrabro se borila ne prestajući da se otima, uvija i šutira ih. Jedan napadač joj je držao šaku preko usta dok se ona očajnički borila da se oslobodi stiska.

Zakupljeni borbom, crnci nisu primetili Vilbrahama sve dok se onaj koji je držao devojkicu šaku preko usta nije zateturao unatrag od snažnog udarca u bradu. Drugi iznenađeno pusti devojkicu i osvrnu se, ali major ga je spremno dočekao. Ponovo sunu pesnicom, i crnac pade nauznak. Vilbraham se tad okrete ka onom prvom, koji mu je već prilazio s leđa.

Međutim, izgleda da je napadačima bilo dosta tuče. Onaj koji je pao otkotrlja se u stranu i sede, pa potom ustade i jurnu ka kapiji, a njegov sadrug polete za njim. Vilbraham prvo potrča za njima, ali onda se predomisli i vrati se do devojkice, koja je stajala naslonjena na drvo i borila se za dah.

— O, hvala vam! — prodahala je. — Bilo je strašno.

Major Vilbraham je tek tad čestito pogledao koga je to s takvim žarom branio. Bila je to devojkica od dvadeset jednu-dve godine, svetle kose i plavih očiju, lepa na neki pomalo beživotan način.

— Ne znam šta bi bilo da se niste pojavili! — dodala je devojka.

— De, de — smirivao ju je Vilbraham. — Sad je sve u redu, ali mislim da bi trebalo da se sklonimo odavde. Ona dvojica bi mogla da se vrate.

Na devojčinim usnama ukaza se slabašan osmeh. — Ne verujem da će se vratiti posle onakvih batina. Bili ste veličanstveni!

Major pocrvene od topline njenog zadivljenog pogleda.

— Ma nije to ništa — reče smušeno. — Svako bi priskočio da pomogne dami u nevolji. Možete li da hodate ako se oslonite o moju ruku? Znam da ste pretrpeli gadan šok.

— Dobro sam — reče devojka, ali ipak prihvati ponuđenu ruku. Još je drhtala. Na kapiji se osvrnula ka kući. — Ništa mi nije jasno — promrmljala je. — Ta kuća je očigledno napuštena.

— Da, baš tako — potvrdi major gledajući zamandaljene prozore i oronule zidove.

— Ali to *jeste* Vajtfrajars — reče devojka i pokaza ka izbledelom imenu na kapiji. - Tu je trebalo da dođem.

— Pustite sad to — reče Vilbraham. — Za minut-dva ćemo naći taksi, a onda ćemo otići negde da popijemo po šolju kafe.

Iz uličice izbiše na znatno prometniju ulicu i obradovaše se kad pred obližnjom kućom ugledaše slobodan taksi. Vilbraham ga pozva, reče vozaču kud da vozi i potom krenuše.

— Ne pokušavajte da govorite — savetovao je svojoj mladoj saputnici. — Samo se zavalite. Preživeli ste gadno iskustvo.

Ona mu se zahvalno osmehnu.

— Nego... ovaj... Vilbraham, drago mi je.

— Kleg. Freda Kleg.

Deset minuta kasnije, Freda je pijuckala kafu i preko stočića zahvalno gledala svog spasioca.

— Sad mi sve izgleda kao san — reče. — Ružan san.

— ²⁶ Stresla se. — Kad samo pomislim da sam još nedavno priželjkivala da mi se nešto dogodi! O, nisam vam ja za pustolovine!

— Ispričajte mi kako se ovo desilo.

— Pa, pravo da vam kažem, bojim se da ću morati štošta da vam ispričam o sebi.

— Izvrsna tema — reče Vilbraham i ljubazno klimnu glavom.

— Ja sam siročić. Otac mi je bio kapetan broda. Umro je kad mi je bilo osam godina. Majka mi je umrla pre tri godine. Radim u centru grada, kao službenica u kompaniji *Vejkjum ges*. Kada sam se jedne večeri prošle nedelje vratila s posla, zatekla sam nekog gospodina kako me čeka. Predstavio se kao gospodin Rejd, advokat iz Melburna.

— Bio je vrlo uljudan i postavio mi je nekoliko pitanja o porodici. Objasnio mi je da je nekad poznavao mog oca i da je vodio neke njegove poslove. A onda je izneo i pravi razlog svoje posete. „Gospođice Kleg“, rekao mi je, „imam razloga da verujem kako biste mogli da ostvarite prihod od poslova u koje je vaš otac uložio novac nekoliko godina pre smrti.“ Naravno, to me je veoma iznenadilo.

— „Verovatno ne znate ništa o svemu tome“, objasnio mi je, „pošto mislim da Džon Kleg nikada nije taj posao uzimao za ozbiljno. Međutim, došlo je do neočekivane zarade, a bojim se da će vaš zahtev za isplatu zavisiti od dokaza o vlasništvu nad određenim dokumentima. Trebalo bi da su bili u posedu vašeg oca, ali moguće je i da ih je uništio smatrajući ih bezvrednima. Jeste li sačuvali dokumenta svog oca?“

— Objasnila sam mu da je moja majka odložila mnoge očeve stvari u njegov stari mornarski sanduk i da sam sve pažljivo pregledala, ali da nisam pronašla ništa zanimljivo.

— „Verovatno niste ni svesni važnosti tih dokumenata“, rekao mi je s osmehom.

— Otišla sam do sanduka i donela onih nekoliko papira koji su bili tamo. Pogledao ih je i rekao mi da je

nemoguće tek tako reći imaju li ikakve veze s pomenutim poslom, ali da će ih on poneti sa sobom i obavestiti me ako nešto iskrсне.

U subotu mi je poslednjom poštom stiglo njegovo pismo kojim me poziva da dođem kod njega kako bismo o svemu porazgovarali. I dao mi je adresu: Vajtfracjars, Fracjars lejn, Hempstid. Trebalo je da dođem tamo jutros u petnaest do jedanaest.

— Malo sam kasnila jer nisam mogla da se snađem. Žurno sam prošla kroz kapiju i krenula ka kući, kad iznenada ona dva strašna čoveka iskočiše iz žbunja. Nisam stigla ni da pisnem. Jedan mi je odmah zapušio usta. Nekako sam uspela da iskrenem glavu i pozovem pomoć. Sreća moja što ste me čuli. Da nije vas bilo... - Zaćutala je. Njene oći su govorile više od reći.

— Drago mi je što sam se zatekao tamo. Tako mi svega, voleo bih da mi ona dvojica siledžija padnu šaka. Pretpostavljam da ih nikad ranije niste videli.

Devojka odmahnu glavom. — šta mislite da to znaći?

— Teško je reći, ali ujedno sam prilićno siguran. Neko želi nešto što se nalazi među dokumentima vašeg oca. Taj Rejd vam je naprićao gomilu laži ne bi li dobio priliku da sve pregleda. Jasno je da to što je tražio nije bilo tamo.

— O! — na to će Freda. — Samo ćas. Kad sam se u subotu vratila kući, učinilo mi se da mi je neko preturao po stvarima. Da budem iskrena, pomislila sam da je to moja gazdarica njuškala iz radoznalosti. Ali sad...

— Sad je sve jasno. Neko je uspeo da uđe u vašu sobu i pretraži je, ali nije pronašao ono što traži. Pretpostavio je da ste svesni vrednosti tog dokumenta i da ga nosite sa sobom. Stoga je i isplanirao ovaj prepad. Da ste imali taj dokument kod sebe, uzeli bi vam ga. U suprotnom bi vas držali zatoćenu dok ne pristanete da kažete gde je.

— Ali šta bi to moglo da bude? — zavapi Freda.

— Ne znam. Sigurno je nešto veoma važno ako je zbog toga spreman na sve ovo.

— To mi prosto zvući nemoguće.

— Pa, nisam siguran. Vaš otac je bio mornar. Odlazio je na kojekakva mesta. Možda je tako stekao nešto čije vrednosti ni sam nije bio svestan.

— Zaista tako mislite? — Rumen uzbuđenja obli devojčine blede obraze.

— Da. Sad je pitanje: šta dalje? Pretpostavljam da vam se ne ide u policiju.

— O, ne, nikako.

— Drago mi je što ste to rekli. Zaista ne vidim kako bi oni mogli da vam pomognu, a da ne pominjem neprijatnosti kroz koje biste morali da prođete. Predlažem vam da mi se pridružite na ručku, a nakon toga ću vas otpratiti do kuće, koliko da budem siguran da ste bezbedno stigli. Potom možemo da potražimo taj papir jer negde mora da bude.

— Možda ga je otac uništio.

— Svakako da je i to moguće, ali druga strana očigledno ne misli tako. To nam daje nadu za uspeh.

— A šta mislite da bi to moglo biti? Skriveno blago?

— Jupitera mi, i to je moguće! — uskliknu major Vilbraham kad je mladić u njemu poskočio od radosti na pomen te mogućnosti. — Ali pre svega toga, gospođice Kleg, idemo na ručak.

Uživali su u obedu. Vilbraham je Fredi ispričao sve o svom životu u istočnoj Africi, o lovu na slonove i devojci koju je obožavao. Kada su završili, na njegovo navaljivanje ponovo su uzeli taksi.

Stan joj se nalazio nedaleko od Noting Hil Gejta. Freda je na ulazu kratko porazgovarala s gazdaricom, a onda povela Vilbrahama na drugi sprat, gde je imala majušnu spavaću sobu i salon.

— Baš kao što smo i mislili — reče mu. — U subotu je dolazio neki čovek da obavi proveru električnih vodova. Re- kao joj je da u mojoj sobi postoji kvar i zadržao se izvesno vreme.

— Pokažite mi sanduk vašeg oca — reče major.

Freda mu pokaza sanduk s mesinganim okovom. —

Eto —reče podigavši poklopac - nema ničega.

Vojnik zamišljeno klimnu glavom. — I nema nikakvih papira nigde drugde?

— Sigurna sam da nema. Majka je ovde držala sva dokumenta.

Vilbraham stade da pregleda unutrašnjost sanduka, a onda iznenađeno uzviknu: — U postavi postoji prorez! — Oprezno je gurnuo ruku unutra i počeo da prepipava. Ubrzo se začu šuštanje hartije. — Ovde ima nečeg!

Ubrzo je izvadio prljav i ispresavijan list papira. Razvio ga je na stolu. Fredi, koja je sve to gledala preko njegovog ramena, ote se uzvik razočaranja.

— Pa to je samo gomila nekakvih škrabotina.

— Svega mi, ovo je svahili. Od svih jezika na svetu, baš *svahili!* — povika major Vilbraham. — Znete, to je istočno- afrički dijalekat.

— Neverovatno! — reče Freda. — I vi to umete da pročitate?

— Naravno. Potpuno neverovatno — reče on i prinese papir prozoru.

— Nešto važno? — bila je nestrpljiva Freda. Vilbraham dvaput pročita ceo tekst, a onda se osvrnu ka njoj. — Pa — reče i zakikota se — ovo je vaše skriveno blago.

— Skriveno blago? Ma nije valjda? Mislite, nešto kao španski zlatnici, potonula galija ili nešto slično?

— Ništa toliko romantično, ali svodi se na isto. Ovaj papir zapravo objašnjava gde je nalazište slonovače.

— Slonovače? — zaprepašćeno će devojka.

— Da, slonovače. Znete, zakonom je propisan broj slonova koje smete da ubijete. Neki lovokradica se i te kako ogrešio o zakon, tako daje, kad je policija pošla u poteru, morao negde da skloni zalihu. Ovde sve lepo piše, a tu je i prilično jasno uputstvo za nalaženje njegovog skrovišta. Evo, pogledajte. Sad samo ostaje da nas dvoje odemo tamo.

— Hoćete da kažete da to mnogo vredi?

— Čitavo malo bogatstvo.

— Ali kako je taj papir dospeo među očeve stvari?

Vilbraham slegnu ramenima. — Možda je taj tip bio na samrtni ili nešto slično. Moguće je da je zarad zaštite sve zapisao na svahiliju i onda dao papir vašem ocu, s kojim se možda nekako sprijateljio. Kako nije mogao da ga pročita, vaš otac mu nije pridavao nikakav značaj. Tu su samo moje pretpostavke, ali ne verujem da su daleko od istine.

Freda uzdahnu. — Ala je to uzbudljivo!

— Ostaje još pitanje — nastavi Vilbraham - šta uraditi s tako vrednim dokumentom. Ne mili mi se da ga ostavljam ovde. Možda oni reše da se vrate i ponovo ga potraže. Smete li da ga poverite meni?

— O, pa naravno. Samo... zar to neće i vas uvući u opasnost?

— Tvrd sam ja orah — turobno će Vilbraham. — Ne brinite za mene. — Presavio je papir i stavio ga u svoj adresar. — Mogu li da vas posetim sutra uveče? — upitao ju je. — Dogleću već smisliti nešto, a i pronaći ću ova mesta na mapi. Kad se vraćate s posla?

— Obično oko pola sedam.

— Izvrsno. Porazgovaraćemo o svemu, a onda ćete mi možda dopustiti da vas pozovem na večeru. Treba da proslavimo. Pa, vidimo se sutra u pola sedam.

Sutradan je stigao tačno na vreme. Pozvonio je i zatražio gospođicu Kleg, na šta mu služavka reče:

— Gospođica Kleg? Nije tu.

— O! — Major Vilbraham nije želeo da iznuđuje poziv da uđe i sačeka je, pa stoga reče: — Navratiću kasnije.

Stajao je na drugoj strani ulice i iščekivao da svakog trenutka ugleda Fredu kako mu se približava. Minuti su prolazili. Petnaest do sedam. Sedam. Sedam i petnaest. Od Frede ni traga ni glasa. Obuzela ga je nekakva nelagoda. Vratio se do kuće i ponovo zazvonio.

— Slušajte — reče. — Imao sam zakazan sastanak s gospođicom Kleg u pola sedam. Jeste li sigurni da nije... hm... ostavila nekakvu poruku?

—Jeste li vi major Vilbraham? — upita služavka.

—Da.

— Onda imam poruku za vas. Doneo ju je kurir.

Dragi majore Vilbrahame, dogodilo se nešto vrlo neobično. Ne bih sad da pišem o tome, ali možete li da dođete u Vajtfracjars? Krenite čim dobijete ovu poruku.

Iskreno vaša,

Freda Kleg

Vilbraham se namršti i zamisli se. Odsutno je iz džepa izvadio koverat s pismom za krojača. — Oprostite — reče služavki — da možda nemate poštansku marku?

— Verovatno gospođa Parkins ima.

Uskoro se vratila s markicom. Dao joj je šiling. Nedugo potom, Vilbraham je žurno odmicao ka stanici, ubacivši usput pismo u poštansko sanduče.

Brinula ga je Fredina poruka. Zašto bi sama otišla na poprište jučerašnjeg nemilog događaja?

Odmahnuo je glavom. Ništa gluplje nije mogla da uradi! Da se možda nije pojavio Rejd? Da nije ipak nekako uspeo da ponovo zadobije Fredino poverenje? Šta ju je to odvuklo u Hempstid?

Pogledao je na sat. Bilo je još malo pa pola osam. Verovatno je računala da će on poći u pola sedam. Kasni čitav sat. Previše. Da mu je makar dala kakav nagoveštaj.

Pismo ga je i dalje zbunjivalo. Taj pomalo zvaničan ton uopšte mu nije nalikovao na Fredu Kleg.

U deset do osam je stigao u Fracjars lejn. Padao je mrak. Naglo se osvrnuo oko sebe, ali nigde ne beše ni žive duše. Oprezno je gurnuo rasklimanu kapiju kako šarke ne bi zaškripale. Ni na prilaznom putu ne beše nikoga. Kuća je bila u tami. Oprezno je pošao napred, neprestano se osvrćući. Nije želeo da ga iko iznenadi.

Iznenada stade kao ukopan. Između kapaka najjednom prozoru na trenutak se videlo svetlo. Kuća nije

bila prazna. Neko je bio unutra.

Tiho je zamakao u žbunje i počeo da se prikrada zadnjem kraju kuće. Konačno je pronašao i ono što je tražio. Otvoren prozor u prizemlju. Podigao ga je i uključio baterijsku lampu koju je usput kupio. Osvetlio je napuštenu prostoriju i uspentrao se unutra.

Oprezno je otvorio vrata kuhinjske ostave. Ništa se nije čulo. Ponovo je upalio lampu. Kuhinja beše pusta. Na drugom kraju ugledao je nekoliko stepenika i vrata koja su očigledno vodila u prednji deo kuće.

Otvorio ih je i oslušnuo. Ništa. Išunjao se u hodnik. Stigao je i u predvorje. I dalje se ništa nije čulo. Levo i desno od njega nalazila su se po jedna vrata. Odabrao je desna, oslušnuo i okrenuo kvaku. Popustila je. Vrlo polako je otvorio vrata i zakoračio u sobu.

Još jednom je upalio lampu. Prostorija beše neokrečena i prazna.

Čim je začuo šum iza leđa počeo je da se okreće, ali prekasno. Nešto mu se sručilo na glavu i on polete pravo u nesvest...

Kada je došao sebi, nije imao ni najblažu predstavu koliko je vremena proteklo od udarca. Polako je postajao svestan bola u glavi. Pokušao je da se pomeri, ali utvrdio je da ne može. Bio je vezan.

Iznenada mu se sve razbistri i sećanje mu se vrati. Neko ga je udario u glavu.

Bleda svetlost uljane lampe na zidu osvetljavala je malu podrumsku prostoriju. Osvrnuo se i srce mu poskoči kad je ugledao Fredu kako, i sama vezana, leži na korak-dva od njega. Oči joj behu sklopljene, ali uskoro se, dok ju je zabrinuto posmatrao, začu uzdah i devojkica se probudi. Zbunjeno ga je pogledala, a onda se ozari od radosti.

— I vi! - reče. — Šta se dogodilo?

— Izneverio sam vas - reče Vilbraham. — Naglavce sam uleteo pravo u zamku. Jeste li mi vi poslali onu poruku u kojoj stoji da dođem ovamo?

Devojkine se oči razrogačiše od čuđenja. — *Ja?* Ali vi

ste *meni* poslali takvu poruku.

— Aha. Ja sam poslao vama?

— Da. Dobila sam je na poslu. Pisalo je da ne idem kući nego da dođem pravo ovamo.

— Nasankali su nas na isti način — zaječa on i sve joj objasni.

— Shvatam — reče Freda. — A to su uradili da bi...?

— Dobili onaj papir. Sigurno su nas juče pratili. Tako su i došli do mene.

— A... da li su ga dobili?

— Nažalost, niti vidim, niti mogu da proverim — odgovori vojnik, tužno pokazujući veze na rukama.

Oboje se trznuše kad se začu glas, koji kao da je dopirao iz vazduha.

— Da, hvala vam — reče. — Dobio sam ono što sam tražio. U to nema sumnje.

Oboje zadrhtaše.

— Gospodin Rejd - promrmlja Freda.

— Da, to je jedno od mojih imena, draga devojkó — reče glas. — Ali samo jedno od mnogih. Žao mi je što ste se umešali u moje planove, obično pazim da se to ne desi. Nezgodno je što sad znate za ovu kuću. Još ništa niste rekli policiji, ali mogli biste.

— Bojim se da vam ne mogu verovati na reč. Ljudi svašta obećavaju, ali retko se toga i drže. Znaete, ova kuća mi je izuzetno korisna. To je, moglo bi se reći, moja čistionica. Kuća iz koje nema povratka. Odavde se može otići jedino... negde drugde. Bojim da i vas to čeka. Žao mi je, ali to je nužno.

Glas nakratko zasta, pa nastavi: — Neće biti krvi. Užasavam se toga. Moj metod je mnogo jednostavniji. A i prilično je bezbolan, ako se ne varam. Pa, vreme je da krenem. Želim vam laku noć.

— Slušaj ti! — povika Vilbraham. — Radi sa mnóm šta god poželiš, ali ova devojkó nije učinila ama baš ništa. Nju slobodno možeš da pustiš.

Nije dobio nikakav odgovor.

Sledećeg trenutka Freda kriknu: — Voda!

Vilbraham se s naporom okrete da pogleda na šta je mislila. Iz rupe u tavanici curio je postojan mlaz vode.

Freda histerično zaplaka. — Hoće da nas udave!

Vilbrahamu se čelo orosi znojem. — Još nije kasno — reče. — Pozvaćemo pomoć. Sigurno će nas neko čuti. Hajde sad, zajedno.

Vikali su i vrištali koliko ih grlo nosi. Prestali su tek kad su oboje ostali bez glasa.

— Bojim se da smo se badava trudili — tužno reče major. — Podrum je dubok, a verujem da su vrata tapecirana. Uostalom, da postoji mogućnost da nas neko čuje, onaj nitkov bi nam vezao usta.

— Jao - zavapi Freda - za sve sam ja kriva. Ja sam vas uvukla u sve ovo.

— Ne brinite zbog toga, malena. Ja ću paziti na vas. Mnogo sam puta bio sateran u škripac, i uvek sam se izvlačio. Ne gubite nadu. Izvući ću nas odavde. Imamo vremena na pretek. Mlaz je toliko slab da će proteći sati dok ne dođe do najgoreg.

— Kako ste samo divni! — reče Freda. — Nikad nisam upoznala nikog sličnog, osim u knjigama.

— Gluposti. To je samo zdravorazumsko razmišljanje. A sad moram da olabavim ove đavolje konopce.

Nakon petnaest minuta i mnogo napinjanja i migoljenja, Vilbraham zadovoljno utvrdi da su veze popustile. Uspeo je da približi glavu rukama i da zubima razveže čvorove.

Kad mu je to pošlo za rukom, ostalo je bilo lako. Ugruvan i ukočen, ali slobodan, nadneo se nad devojkju i uskoro je i ona mogla da se kreće.

Voda im je dopirala tek do članaka.

— A sad — reče vojnik — bežimo odavde.

Do podrumskih vrata vodilo je nekoliko stepenika. Major Vilbraham im priđe da ih bolje pogleda.

— Ovo će biti lako — reče. - Loša izrada. Sarke će popustiti za tili čas. — Naslonio se ramenom na vrata i

snažno gurnuo.

Začu se cepanje drveta, a potom i tresak, i vrata izleteše iz šarki.

Ispred njih ih je čekalo još jedno stepenište, a na njegovom vrhu nova vrata, s tim što su ova bila bitno drugačija — od punog drveta i okovana gvožđem.

— Ovo će već ići teže — reče Vilbraham. — Hej, jednom i nama da se posreći. Otključana su.

Otvorio ih je, progvirio napolje, a onda dao devojci znak da mu se pridruži. Izašli su u hodnik iza kuhinje, a nedugo potom stajali su pod zvezdanim nebom u Frajars lejnu.

— O! — zajeca Freda. — Ovo je bilo strašno!

—Jadno moje zlato — reče on i zagrlji je. — Bila si neverovatno hrabra. Freda, najdraži moj anđele, da li bi mogla... u stvari, da li bi htela... Freda, volim te. Hoćeš li da se udaš za mene?

Nakon kraće pauze, koja je oboma veoma prijala, major Vilbraham dodade kroz smeh:

— Osim toga, tajna skladišta slonovače još uvek je kod nas.

— Zar ti je nisu uzeli?

Major se ponovo nasmeja. — To su i oni mislili! Znaš, pre nego što sam krenuo ovamo, napravio sam lažni duplikat, a pravi primerak sam poslao svom krojaču. Ono kod njih je lažno uputstvo i želim im mnogo sreće u potrazi! Znaš šta ćemo sad, voljena? Za medeni mesec idemo u Afriku da pronađemo to skrovište.

Gospodin Parker Pajn izađe iz kancelarije i pope se uza stepenice. Kancelariju na poslednjem spratu koristila je gospođa Oliver, vrhunska spisateljica, a sada i jedan od članova Pajnovog osoblja.

Pokucao je na vrata i ušao. Gospođa Oliver je sedela za stolom, na kome se osim pisaće mašine nalazilo i nekoliko beležnica, gomila izmešanih papira i velika torba

puna jabuka.

— Odlična priča, gospođo Oliver — ljubazno reče Parker Pajm.

— Sve je prošlo kako treba? — upita gospođa Oliver. — Baš mi je drago.

— Nego, ono s vodom u podrumu — reče Pajm. — Ne mislite li da bismo ubuduće mogli da koristimo nešto originalnije? — Predlog je izneo vrlo opreznim glasom.

Gospođa Oliver na to samo odmahnu glavom i uze jednu jabuku iz torbe. — Mislim da ne bismo, gospodine Pajm. Vidite, ljudi su navikli da čitaju o takvim situacijama. Voda u podrumu, otrovni gas i tako dalje. A kada tako nešto konačno i dožive, to samo donosi dodatno uzbuđenje. Javnost je konzervativna, gospodine Pajm. Ona voli stare, izlizane zamke.

— Pa, valjda vi najbolje znate — pomirljivo će Pajm, podsetivši se da je ona ipak autorka četrdeset šest uspešnih romana, koji su svi do jednog bili bestseleri u Engleskoj i Americi, a prevedeni su i na francuski, nemački, italijanski, mađarski, finski, japanski i abisinski jezik. — A troškovi?

Gospođa Oliver uze list papira. — Prilično su skromni, sve u svemu. Ona dva obojena momčića, Persi i Džeri, tražili su veoma malo. Mladi Lorimer, glumac, pristao je da odigra ulogu gospodina Rejda za svega pet gvineja. Naravno, govor u podrumu bio je snimljen na gramofonsku ploču.

— Vajtfrajars mi se i te kako isplatio — reče Pajm. — Dobio sam ga budzašto, a bio je poprište čak jedanaest uzbudljivih drama.

— O, umalo da zaboravim — reče gospođa Oliver. — I Džoni je tu. Pet šilinga.

— Džoni?

— Da. Dečak koji je iz kofe sipao vodu u onaj otvor na plafonu.

— A, da. Uzgred, gospođo Oliver, kako to da znate svahili?

- Ne znam ga.
- Aha. Britanski nacionalni muzej?
- Ne. Delfridžov biro za informacije.
- Blago nama s čudima modernog tržišta! — promrmlja on.
- Brine me samo — nastavi gospođa Oliver — što ono dvoje mladih ljudi neće tamo pronaći nikakvo skladište.
- O, pa ne možete imati baš sve na svetu — na to će Pajm.
- Ali imaće lep medeni mesec.

Gospođa Vilbraham je sedela u ležaljci na palubi. Njen suprug je pisao pismo. - Freda, koji je danas datum?

- Šesnaesti.
- Šesnaesti? Jupitera mi!
- Šta je bilo, dušo?
- Ma ništa. Setio sam se nekog Džounsa.

Ma koliko srećan bio brak, neke je stvari ipak bolje prećutati.

„Do đavola“, pomislio je major Vilbraham, „trebalo je da zovem onog čoveka da mi vrati pare.“ A onda, pošten, kakav je bio, odmah sagleda i drugu stranu problema. „Ipak sam ja prekršio dogovor. Verovatno bi mi se nešto desilo da sam otišao kod Džonsa. S druge strane, da nisam pošao kod njega, ne bih čuo Fredin poziv za pomoć, i možda se nikad ne bismo sreli. Stoga su, makar posredno, zaslužili onih pedeset funti! “

I gospođa Vilbraham beše utonula u misli. „Kakva sam budala bila što sam se upecala na onaj oglas i dala tri gvineje. Naravno, ništa nisu učinili i ništa se ne bi desilo. Da sam samo znala šta se sprema, prvo gospodin Rejd, a onda uvrnut ali romantičan Carlsov ulazak u moj život... Ko zna da li bih ga inače ikada srela?“

Osvrnula se i zaljubljeno osmehnula suprugu.

Slučaj uznemirene dame

Zvono na stolu gospodina Parkera Pajna diskretno se oglasi. — Da? — reče veliki čovek.

—Jedna mlada dama želi da vas vidi — obavesti ga sekretarica. - Nema zakazano.

— Pošaljite je ovamo, gospođice Lemon. — Nekoliko sekundi kasnije rukovao se s gošćom. — Dobro jutro — reče.

— Izvolite, sedite.

Devojka sede i zagleda se u njega. Bila je lepa i prilično mlada. Imala je tamnu, talasastu kosu s nizom uvojaka na potiljku. Odeća joj beše besprekorna, od štrikane kapice na glavi do mrežastih čarapa i elegantnih cipela. Bila je vidno uzrujana.

— Vi ste Parker Pajn? — upita ga.

—Jesam.

— Onaj iz oglasa?

— Baš taj.

— I kažete da ljudi koji nisu... nisu srećni... treba da vam se jave.

— Da.

To ju je osokolilo. — Pa, ja sam užasno nesrećna, pa sam mislila da bih mogla da navratim, samo da... samo da

vidim.

Gospodin Parker Pajm ne reče ništa. Osećao je da sledi nastavak.

— Ja... ja sam u užasnoj nevolji. — Uznemireno je preplitala prste.

— To vidim — reče gospodin Pajm. — Hoćete li da mi kažete malo više o tome?

Izgledalo je kao da devojka nije sigurna šta bi mu rekla. Samo ga je gledala s očajničkom upornošću. A onda reči pokuljaše iz nje.

— Da, reći ću vam. Prelomila sam. Mislila sam da ću poludeti od brige. Nisam znala šta da radim i kome da se obratim. I onda sam ugledala vaš oglas. Pomislila sam da je verovatno neka prevara, ali nekako mi se urezao u pamćenje. Zvučao je nekako utešno. Pomislila sam: pa dobro, neće škoditi da odem i *vidim*. Uvek mogu da nađem neki izgovor da odem ako... ako ne...

— Upravo tako — reče gospodin Pajm.

— Znae - nastavi devojka — treba mi neko kome mogu da verujem.

— Mislite da meni možete verovati? — upita on s osmehom.

— Čudno je — reče devojka, nesvesna grubosti svojih reči — ali mislim da mogu. Iako vas uopšte ne poznajem! *Sigurna sam* da u vas mogu imati poverenja.

— Uveravam vas — reče gospodin Pajm — da neću izigrati vaše poverenje.

— U tom slučaju, mogu sve da vam kažem. Ja sam Dafni Sent Džon.

— Drago mi je, gospođice Sent Džon.

— Gospođa. Ja... udata sam.

— Eto ti ga sad! — promrmlja gospodin Pajm, ljuteći se na sebe. Tek tad je primetio jednostavnu platinsku burmu na srednjem prstu njene leve ruke. — Baš sam glup.

— Da nisam udata — nastavi devojka — ne bih toliko brinula. To jest, ovo ne bi bilo toliko važno. Ali kad samo pomislim šta će Džerald... Evo... evo šta me toliko muči.

Iz tašne je izvadila i na sto bacila nešto što je sijalo i svetlucalo dok se kotrljalo ka Parkeru Pajnu.

Bio je to platinski prsten s velikim dijamantom.

On ga uze, pa ga prinese prozoru da isproba dijamant na staklu, a onda stavi juvelirsko sočivo i stade da proučava dragulj.

— Izvanredno čist dijamant — reče i ponovo sede za sto. — Rekao bih da вреди bar dve hiljade funti.

— Tako je. I ukraden je! *Ja sam ga ukrala!* I ne znam šta da radim.

— Oho! — na to će Parker Paj. — Vrlo zanimljivo.

Njegova gošća skrhanu brižnu u plač, šmrčući u maramicu kojoj to očigledno ne beše namena.

— De, de — smirivao ju je Paj. — Sve će biti u redu.

Devojka obrisa suze i šmrknu. — Stvarno? — reče. — Zar stvarno *hoće?*

— Naravno da *hoće*. A sad mi ispričajte celu priču.

— Pa, sve je počelo kad sam ostala bez filera. Znate, užasno sam rastrošna. A Džerald se strašno ljuti zbog toga. Džerald je moj muž. Dosta je stariji od mene i ima vrlo... pa, vrlo stroge nazore. Smatra da je zaduživanje odvratno. Zato mu nisam ni rekla. Jednom sam otišla s društvom u Le Tuke i mislila sam da bih se možda izvukla ako me krenu karte u šemiju.² Prvo sam dobila, pa sam izgubila, i onda sam pomislila da moram da nastavim, i ruka po ruka...

— Da, da — reče gospodin Paj. — Ne morate da zalazite u detalje. Upali ste u dug gori nego ikad. Jesam li u pravu?

Dafni Sent Džon klimnu glavom. — Tek tad nisam smela ništa da kažem Džerald. On mrzi kockanje. O, bila sam potpuno van sebe. Posle smo otišli kod Dorthajmerovih, nedaleko od Kobama. On je užasno bogat. Njegova žena, Naomi, išla je sa mnom u školu. Lepa je i

² Semi ili šimi (*chemmy, shimmy, cliemin de fer*) - kartaška igra, preteča bakare. (Prim. prev.)

vrlo draga. Dok smo bili tamo, na ovom prstenu je popustio okov i ona me je, onog jutra kad smo odlazili, zamolila da ga odnesem njenom juveliru u Bond stritu. - Zastala je.

— I tako dolazimo do neprijatnog dela - pokušao je da joj pomogne gospodin Pajn. — Nastavite, gospođo Sent Džon.

— Nećete nikom reći, zar ne? — molećivo ga upita devojka.

— Tajne mojih klijenata su svetinja. Osim toga, gospođo Sent Džon, dosad ste mi rekli dovoljno da mogu i sam da dovršim priču.

— Tako je. U pravu ste. Ali mrsko mi je da to čak i izgovorim. Zvuči mi još strašnije. Otišla sam u Bond strit. Tamo postoji još jedna radnja. *Viro*. Oni... prave kopije nakita. Odjednom sam se izbezumila. Odnela sam im prsten i rekla da želim potpuno istovetnu kopiju. Ispričala sam im kako odlazim u inostranstvo i ne želim sa sobom da nosim pravi nakit. Izgleda da su to smatrali potpuno prirodnim.

Kada sam dobila kopiju — bila je toliko verna da ne biste primetili razliku - poslala sam je preporučenom pošiljkom leđi Dorthajmer. Imala sam kutiju sa žigom juvelirnice, tako da je sve bilo u redu, i potrudila sam se da sve zapakujem kao profesionalac. I onda... onda sam založila pravi prsten.

— Zarila je lice u šake. — Kako sam mogla? Kako sam samo mogla? Postala sam najobičnija prostačka kradljivica.

Gospodin Pajn se nakašlja. — Čini mi se da to nije sve — reče.

— Ne, nije. Znaite, sve se to desilo pre šest nedelja. Otplatila sam sve dugove ali sam, naravno, sve vreme bila nesrećna. A onda je jedna moja stara rođaka umrla i ostavila mi nešto novca. Prvo što sam htela da uradim bilo je da vratim prokleti prsten. I to je u redu — evo ga ovde. Ali desilo se nešto strašno.

-Šta?

— Posvađali smo se s Dorthajmerovima. Zbog nekih akcija koje je Džerald kupio po ser Rubenovom savetu. Bio je van sebe od besa i rekao je ser Rubenu šta misli o njemu. Bože, kako je to bilo strašno! I eto, sada ne mogu da vratim prsten.

— Zar ne biste mogli da ga pošaljete anonimno leđi Dorthajmer?

— Tako bi sve izbilo na videlo. Ona bi onda proverila svoj prsten, otkrila da je lažan i odmah bi shvatila šta sam uradila.

— Rekoste da ste odavno prijateljice. A da joj kažete istinu, pa šta bude?

Gospođa Sent Džon odmahnu glavom. — Nismo toliko bliske. Kada su u pitanju novac ili dragulji, Naomi je tvrda kao stena. Možda me ne bi prijavila kad bih joj vratila prsten, ah mogla bi svima da ispriča, i to bi bio moj kraj. Džerald bi sve saznao i nikad mi ne bi oprostio. O, kako je sve to strašno! — Ponovo je zaplakala. — Razmišljala sam i razmišljala, i prosto ne znam šta da radim! O, gospodine Pajm, možete li išta da učinite?

— Da, nekoliko stvari - odgovori Parker Pajm.

— Možete? Zaista?

— Svakako. Predložio bih vam najjednostavnije rešenje, pošto sam tokom svoje duge karijere naučio da se to uvek pokaže kao najbolje. A i izbeći ćete nepredviđene komplikacije. S druge strane, jasni su mi vaši razlozi protiv. Trenutno niko osim vas ne zna za ovaj nemili splet okolnosti?

— Znae vi — reče gospođa Sent Džon.

— O, ja se ne računam. Dobro, onda je vaša tajna trenutno sigurna. Treba samo zameniti prstenje tako da niko ništa ne posumnja.

— Tako je — radosno se složi devojka.

— To ne bi trebalo da bude teško. Trebaće nam samo malo vremena da odaberemo najpogodniji način...

Ona ga prekide. — Ali nemamo vremena! To je ono što me izluđuje! Ona će poslati prsten na prepravku.

— Kako to znate?

— Slučajno sam čula. Pre neki dan ručala sam s jednom poznanicom i divila se njenom prstenu s velikim smaragdom. Ona mi tad reče da je to najnovija moda i da će Naomi Dorthajmer prepraviti svoj dijamant da izgleda isto tako.

— Što znači da moramo brzo da delamo — zamišljeno reče gospodin Pajn. — Trebaće nam neko ko ima pristup kući, ali po mogućstvu ne kao posluga. Mala je verovatnoća da će sluga moći da se približi nakitu. Imate li vi neku ideju, gospođo Sent Džon?

— Naomi u sredu pravi veliki prijem. Jedna prijateljica mi reče da trenutno traži baletsku truppu. Ne znam da li je nekoga već unajmila...

— Verujem da se to može srediti - reče Parker Pajn. - Ako je već ugovorila nešto, biće malo skuplje i ništa više. I još nešto. Zna li možda gde se nalazi glavni prekidač za svetlo?

— Nećete verovati ali znam, pošto je jedne noći izleteo osigurač nakon što je sva posluga otišla na spavanje. Razvodna tabla se nalazi u malom kredencu u dnu predvorja.

Gospodin Pajn je zamoli da mu nacрта skicu.

— A sada, gospođo Sent Džon — reče joj potom — nemojte više da brinete jer će sve biti u redu. Šta ćemo s prstenom? Hoćete li da mi ga ostavite, ili biste ga radije zadržali do srede?

— Pa, možda bi bilo bolje da ostane kod mene.

— I nemojte više da brinete — ponovio je Parker Pajn.

— A vaša... naknada? — nesigurno upita ona.

— To može da pričeka. Obavestiću vas u sredu, kad budemo znali koliki su troškovi. Verujte mi da će svota biti razumna.

Ispratio ju je do vrata, a onda se vratio do stola i pritisnuo dugme za zvono.

— Pošaljite mi Kloda i Madlen.

Klod Latrel je bio jedan od najzgodnijih primeraka žigola u čitavoj Engleskoj, a Madlen de Sara najveća

zavodnica među zavodnicama.

Gospodin Pajn ih zadovoljno odmeri. — Deco moja — reče im — imam posao za vas. Bićete plesački par s međunarodnom reputacijom. A sada me pažljivo slušaj, Klode, i dobro pamti...

Ledi Dorthajmer je bila vrlo zadovoljna pripremama za bal. Proverila je i odobrila cvetne aranžmane, izdala poslednja uputstva batleru i rekla suprugu da se sve odvija kako treba.

Pomalo se bila razočarala kad su Majki i Huanita iz *Crvenog admirala* u poslednjem trenutku otkazali nastup zato što je Huanita uganula članak, ali umesto njih će joj poslati dvoje drugih igrača (tako je tekao telefonski razgovor) za kojima je poludeo čitav Pariz.

Plesači su stigli na vreme i ledi Dorthajmer je mogla da odahne. Veče je bilo besprekorno. Zil i Sančija su izveli svoj nastup, i to spektakularno. Divlji španski „Revolucionarni ples“, a potom tačka po imenu „Degenerikov san“ i na kraju izuzetan primer modernog baleta.

Po završetku „kabarea“, nastavilo se s uobičajenim plesovima. Zgodni Zil je zamolio ledi Dorthajmer za ples. Prosto su klizili. Ledi Dorthajmer nikada nije imala toliko savršenog partnera.

Ser Ruben je tražio zavodljivu Sančiju, ali avaj — nije bila u balskoj dvorani.

Ali je zato bila kraj malog kredenca u pustom predvorju, gde je netremice posmatrala svoj ručni sat optočen draguljima.

— Niste Engleskinja, siguran sam da niste jer u suprotnom ne biste mogli ovako da plešete - mrmljao je Zil na uvo ledi Dorthajmer. — Vi ste vila, ili možda duh vetra. *Druška petrovka navaruči.*

— Koji je to jezik?

— Ruski — slaga Zil. — Rekao sam vam na ruskom

nešto što nisam smeo na engleskom.

Ledi Dorthajmer sklopi oči. Zil je čvršće privi uza se.

A onda nestade svetla. Zil okrete glavu i u mraku poljubi ruku koja mu je počivala na ramenu. Ledi Dorthajmer pokuša da je povuče, ali on je uhvati i ponovo je pronese usnama. Prsten joj nekako skliznu na njegov dlan.

Činilo joj se da je prošao tren pre no što se svetla ponovo upališe. Zil joj se smešio.

— Vaš prsten — reče. — Skliznuo je. Dozvoljavate? — Vratio joj je prsten na prst. Dok je to radio, oči su mu govorile sijaset drugih stvari.

Ser Ruben je govorio nešto o glavnom prekidaču. — Neka budala. Verovatno samo neukusna šala.

Ledi Dorthajmer nije čula ni reč. Onih nekoliko sekundi u mraku bilo je veoma prijatno.

Kada je u četvrtak ujutru pristigao u kancelariju, Parker Pajn vide da ga gospođa Sent Džon već čeka.

— Uvedite je — reče sekretarici.

— Dakle? — nestrpljivo gaje upitala.

— Bledi ste - prekorno će on.

Ona odmahnu glavom. - Cele noći nisam ni trenula. Brinula sam...

— Evo skromnog računa za troškove. Vozne karte, kostimi i pedeset funti za Majkla i Huanitu. Ukupno šezdeset pet funti i sedamnaest šilinga.

— Dobro, dobro, ali šta je bilo sinoć? Da li je sve u redu? Da li je uspelo?

Gospodin Parker Pajn je iznenađeno pogleda. — Draga moja mlada damo, naravno da je sve u redu. Mislio sam da se to podrazumeva.

— Kakvo olakšanje! Uplašila sam se da...

On prekorno odmahnu glavom. — Mi ovde ne trpimo reč neuspeh. Ako mislim da nešto ne mogu da obavim, onda se ne prihvatam posla. A kad prihvatim neki slučaj,

uspeh je praktično izvestan.

— Stvarno je dobila svoj prsten natrag i ništa nije posumnjala?

— Ama baš ništa. Operacija je izvedena vrhunski precizno.

Dafni Sent Džon uzdahnu. - Ne znate koliki mi je teret pao sa srca. Koliko rekoste da sam dužna?

— Šezdeset pet funti i sedamnaest šilinga.

Gospođa Sent Džon otvori tašnu i izbroja novac. Gospodin Pajn joj zahvali i napisa joj priznanicu.

— A vaša naknada? — promrmlja Dafni. — Ovo je bilo samo za troškove.

— U ovom slučaju nema naknade.

— Ali, gospodine Pajn! Pa to ne dolazi u obzir!

— Draga mlada damo, insistiram. Ne želim od vas ni penija. To bi se kosilo s mojim uverenjima. Uzmite priznanicu. A sada...

S osmehom zadovoljnog mađioničara koji je upravo uspešno izveo trik, izvadio je iz džepa kutijicu i gurnuo je preko stola. Dafni je otvori. U njoj je, na prvi pogled, ležao isti onaj dijamantski prsten.

— Divljače! — reče gospođa Sent Džon zgroženo gledajući prsten. - Mrzim vas! Mogla bih da vas bacim kroz prozor!

— Ne bih to radio da sam na vašem mestu — reče gospodin Pajn. — Neko bi se silno iznenadio.

— Jeste li sigurni da ovo nije pravi? - upita Dafni.

— Ne, ne! Onaj koji ste mi pokazali onog dana sad se nalazi na prstu leđi Dorthajmer.

— Onda je sve u redu — ozareno reče Dafni i ustade.

— Zanimljivo je što ste me to pitali — reče gospodin Pajn.

— Naravno, jadni Klod nije baš mnogo pametan. Lako je mogao da se zbuni. Stoga sam, za svaki slučaj, jutros odneo ovaj prsten jednom stručnjaku da ga pogleda.

Gospođa Sent Džon naglo sede. - O! I šta je rekao?

— Da je ovo izuzetno dobra imitacija — zadovoljno

odgovori Parker Pajna. — Prvoklasna izrada. Sad vam je laknulo, zar ne?

Gospođa Sent Džon zausti da kaže nešto, ali odustade. Netremice je gledala u gospodina Pajna.

On ponovo sede za sto i blagonaklono je pogleda. — Nezahvalno je vaditi tuđe kestenje iz vatre — reče zamišljeno.

— Ne bih to tražio ni od jednog svog saradnika. Izvinite, jeste li rekli nešto?

—Ja... ne, ništa.

— Dobro. A sad bih vam ispričao jednu priču, gospođu Sent Džon. To je priča o jednoj mladoj dami. O plavokosoj mladoj dami, ako se ne varam. Neudata je. Ne preziva se Sent Džon. Njeno kršteno ime nije Dafni. Ne, ona se zove Ernestina Ričards i donedavno je bila sekretarica leđi Dorthajmer.

—Jednoga dana, okov na prstenu njene poslodavke beše se olabavio i gospođica Ričards ga je ponela u grad na popravku. To baš liči na vašu priču, zar ne? I gospođici Ričards je palo na pamet isto što i vama. Naručila je kopiju prstena. Ali bila je to promućurna mlada dama. Znala je da će leđi Dorthajmer pre ili kasnije otkriti da je prsten zamenjen, da će se setiti ko ga je nosio na popravku i da će prvo optužiti svoju sekretaricu.

— I šta je onda bilo? Verujem da je gospođica Ričards prvo uložila novac u neverovatnu promenu. Mislim da se ta frizura zove „razdeljak broj sedam“ — tu mu pogled nedužno kliznu ka njenim uvojcima — tamnosmeđa nijansa. Potom je došla kod mene. Pokazala mi je prsten i pustila me da se uverim da je pravi kako bi odagnala sve moje sumnje. Obavivši to, odnela je prsten juveliru, koji ga je, kao što i treba, vratio leđi Dorthajmer.

— Sinoć je u poslednjem trenutku donela na stanicu Vaterlo onaj drugi, lažni prsten. S punim pravom nije ni pomislila da bi gospodin Latrel mogao biti stručnjak za dijamante, ali da bih bio siguran da je sve zakonito, zamolio sam jednog svog prijatelja, inače trgovca

dijamantima, da bude u tom vozu. Čim je pogledao prsten rekao je: „Ovo nije pravi dijamant, već odlična kopija.“

— Siguran sam da slutite kraj, gospođo Sent Džon. Čega bi se prvo setila leđi Dorthajmer kad otkrije prevaru? Očaravajućeg mladog plesača koji joj je skinuo prsten s ruke kad je nestalo svetla! Raspitala bi se i utvrdila da je neko potplatio prave plesače da otkazu nastup. Ako je trag potom odvede do mene, priča o gospođi Sent Džon delovala bi krajnje neuverljivo. Leđi Dorthajmer ne poznaje nikakvu gospođu Sent Džon. Sve bi zvučalo kao providna izmišljotina.

— Siguran sam da shvatate da tako nešto nisam mogao da dozvolim. Stoga je moj prijatelj Klod stavio na prst leđi Dorthajmer *isti onaj prsten koji joj je skinuo*. — Pajnov osmeh sad više nije bio toliko blagonaklon.

— Da li vam je sad jasno zašto neću da vam naplatim svoje usluge? U oglasu obećavam sreću, ali *vas* očigledno nisam usrećio. Mladi ste. Možda vam je ovo prvi ovakav pokušaj. Ali za razliku od vas, ja za sobom imam godine rada i veliko iskustvo u sastavljanju statistika. Na osnovu toga vam i mogu reći da se nepoštenje ne isplati u osamdeset i sedam posto slučajeva. Osamdeset i sedam posto. Razmislite o tome!

Lažna gospođa Sent Džon besno skoči. - Matora debela životinjo! - ciknula je. - Prevario si me! Naterao si me da platim troškove, a sve vreme si... — Zaćutala je i jurnula ka vratima.

— Vaš prsten — doviknu joj Parker Pajn pružajući joj ga.

Otela mu ga je, pogledala ga još jednom i bacila kroz prozor.

Vrata se zalupiše za njom.

Gospodin Parker Pajn znatiželjno pogleda kroz prozor.

— Baš kao što sam i mislio — reče. — Neko se zaista silno iznenadio. Gospodin koji prodaje keramičke kućice gajma nema šta da radi s njim.

Slučaj nezadovoljnog muža

Jedan od najvećih kvaliteta gospodina Parkera Pajna nesumnjivo je bio njegov umirujući nastup. Prosto je zračio poverenjem. Umeo je da proceni koja se vrsta nedaće sručila na stranku čim mu ova uđe u kancelariju. Njegov je zadatak bio da utaba put kojim će pojedinosti izbiti na površinu.

Tog jutra pred njim je sedela nova stranka, gospodin Redžinald Vejd. Gospodin Pajn je odmah zaključio da Vejd pripada tipu zatvorenih ljudi. Takvima je teško da u reči pretoče bilo šta što ima veze s osećanjima.

Bio je to visok, plećat čovek, blagih, nežnoplavih očiju i preplanule kože. Odsutno je uvrtao brk dok je s izražajnošću dostojnom beslovesne životinje zurio u gospodina Pajna.

— Znete, taj vaš oglas - reče iznenada. — Rekoh da vidim. Verovatno koješta ali ko zna.

Gospodin Pajn je ispravno protumačio ove zagonetne izjave. — Pa, kad krene naopako, čovek je spreman da pokuša bilo šta — reče.

— To. Baš to. Pokušao bih bilo šta. Bilo šta. Krenulo mi je naopako, gospodine Pajn. Ne znam šta da radim. Teško je. Prokleta teško.

— Tu ja nastupam — objasni mu Parker Pajn. — *Ja* znam šta da radim! Stručnjak sam za sve vrste ljudskih nevolja.

— Uh, težak posao, rekao bih!

— Ne toliko koliko mislite. Ljudske nedaće mogu se lako podeliti u pet osnovnih vrsta. Slabo zdravlje. Dosada.

Žene kojima muževi zadaju glavobolje. Zatim muževi — tu je zastao — kojima žene zadaju glavobolje...

— Pun pogodak. Svega mi, pun pogodak.

— Recite mi šta vas muči — reče gospodin Pajm.

— Nema tu mnogo priče. Moja žena hoće razvod da bi se preudala.

— To se u poslednje vreme često dešava. Vi se, pretpostavljam, s tim ne slažete?

— Draga mi je — jednostavno odgovori gospodin Vejd.

— Znate... Ma, draga mi je.

Bila je to jednostavna i prilično skromna izjava, ali da je Vejd rekao: „Obožavam je. Obožavam i tle po kom hoda. Obe ruke bih dao za nju“ — ne bi mogao tačnije da opiše svoja osećanja Parkeru Pajnu.

— Ali isti mi je đavo — nastavio je gospodin Vejd. — Šta ja tu mogu? Ko muškarca šta pita? Ako ona više voli tog drugog, nema tu mnogo priče. Skloniš se sa strane i to ti je.

— Pretpostavljam da će ona podneti zahtev za razvod braka?

— Nego šta. Ne bih da je potežem po sudnicama.

Gospodin Pajm ga zamišljeno pogleda. — Ali ipak ste došli kod mene. Zašto?

Vejd se skrušeno nasmeja. — Ne znam. Nisam vam ja baš mnogo pametan. Ne umem da smislim nešto. Nadao sam da ćete vi... pa, da mi nešto predložite. Imam šest meseci. Pristala je na to. Ako se ne predomisli po isteku tog roka — ispadam iz igre. Možda možete da mi date koji savet. Sad je nervira sve što ja uradim..

— Znate, gospodine Pajm, muka je u tome što nisam pametan! Ja volim da udaram loptu. Volim dobru partiju golfa ili tenisa. Ne razumem se u muziku, umetnost i tome slično. A žena mi je pametna. Voli izložbe, operu i koncerte. Naravno da joj je dosadno sa mnom. A taj drugi, ta dugokosa baraba, sve zna o tome. I ume da priča o tome. Ja ne umem. Potpuno mi je jasno da će lepoj i pametnoj ženi pre ili kasnije dosaditi ovakav magarac kao

što sam ja.

Gospodin Parker Pajm jeknu od nezadovoljstva. — U braku ste... Koliko? Devet godina? Pretpostavljam da ste od početka usvojili takav stav. Greška, dragi moj gospodine. Užasna greška. Nikad se pred ženom ne stavljajte u ponižen položaj. Ona će prihvatiti vaš stav i dobićete ono što ste zaslužili. Trebalo je da se dičite svojim sportskim uspesima. I da o muzici i umetnosti govorite kao o „onim glupostima koje moja žena voli“. Da joj zamerate što nije bolja u sportu. Poniznost je, dragi moj gospodine, pogubna za brak! Nema žene koja bi to trpela. Nije ni čudo što je vašoj prekipelo.

Gospodin Vejd je zaprepašćeno piljio u njega. — Pa — izustio je — šta mislite da treba da radim?

— Odlično pitanje. Sad je kasno da radite ono što ste propustili pre devet godina. Treba nam nova taktika. Jeste li ikada imali afere s drugim ženama?

— Naravno da nisam.

— Možda je trebalo da kažem „lake flertove“?

— Nikad nisam bio ženskaroš.

— Greška. Možda je vreme da sad postanete.

Gospodin Vejd se uspaniči. — Ama, slušajte, nisam vam ja za to. Stvarno...

— Ne biste imali o čemu da brinete. O svemu bi se starala jedna moja saradnica. Ona bi vam objasnila šta se od vas očekuje, s tim što bi bila svesna da je sva pažnja koju biste joj ukazivali čisto poslovne prirode.

Gospodin Vejd vidno odahnu. — To je već bolje. Ali zar stvarno mislite... Znade, čini mi se da Ajris jedva čeka da me se reši.

— Gospodine Vejd, vi ne razumete ljudsku prirodu, a još manje razumete žensku. U ovom trenutku, vi ste, sa ženske tačke gledišta, čist škart. Niko vas ne želi. Kakva je ženi korist od nečeg što niko drugi ne želi? Nikakva. A sad pogledajte iz drugog ugla. Šta će biti ako vaša žena otkrije da se radujete slobodi koliko i ona?

— Trebalo bi da joj bude drago.

— Možda bi trebalo, ali zasigurno joj neće biti drago! Štaviše, videće da ste privukli zadivljujuću mladu ženu, pravu lepoticu kojoj se može da bira. Vrednost će vam istog časa porasti. Vaša supruga će znati da će sve njene prijateljice reći kako je ona vama dosadila i da ste zato poželeli da se oženite lepšom. To joj se neće dopasti.

— Mislite?

— Siguran sam. Više nećete biti „jadni stari Redži“, već „ona prepredena džukela Redži“. Sušta suprotnost! Sigurno će pokušati da vas vrati, a da pri tom sačuva i onog drugog. Ali bićete nepobeđivi. Bićete puni razumevanja kad joj budete ponavljali sve njene argumente. „Bolje da se razidemo.“ „Previše smo različiti.“ Shvatili ste da je, iako je tačno ono što je rekla — da je nikad niste razumeli — takođe tačno i da ona nikad nije razumela vas. Ali da ne zalazimo sad u pojedinosti. Dobićete detaljna uputstva kad za to dođe vreme.

Gospodin Vejd kao da još nije bio sasvim uveren. — Zaista mislite da će taj vaš plan uspeti? — upitao je sumnjičavo.

— Ne tvrdim da sam potpuno siguran — oprezno odgovori gospodin Pajn. — Postoji mala mogućnost da je vaša žena toliko zaljubljena u tog drugog čoveka da je ništa što vi kažete ili uradite neće dotaći, ali smatram da je to malo verovatno. Mislim da se upustila u tu avanturu iz čiste dosade zbog nekritičke posvećenosti i bezrezervne odanosti kojima ste je vrlo nepromišljeno okružili. Ako sledite moje savete, rekao bih da imate devedeset sedam posto šanse za uspeh.

— Dovoljno — reče gospodin Vejd. — Pristajem. Nego... hm... koliko?

— Dve stotine gvineja, unapred.

Gospodin Vejd izvadi čekovnu knjižicu.

Travnjaci Lorimer Korta izgledali su prelepo na poslepodnevnom suncu. Opružena na ležaljci, Ajris Vejd je predstavljala ukusan i živopisan detalj. Nosila je haljinu u prefinjenim prelivima bledoljubičaste boje, a vesta šminka činila je da izgleda mnogo mlađe od svojih trideset pet godina.

Razgovarala je sa svojom prijateljicom, gospođom Masington, u kojoj je odavno pronašla veliku utehu. Obe su morale da trpe sportski nastrojene muževe, sposobne da govore jedino o berzi, akcijama i golfu.

— I onda jednog dana shvatiš da svako treba da nastavi svojim putem — dovršila je Ajris priču.

— Divna si, draga — reče gospođa Masington, pa brže-bolje dodade: - Reci mi ko je ona devojka?

Ajris umorno sleže ramenima. — Ništa me ne pitaj! Redži ju je negde iskopao. To je njegova mala prijateljica! Neverovatno. Znaš da ga žene nikad nisu zanimale. Došao je jednog dana i okolišao nadugačko i naširoko sve dok konačno nije rekao da bi želeo da pozove tu gospođicu De Sara na vikend. Nasmejala sam se, naravno. Prosto nisam mogla da se suzdržim. Zamisli — *Redži!* E pa, to ti je ona.

— Gde ju je upoznao?

— Ne znam. Vrlo je neodređen po tom pitanju.

— Možda se znaju odavno.

— Ne bih rekla — reče gospođa Vejd. — Naravno — dodala je — oduševljena sam. Potpuno oduševljena. Znaš, to mi mnogo olakšava stvari. *Zaista* sam bila nesrećna. Dragi stari Redži. Stalno govorim Sinkleru da mi je žao što ću ga povrediti, ali on uporno tvrdi da će me Redži brzo preboleti. Izgleda da je bio u pravu. Pre dva dana je bio van sebe od tuge, a sad je doveo tu devojkicu na vikend! Lepo ti kažem da ne mogu da verujem. Drago mi je što je Redžiju lepo. Pretpostavljam da je jadničak hteo da me napravi ljubomornom.

Kakva besmislica! „Naravno da možeš pozvati prijateljicu“, rekoh mu. Jadni Redži. Kao da bi takvu devojkicu zanimalo neko kao on. Sigurno samo ubija vreme.

— Izuzetno je privlačna — reče gospođa Masington. — I to na onaj opasan način, ako razumeš šta hoću da kažem. Jedna od onih koje misle samo na muškarce. Čisto sumnjam da je to neko čestito devojče.

— Slažem se — reče gospođa Vejd.

— Odeća joj je veličanstvena — nastavi gospođa Masington.

— Zar ne misliš da je malo previše egzotična?

— Ali je zato veoma skupa.

— I razmetljiva. Potpuno mi prostački izgleda.

— Evo ih, dolaze — reče gospođa Masington.

Madlen de Sara i Redži Vejd približavali su im se preko travnjaka. Delovali su vrlo srećno dok su se smejali i čavrljali. Madlen se pruži na ležaljku, pa skide beretku i provuče prste kroz bujne, tamne uvojke.

Bila je prava lepotica.

— Proveli smo predivno poslepodne! — uzviknula je. — Užasno mi je vruće. Sigurno ne ličim ni na šta.

Redži Vejd se uznemireno lecnu na zvuk dogovorenog signala. — Izgledaš... izgledaš... — Nasmejao se. — Ne mogu da kažem.

Madlen ga pogleda pravo u oči kao da savršeno dobro razume šta je hteo da kaže. To nije promaklo gospođi Masington.

— Šteta što ne igrate golf — reče Madlen domaćici. — Mnogo propuštate. Zašto makar ne probate? Jedna moja prijateljica ga je brzo naučila, a starija je od vas.

— Uopšte nemam želju — hladno odvrati Ajris.

— Niste sportski tip? Kakva šteta! Čovek se prosto oseća kao da je mimo svega. Ozbiljno vam kažem, gospođu Vejd, danas ima toliko dobrih trenera da svako može naučiti da igra sasvim solidno. Ja sam od prošlog leta strašno napredovala u tenisu. Doduše, za golf sam izgubljen slučaj.

— Gluposti! — na to će Redži. — Samo ti treba trener.

Seti se samo onih teških udaraca koje si danas izvela.

— Zato što si mi ti pokazao kako. Sjajan si učitelj. Neki prosto ne umeju da prenesu znanje, ali ti imaš taj dar. Blago tebi — ti sve umeš.

— Gluposti. Kao da je to važno — pomalo zbunjeno će Redži.

— Sigurno ste veoma ponosni na njega — nastavi Madlen, okrenuvši se ka gospođi Vejd. — Kako ste uspeli da ga zadržite tolike godine? Kladim se da ste vrlo mudra žena. Ili ste ga možda krili od drugih?

Domaćica ne odgovori. Drhtavom rukom podiže svoju knjigu.

Redži promrmlja nešto o presvlačenju i ode.

— Zaista mislim da ste strašno slatki što ste me pozvali — reče Madlen domaćici. — Neke žene su užasno sumnjičave kad je reč o prijateljicama njihovih muževa. Smatram da je ljubomora čista glupost, a vi?

— Slažem se. Ni u snu ne bih bila ljubomorna zbog Redžija.

— Baš lepo od vas! Tim pre što svako može da vidi koliko je on privlačan ženama. Prenerazila sam se kad sam čula da je oženjen. Zašto se svi zgodni muškarci upecaju mladi?

— Drago mi je što smatrate da je Redži privlačan — reče gospođa Vejd.

— Pa kad jeste! Tako je zgodan, i tako dobar u sportu. I kako se samo pretvara da ga žene uopšte ne zanimaju! Naravno, to nas samo dodatno podbada.

— Pretpostavljam da imate mnogo prijatelja — na to će gospođa Vejd.

— O, da. Mnogo bolje se slažem s muškarcima nego sa ženama. One me prosto ne vole. Pojma nemam zašto.

— Možda zato što ste toliko bliski s njihovim muževima? — reče gospođa Masington i zvonko se nasmeja.

— Ponekad mi ih je strašno žao. Toliko finih ljudi zakopalo se uz neverovatno dosadne žene. Znete one

nadobudne, načitane oštrokondže. Prirodno je da muškarci žele da razgovaraju s nekim koje mlad i vedar. Mislim da je današnje shvatanje braka i razvoda potpuno na mestu. Čoveku treba pružiti priliku da dok je još mlad pokuša sve iznova s nekim ko deli njegove strasti i opredeljenja. Tako je najbolje za sve. Verujem da te načitane žene radije biraju ona dugokosa čuda, koja ih razumeju. Zato je bolje prekinuti sve na vreme i početi iznova. Šta vi mislite, gospođo Vejd?

— Slažem se.

Madlen je bila svesna izvesnog zahlađenja u raspoloženju. Promrmljala je kako treba da se presvuče za čaj i ostavila ih.

— Ove današnje devojke su potpuno ogavna stvorenja — reče gospođa Vejd. — Bez ijedne suvisle misli u glavi.

— Pa, ova ima jednu misao, Ajris — primeti gospođa Masington. — Do ušiju je zaljubljena u Redžija.

— Gluposti!

— Jeste, jeste. Videla sam kako ga gleda. I uopšte je nije briga da li je on oženjen ili nije. Odlučila da će biti njen. Odvratno, ako mene pitaš.

Gospođa Vejd se nakratko zamisli, a onda se nesigurno nasmeja. — Na kraju krajeva - reče — to ionako više nije važno.

Uskoro je i sama ušla u kuću. Muža je zatekla kako se presvlači u svojoj sobi. Pevušio je.

— Uživáš li, dragi? — upitala gaje.

— O... svakako. Da.

— Drago mi je. Želim da budeš srećan.

— Da. Svakako.

Redžiju Vejdu gluma nije bila jača strana, ali ispostavilo se da mu zbunjenost zbog svega zapravo ide naruku. Izbegavao je suprugin pogled i trzao se kad god mu se ona obrati. Stideo se i mrzeo sve to glumatanje. Ničim nije mogao da ostavi bolji utisak, pošto je bio slika i prilika griže savesti.

— Koliko je dugo poznaješ? — iznenada upita gospođa

Vejd.

—Ja... Koga?

— Gospođicu de Sara, naravno.

— Pa... ne znam. Izvesno vreme.

— Zaista? Nikad je nisi pominjao.

— Nisam? Verovatno sam zaboravio.

— Zaboravio, nije nego! — reče gospođa Vejd i izlete u talasu ljubičastih nabora.

Nakon čaja Vejd povede Madlen da joj pokaže ružičnjak. Dok su odmicali travnjakom, bili su svesni dvaju pogleda na leđima.

Kad su konačno zamakli u ružičnjak, Vejdu se najzad ukazala prilika da zbaciti teret s duše. — Slušaj — reče — mislim da moramo da prestanemo s ovim. Žena me je malopre gledala kao da bi me najradije ubila.

— Ne brini — na to će Madlen. — Baš tako i treba.

— Misliš? Znaš, ne bih voleo da je okrenem protiv sebe. Bila je prilično zlobna dok smo pili čaj.

— I to je kako treba — reče Madlen. — Odlično ti ide.

— Zaista tako misliš?

— Da — reče ona, pa nastavi šapatom: — Tvoja žena izlazi na trem. Hoće da vidi šta radimo. Poljubi me.

— Uh! — uznemireno će Vejd. — Moram li? Znaš...

— Poljubi me! — prosikta Madlen.

Poljubio ju je. Manjak žara u njegovoj glumi Madlen je morala da nadoknadi zagrljajem, na šta se on zatetura.

— Uh! — reče Vejd.

— Zar je bilo toliko odvratno? — upita ona.

— Ne, naravno da nije — uljudno će on. — Samo je... bilo malo neočekivano. — A onda skrušeno dodade: — Misliš li da smo dovoljno dugo bili ovde?

— Rekla bih da jesmo — odgovori Madlen. — Ovo smo odlično izveli.

Čim su se vratili na travnjak gospođa Masington ih obavesti da je Ajris otišla da prilegne.

Nešto kasnije, Vejd usplahireno dođe do Madlen.

— U užasnom je stanju. Potpuno je histerična.

— Odlično.

— Videla je kako se ljubimo.

— Pa to smo i hteli.

— Znam, ali nisam mogao da joj to kažem, zar ne? Nisam znao šta da radim, pa sam rekao da se to prosto... prosto... desilo samo od sebe.

— Izvrsno.

— Rekla je da si odlučila da me upecaš i da si laka ženska. Nije mi se to dopalo. Ne treba tako da govori o tebi. Ipak ti samo radiš svoj posao. Rekao sam joj da te izuzetno poštujem i da to što je kazala uopšte nije tačno. Ali ona je nastavila i ja sam se naljutio.

— Savršeno!

— Onda mi rekla da se gubim. I da ne želi više nikad da progovori sa mnom. Pominjala je i pakovanje i odlazak. — Bio je potpuno utučen.

Madlen se osmehnu. — Evo šta ćeš da joj kažeš. Reci joj da si ti taj koji će da ode i da ćeš spakovati svoje stvari i preseliti se u grad.

— Ali ja ne želim da idem!

— To je u redu. Nećeš ni morati. Tvoja žena ne bi podnela ni pomisao da ćeš se ti provoditi u Londonu.

* * *

Sutradan ujutru, Redži Vejd se pojavio s novim vestima.

— Kaže da je razmislila i da ne bi bilo pošteno da ode nakon što je obećala da će ostati još šest meseci. Ali je napomenula i da, ako ja dovodim ovamo svoje prijateljice, nema razloga da ona ne dovodi svoje prijatelje. I da je već pozvala Sinklera Džordana.

— Da li je to taj njen?

— Jeste, i nek sam proklet ako ga pustim da mi kroči u kuću!

— Moraš — reče Madlen. — Ne brini. Prepusti ga meni. Reci joj da si razmislio o svemu, da nemaš ništa

protiv i da si siguran da joj neće smetati ako me pozoveš da ostanem još malo.

— O bože! — uzdahnu Vejd.

— Ne budi malodušan — reče Madlen. — Sve se odvija baš kako treba. Još samo dve nedelje i tvojim mukama će doći kraj.

— Dve nedelje? Zaista tako misliš?

— Ne mislim. Sigurna sam u to — reče Madlen.

Nedelju dana kasnije, Madlen de Sara uđe u kancelariju gospodina Pajna i umorno se sruči u fotelju.

— Ulazak kraljice zavodnica — reče on s osmehom.

— Silna zavodnica! — na to će ona i kiselo se nasmeja. — Nikad mi nije bilo toliko teško da glumim zavodnicu. Taj čovek je opsednut svojom ženom! Bolesno.

Parker Pajn se ponovo osmehnu. — Jeste. Doduše, to nam je u neku ruku olakšalo zadatak. Draga moja Madlen, ne bih se olako usudio da stavim svakog muškarca na milost i nemilost tvojim dražima.

Devojka prasnu u smeh. — Kad biste samo znali koliko sam se namučila dok ga nisam naterala da makar odglumi poljubac!

— Verujem da je to potpuno novo iskustvo za tebe, draga moja. Pa, da li si obavila svoj zadatak?

— Da, rekla bih da jesam. Sinoć smo imali užasnu scenu. Da vidim... poslednji izveštaj sam poslala pre tri dana, zar ne?

— Da.

— Dakle, kao što sam vam i napisala, bio mi je dovoljan samo jedan pogled na tu bednu gnjidu po imenu Sinkler Džordan. Nije me ostavljao na miru, tim pre što je po mojoj odeći zaključio da sam puna para. Naravno, gospođa Vejd je bila van sebe od besa. Kako i ne bi kad su oba muškarca obigravala oko mene? A onda sam im pokazala koga sam odabrala. Pred svima sam Džordana izvrnula ruglu. Smejala sam se njegovoj odeći i dužini

njegove kose. Nisam propustila da napomenem kako ima „iks“ noge.

— Izuzetna tehnika — zadivljeno će gospodin Pajm.

— Sinoć smo dosegli tačku ključanja. Gospođa Vejd me je otvoreno napala. Optužila me je da joj rušim dom. Kada je Redži pomenuo njeno druženje s Džordanom, izjavila je da je to bio samo rezultat njene usamljenosti i nezadovoljstva. Primećivala je da se njen muž u poslednje vreme ponaša odsutno, ali nije znala šta je uzrok tome. Rekla je i da su oduvek bili savršeno srećni, da on zna koliko ga ona obožava i da želi njega i samo njega.

— Na to sam joj ja rekla da je sad prekasno. Gospodin Vejd se savršeno pridržavao uputstava. Izjavio je da ga je baš briga! I da hoće da se oženi mnome! I da gospođa Vejd slobodno može da ode kod Sinklera kad god to poželi. Da nema razloga da odmah ne pokrenu brakorazvodnu parnicu i da je besmisleno čekati šest meseci.

— Rekao je da će joj za nekoliko dana pružiti dovoljno dokaza kako bi njeni advokati mogli da obave svoj posao. I da više ne može da živi bez mene. Na to se ona uhvatila za grudi. Počela je da se žali na slabo srce i zatražila malo brendija. Ni tad nije popustio. Jutros je prešao u grad i uopšte ne sumnjam da će ovoga puta ona njega moliti da se vrati.

— Onda smo i s tim završili — veselo zaključio gospodin Pajm. — Vrlo sam zadovoljan ovim slučajem.

Uto se vrata širom otvoriše i na njima se pojavi Redži Vejd.

— Da li je ona tu? — oštro je upitao i ušao u kancelariju. — Gde je? — Tek tad je opazio Madlen. — Draga! — kriknuo je i uhvatio je za ruke. — Najdraža moja! Znala si da sam ozbiljno mislio sve što sam rekao Ajris? Bio sam slep kod očiju, ali pre tri dana sam sve shvatio.

— Šta si shvatio? — tiho upita Madlen.

— Da te obožavam. Da za mene na svetu ne postoji više nijedna žena osim tebe. Neka Ajris slobodno podnese zahtev za razvod, a kad i to bude gotovo, ti ćeš se udati za

mene, zar ne? Reci da hoćeš, Madlen. Obožavam te.

Dok je držao sleđenu Madlen u zagrljaju, vrata se ponovo otvoriše širom. Ovog puta na njima je bila vitka žena u neurednoj zelenoj haljini.

— Tako sam i mislila — reče. — Pratila sam te! Znala sam da si pošao kod nje!

— Uveravam vas da... — zausti Parker Pajm konačno se povrativši od zaprepašćenja.

Ajris ga nije ni udostojila pogleda, već je nastavila:

— O, Redži, ne želiš valjda da mi slomiš srce? Samo mi se vrati! Nikad neću reći ni reč o ovome. Naučiću da igram golf. Neću se družiti ni sa kim ko se tebi ne dopada. Zar nakon toliko srećnih godina...

— Nisam bio srećan sve dosad — reče gospodin Vejd ne skrećući pogled s Madlen. — Do đavola, Ajris, htela si da se udaš za onog magarca Džordana. Eto, sad slobodno možeš.

Gospođa Vejd zavapi. — Mrzim ga! Ne mogu ni da ga pogledam! — Potom se okrenula ka Madlen. — Zla ženo! Veštice nijedna! Ukrala si mi muža!

— Ne želim vašeg muža — branila se Madlen.

— Madlen! — Vejd je izbezumljeno piljio u nju.

— Molim te, idi — reče Madlen.

— Ali ja sam ozbiljan. Ne glumim!

— Odlazi! - histerično kriknu Madlen. — Odlazi kad ti kažem!

Redži nevoljno pođe ka vratima. — Vratiću se — upozorio ju je. — Još ćemo se mi videti. — Izašao je i zalupio vrata.

— Takve devojčure kao što si ti treba išibati i žigosati! — kriknu gospođa Vejd. — Redži je prema meni bio dobar kao anđeo dok se ti nisi pojavila. A sad ne mogu da ga prepoznam. — Zaplakala je i izjurila za mužem.

Madlen i Parker Pajm se pogledaše.

— Ja tu ne mogu ništa — bespomoćno reče Madlen. — On je veoma dobar i drag, ali ne želim da se udam za njega. Pojma nisam imala da se ovo dešava. A toliko sam

se namučila da ga nateram da me poljubi!

— Hm — na to će Parker Pajk. — Nerado to kažem, ali ovo je bila moja pogrešna procena. — Tužno je odmahnuo glavom, pa uzeo fasciklu s imenom gospodina Vejda i napisao:

NEUSPEH — usled prirodnih uzroka.

Napomena: Trebalo je da znam.

Slučaj sitnog činovnika

Gospodin Parker Pajn se zamišljeno zaveli u kancelarijsku fotelju i zagleda se u svoju novu stranku. Bio je to oniži čovek od oko četrdeset pet godina, stamene građe i tužnih, zbunjenih očiju. Gledao je u Pajna s mešavinom nespokoja i nade.

— Video sam vaš oglas u novinama — nervozno reče čovečuljak.

— Jeste li u nevolji, gospodine Robertse?

— Ne, ne bih to tako nazvao.

— Jeste li nesrećni?

— Mislim da ni to ne bi bila prava reč. Zaista nemam prava da se žalim.

— Mnogi od nas nemaju prava da se žale — reče gospodin Parker Pajn — ali činjenica da na to moramo da se podsećamo obično predstavlja loš znak.

— Znam — žustro se složi čovečuljak. — To je to! Pogodili ste pravo u metu, gospodine.

— Recite mi nešto više o sebi - predloži mu Pajn.

— Nema tu mnogo priče. Kao što rekoh, nemam na šta da se žalim. Imam posao. Uspeo sam da uštedim malo para. Deca su zdravo i dobro.

— Pa, šta onda... želite?

— Ja... ne znam. — Pocrvено je. — Pretpostavljam da vam izgledam kao budala, gospodine.

— Ni najmanje — reče gospodin Pajn.

Evo šta je veštım ispitivanjem uspeo da izvuče. Saznao je da gospodin Roberts radi u jednoj poznatoj firmi i da polako ali sigurno napreduje u karijeri. Saznao je i da

je oženjen i da se oduvek trudio da ostavi dobar utisak, da se deca obrazuju i budu uredna, i da se dovijao kako je znao i umeo ne bi li svake godine ostavio nešto novca sa strane. Sve u svemu, bila je to saga o životu provedenom u neprestanoj borbi za opstanak.

— I to vam je to — završio je gospodin Roberts. — Žena mi je otišla u posetu majci. Oba deteta su s njom. Treba im malo promene, a i ona će se odmoriti. Tamo nema mesta i za mene, a ne mogu sebi da priuštim odlazak negde drugde. I dok sam tako sedeo sam i čitao novine, primetio sam vaš oglas i zamislio se. Sad mi je četrdeset osam godina. Pitao sam se... Ipak se toliko toga dešava — završio je, a cela mu se srednjestaleška, žudna duša ogledala u očima.

— A vi biste — reče gospodin Pajm — da bar deset minuta živite uzbudljivo?

— Ne bih to baš tako nazvao. A možda ste ipak u pravu. Samo bih da malo izađem iz kolotečine. Posle bih se mirne duše vratio u nju, samo kad bih imao čega da se sećam.

Molećivo je pogledao Pajna. — Ne znam da li je tako nešto izvodljivo, gospodine. Bojim se... bojim se da ne bih mogao mnogo da vam platim.

— Koliko biste mogli da izdvojite?

— Mogao bih da skrpim pet funti, gospodine. — Preplašeno je čekao odgovor.

— Pet funti - ponovi Parker Pajm. — Verujem, mada ništa ne mogu da obećam, da ćemo moći nešto da smislimo za tu svotu. Može li to da bude nešto opasno? — upita oštro.

Tračak rumenila pojavi se na Robertsovom žućkastom licu. — Rekoste li vi to „opasno“, gospodine? Pa, što da ne. Ja... nikad nisam radio nešto što je opasno.

Gospodin Parker Pajm se nasmeši. — Dođite ponovo sutra ujutru i reći ću vam šta mogu da učinim za vas.

Putnik namemik je bila malo poznata krčma. Uglavnom ju je posećivala nekolicina stalnih gostiju, koji nisu voleli neznance.

Gospodina Pajna dočekali su s mnogo poštovanja. — Da li je gospodin Bonington tu? — upitao je čim je ušao.

— Jeste, gospodine. Eno ga za svojim uobičajenim stolom.

— Lepo. Pridruziću mu se.

Bonington je bio gospodin vojničkog držanja i pomalo volovskog lica. Srdačno je pozdravio svog prijatelja.

— Zdravo, Parkere. Retko te viđam u poslednje vreme. Nisam znao da zalaziš ovamo.

— Navratim s vremena na vreme. Pogotovu kad hoću da vidim starog druga.

— Misliš na mene?

— Upravo na tebe. Istini za volju, Lukase, nešto sam razmišljao o onom našem razgovoru od pre neki dan.

— O Peterfildu? Jesi li čitao najnovije vesti? Ne, nisi ni mogao. Izaći će tek u večernjem izdanju.

— Kakve vesti?

— Sinoć ga je neko ubio - reče gospodin Bonington spokojno jedući salatu.

— Pobogu! — ote se Parkeru Pajnu.

— O, uopšte nisam iznenađen - nastavi Bonington. - Bio je to zadrž starac. Nije hteo da nas sluša. Zahtevao je da planovi ostanu kod njega.

— Jesu li ih ukrali?

— Nisu. Izgleda da je neka žena dolazila kod profesora i ostavila mu recept za kuvanje šunke. Stari magarac je, rasejan kao i uvek, stavio recept u sef a planove u kuhinju.

— Dobro je.

— Kao da ga je sam bog pogledao. Ali i dalje ne znam ko će ih odneti u Ženevu. Mejtland je u bolnici, a Karslejk u Berlinu. Ja ne mogu. Jedino mi ostaje mladi Huper.

Pogledao je u prijatelja.

— Još uvek si istog uverenja? - upita Parker Pajna.

— Potpuno. On radi za još nekog. Siguran sam u to. Nemam nikakav dokaz, ali veruj mi, Parkere, znam da prepoznám smutljivca! Ti planovi moraju da stignu u Ženevu. Potrebni su Ligi naroda. Ovo je prvi put da se jedan pronalazak ne prodaje nekoj naciji, nego da se dobrovoljno predaje Ligi.

— To je najviši čin dobre volje u istoriji, i zato mora da uspe. A Huper je bitanga. Videćeš, ako pođe vozom, neko će ga drogirati. Ako ide avionom, imaće prinudno sletanje na nekom zgodnom mestu! Ma nek sve ide do đavola, ne mogu njemu to da prepustim. Disciplina! Ne može se bez discipline! Zato sam te tražio onomad.

— Pitao si me poznajem li nekog.

— Da. Mislio sam da zbog posla kojim se baviš možda znaš neku usijanu glavu željnu uzbuđenja. Koga god *ja* da odaberem, velika je verovatnoća da će ga neko ubiti. Tvog čoveka verovatno ne bi ni primetili. Ah to mora biti neko srčan.

— Mislim da znam jednog takvog — reče Parker Pajm.

— Bogu hvala što još ima hrabrih ljudi. Pa, da li je to onda rešeno?

— Rešeno je — potvrdi gospodin Pajm.

Parker Pajm je rezimirao uputstva. - Da li je sve potpuno jasno? Otputovaćete u Ženevu spavaćim kolima u prvoj klasi. Polazite iz Londona vozom u deset i četrdeset pet preko Foukstona i Bulonja. U Bulonju prelazite u spavaća kola. U Ženevu stižete sutradan u osam izjutra. Ovo je adresa na koju treba da se javite. Molim vas da je zapamtite, pošto moram daje uništim. Nakon toga idite u ovaj hotel i čekajte dalja uputstva. Ovde imate dovoljno novca u francuskoj i švajcarskoj valuti. Jeste li sve razumeli?

— Da, gospodine. — Robertsu su oči sijale od uzbuđenja.

—Izvinite, gospodine, ali mogu li... ovaj... da znam šta

to nosim?

Parker Pajn mu se dobroćudno nasmeši. — Nosite šifrovane podatke o tajnom skrovištu ruskog krunskog nakita — reče ozbiljno. — Siguran sam da ste svesni da će boljševički agenti pokušati da vas presretnu. Ako već morate da govorite o sebi, preporučujem vam da kažete kako ste uštedeli nešto novca i odlučili da provedete odmor u inostranstvu.

Gospodin Roberts je pijuckao kafu i uživao u pogledu na Ženevsko jezero. Osećao je mešavinu sreće i razočaranja.

Bio je srećan zato što je prvi put u životu u inostranstvu. Osim toga, odseo je u hotelu kakav više nikad neće moći sebi da priušti i ni u jednom trenutku nije morao da misli na novac! Imao je sobu s privatnim kupatilom, izvrsne obroke i besprekornu uslugu. I od srca je uživao u svemu tome.

Razočaranje ga je tištilo zato što mu se do tog trenutka nije desilo ništa što bi se moglo opisati kao uzbudljivo. Nisu ga presreli nikakvi maskirani boljševici ili tajanstveni Rusi. Prijatno ćaskanje u vozu s jednim francuskim trgovačkim putnikom koji je odlično govorio engleski bilo mu je jedini razgovor tokom čitavog putovanja. Tajna dokumenta je, kao što su mu naložili, sakrio u neseker i isporučio ih u skladu s uputstvima. Nije bilo nikakvih opasnosti, niti spasa u poslednjem trenutku. Eto, zato je bio razočaran.

I baš tad jedan visoki čovek s bradom promrmlja „*Pardon*“ i sede za njegov stočić. — Oprostite — reče - ali verujem da znate jednog mog prijatelja. Inicijali su mu P. P.

Gospodin Roberts je bio ushićen. Konačno se pojavio tajanstveni Rus. — D-da, tako je.

— Onda se vrlo dobro razumemo — reče neznanac.

Gospodin Roberts ga odmeri pogledom. Ovo je već li-

čilo na ono pravo. Neznamac je imao oko pedeset godina i dostojanstveno držanje, mada očigledno nije bio Englez. Nosio je monokl i platnenu rozetu na reveru.

— U potpunosti ste obavili svoj zadatak — reče stranac. — Jeste li spremni za novi?

— Svakako. O, da.

— Dobro. Rezervisaćete mesto u spavaćim kolima u vozu na liniji Ženeva-Pariz, koji polazi sutra uveče. Tražićete ležaj broj devet.

— Koliko će to da košta?

— Biće besplatno. Ništa ne brinite.

— Ležaj broj devet — ponovi Roberts. — Dobro, upamtio sam.

— Tokom putovanja, neko će vam reći: „Pardon, mesje, ali jeste li nedavno bili u Grasu?“, na šta ćete vi odgovoriti: „Da, pre mesec dana.“ Onda će ta osoba reći: „Zanimaju li vas parfemi?“, a vi treba da kažete: „Da, bavim se proizvodnjom veštačkog jasminovog ulja.“ Nakon toga se u potpunosti stavite na raspolaganje toj osobi. Nego, imate li oružje?

— Nemam — drhtavo odgovori Roberts. — Nisam mislio da će mi...

— I to ćemo rešiti — reče bradonja, pa se osvrnu. U blizini nije bilo nikoga. Nešto tvrdo i sjajno stvori se Robertsu u ruci. — Mali je, ali vrlo efikasan - s osmehom reče neznamac.

Gospodin Roberts, koji nikad u životu nije pucao iz revolvera, bojažljivo spusti oružje u džep, kao da se pribojava da bi svakog trena moglo da okine.

Još jednom su ponovili lozinke, a potom njegov novi poznanik ustade.

— Nek vam je sa srećom — reče. — I da se živi i zdravi vratite kući. Vi ste hrabar čovek, gospodine Roberts.

— Jesam li? - pomisli Roberts kad je ponovo ostao sam. — Siguran sam da ne želim da me ubiju. To nikako.

Niz kičmu mu krenuše srsi prijatnosti, koju su donekle kvarile malo manje prijatne srsi.

Vratio se u sobu i proučio oružje. Nije bio sasvim siguran kako radi i nadao se da neće biti prinuđen da ga upotrebi.

Potom je otišao po rezervaciju.

Voz je polazio iz Ženeve u pola deset. Roberts je na vreme stigao na stanicu. Kondukter spavaćih kola uze njegovu kartu i pasoš i pomeri se u stranu kako bi nosač mogao da smesti Robertsov kofer na policu. Osim njegovog prtljaga, bili su tu i jedan kofer od svinjske kože i četvrtasta putna torba.

— Broj devet je donji ležaj — reče mu kondukter.

Kad se okrenuo da izađe iz kupea, gospodin Roberts se sudari s krupnim muškarcem koji je upravo ulazio. Odmakli su se jedan od drugog i izvinili se, Roberts na engleskom a neznanac na francuskom. Bio je to visok i krupan čovek, brižljivo izbrijane glave i s naočarima s debelim staklima, zbog kojih je izgledalo kao da sumnjičavo čkilji.

„Opasan tip“, reče čovečuljak u sebi.

Saputnik mu je izgledao nekako zlokobno. Da li su mu rekli da traži baš ležaj broj devet kako bi mogao tog čoveka da drži na oku? Zaključio je da to nije nemoguće.

Izašao je u hodnik. Do polaska voza ostalo je još čitavih deset minuta, pa je stoga odlučio da malo protegne noge na peronu. Na pola puta do vrata vagona zastao je da propusti jednu damu. Očigledno se bila upravo ukrcala na voz, pošto je ispred nje išao kondukter s kartom u ruci. Dok je prolazila mimo Roberta ispustila je tašnu, na šta Englez požuri daje podigne i vrati joj je.

— Hvala, mesje. — Govorila je engleski, ali sa stranim naglaskom. Imala je dubok, baršunast i veoma zavodljiv glas. Zakoračila je da produži dalje, ali onda zastade i promrmlja:

— Pardon, mesje, ali jeste li nedavno bili u Grasu?

Robertsu srce poskoči od uzbuđenja. Treba da se stavi na raspolaganje tom ljupkom stvorenju, a ta dama je *i te kako* ljupka! Na sebi je imala krzneni putni kaputić,

moderni šešir i nisku bisera oko vrata. Koža joj beše tamna a usne skerletne.

Roberts spremno odgovori: — Da, pre mesec dana.

— Zanimaju li vas parfemi?

— Da, bavim se proizvodnjom veštačkog jasminovog ulja.

Pognulaje glavu i produžila dalje, jedva čujno prošaputavši: — Naći ćemo se ovde čim voz krene.

Robertsu je narednih deset minuta izgledalo kao večnost. A onda konačno krenuše. On polako krenu hodnikom i ugleda onu damu kako bezuspešno pokušava da otvori prozor. Požurio je da joj pomogne.

— Hvala, mesje. Htela sam da udahnem još malo svežeg vazduha pre nego što nam nareda da sve pozatvaramo. — A onda tiho i žurno dodade: — Kad pređemo granicu, sačekajte da vaš saputnik zaspi, nikako pre toga, idite u kupatilo i prođite u susedni kupe. Jeste li me razumeli?

— Jesam. — Spustio je prozor i glasno rekao: — Da li je ovako dobro, madam?

— Hvala lepo.

Vratio se u kupe. Njegov se saputnik već beše opružio na gornjem ležaju. Očigledno mu pripreme za spavanje nisu dugo trajale. U stvari, svodile su se na skidanje kaputa i izuvanje čizama.

Roberts se zapitao šta da radi s odećom. Jasno je da ne može da je skine, pošto treba da pređe u damin kupe.

Izvadio je papuče i obuo ih umesto čizama, a onda legao i ugasio svetlo. Nekoliko minuta nakon toga, s gornjeg ležaja začu se hrkanje.

Do granice su stigli malo iza deset sati. Vrata kupea se otvoriše i usledilo je uobičajeno pitanje: Imaju li gospoda nešto da prijave? Vrata se potom zatvoriše i voz nastavi put ka Belegardu.

Čovek na gornjem ležaju ponovo zahrka. Roberts sačeka da prođe dvadeset minuta, a onda ustade i ode u kupatilo. Zatvorio je vrata za sobom i zabravio ih, a onda

se zagleda u ona na suprotnom kraju odaje. Reza nije bila navučena. Oklevao je. Treba li da kuca?

Možda bi bilo besmisleno da kuca, ali nije mu se mililo da uđe bez kucanja. Stoga se opredelio da odškrine vrata i sačeka. Čak se odvažio i da se tiho nakašlje.

Odgovor je usledio odmah. Vrata se naglo otvoriše, neko ga ščepa za ruku i uvuče u susedni kupe. Devojka odmah zatvori vrata i navuče rezu.

Roberts ostade bez daha. Nikada nije ni zamišljao nešto toliko ljupko. Na sebi je imala dugačku penastu kućnu haljinu od bledožutog šifona i čipke. Naslonila se na vrata ka hodniku i duboko disala. Roberts je često čitao o božanstvenim stvorenjima sateranim u ćošak, ali sad je prvi put imao priliku da jedno takvo i vidi. Bio je to čudesan prizor.

— Hvala bogu — promrmlja devojka.

Primetio je da je prilično mlada, ali i toliko lepa da je prosto izgledala kao biće iz nekog drugog sveta. Konačno, evo romanse, i to s njim u jednoj od glavnih uloga!

Devojka stade usplahireno da šapuće na engleskom, ali s jakim stranim naglaskom. — Toliko mi je drago što ste došli — reče. — Bila sam premrla od straha. Vasilijevič je u vozu. Shvatate li šta to znači?

Roberts nije shvatao ni jednu jedinu reč, ali samo klimnu glavom.

— Mislila sam da sam zavarala trag, ali ispala sam naivna. Šta ćemo sad? Vasilijevič je u susednom kupeu. Šta god da se dogodi, dragulji mu ne smeju dopasti šaka.

— Ništa vam se neće desiti i on neće dobiti dragulje — odlučno će Roberts na to.

— Pa šta da radim s njima?

On pogleda ka vratima. — Zaključana su — reče.

Devojka se nasmeja. — Šta je jedna bravica za Vasilijeviča?

Robertsu je sve jače obuzimalo osećanje da se obreo u nekom od svojih omiljenih romana. - Onda nam preostaje samo jedno. Dajte ih meni.

Devojka ga sumnjičavo pogleda. — Vredni su četvrt miliona.

Roberts pocrvene. — *Meni* možete da verujete.

Devojka još malo razmisli pa reče: — Dobro, verovaću vam. — Odlepila se od vrata i već u narednom trenutku pružala mu je smotani par čarapa od paučinaste svile. — Uzmite ih, prijatelju — reče zapanjenom Robertsu.

Shvatio je šta se dešava tek kad je uzeo čarape. Bile su iznenađujuće teške.

— Ponesite ih u svoj kupe — reče mu ona. — Vratićete mi ih ujutru ako... ako još uvek budem tu.

Roberts se nakašlja. — Slušajte — reče, pa zastade. — Ja... moram da vas čuvam. — A onda pocrvene od stida. — Naravno, ne ovde. Biću tamo — dodade pokazavši glavom ka vratima kupatila.

— Ako želite, možete ostati i ovde — reče ona i pogleda ka gornjem, slobodnom ležaju.

Roberts sad pocrvene sve do ušiju. — Ne, ne — žustro odbi. — Ništa mi neće faliti ni tamo. Pozovite me ako vam zatrebam.

— Hvala, prijatelju moj - nežno reče devojka.

Uvukla se u donji ležaj, pokrila se i zahvalno mu se nasmešila. On se vrati u kupatilo.

Otpribliže dva sata kasnije, iznenada mu se učini da čuje neki zvuk. Oslušnuo je. Ništa. Možda mu se učinilo. Ali mogao bi se zakleti da se nešto čulo u susednom kupeu. A šta ako ipak...

Oprezno je otvorio vrata. U kupeu je sve bilo kao kad je odlazio, uključujući i majušnu plavu svetiljku na plafonu. Zastao je i čkiljio u polutamu sve dok mu se oči konačno ne privikoše. Devojka je nestala!

Upalio je svetio. Kupe je bio prazan. Roberts iznenada šmrknu. U vazduhu je lebdeo slabašan ali prepoznatljiv otužni vonj hlороформа!

Izašao je iz kupea (uočio je da su vrata sad bila otključana) i stao da se osvrće duž hodnika. Nigde nikog! Pogled mu se prikova za vrata do devojčinih. Rekla je da je

u tom kupeu Vasilijevič. Roberts oprezno pokuša da okrene kvaku ali vrata behu zaključana iznutra.

Šta da radi? Da zahteva da ga puste unutra? Ali naravno da će Vasilijevič to odbiti. Osim toga, možda devojka nije u kupeu. A i ako jeste, teško da bi mu bila zahvalna što je od svega napravio javni skandal. Dotle je već bio shvatio da je u igri koju igraju tajnost od ključnog značaja.

Ojađen, čovečuljak sporo produži hodnikom. Zastao je kraj poslednjeg kupea. Kroz otvorena vrata ugledao je usnulog konduktera. Nad njim su na čiviluku visile *službena smeđa uniforma i šiljata kapa!*

Istog trenutka je doneo odluku. Navukao je uniformu i kapu i žurno krenuo natrag. Stao je pred vrata do devojčinih, skupio hrabrost i odlučno zakucacao.

Niko mu ne odgovori pa on zakuca još jednom.

— Mesje — reče najfrancuskije što je mogao.

Vrata se odškrinuše i u procepu se ukaza lice brkatog stranca. Bilo je to ljutito i neprijatno lice.

— *Qu'est-ce-qu'il y a?* — prasnu ovaj.

— *Votre passeport, monsieur.*

Roberts se odmače i pruži ruku.

Onaj čovek razmisli malo, pa izađe u hodnik. Roberts je upravo to i očekivao. Ako je devojka unutra, Vasilijevič ni slučajno neće dopustiti kondukteru da uđe u kupe. Reagovao je munjevito. Svom snagom je gurnuo čoveka u stranu — u čemu mu je, osim elementa iznenađenja, pomoglo i ljuljanje voza - a potom ulete u kupe i zaključa vrata.

Na ležaju je ugledao onu devojku, vezanih ruku i s krpom preko usta. Hitro ju je oslobodio na šta mu ona s uzdahom pade u naručje.

— Muka mi je i vrti mi se u glavi - promrmljala je. - Mislim da je ono bio hloroform. Da li... da li ih je uzeo?

— Nije — odgovori Roberts i potapša se po džepu. —

Šta ćemo sad?

Devojka ustade. Ponovo je bila u stanju da razmišlja. Tek tad je primetila konduktersku uniformu.

— Vrlo domišljato. Odlično ste se dosetili! Rekao mi je da će me ubiti ako mu ne kažem gde su dragulji. Bila sam van sebe od straha... i tad ste se vi pojavili. — A onda prasnu u smeh. — Ala smo ga nasamarili! Sad neće smeti ništa da pokuša. Ne može čak ni da se vrati u svoj kupe.

Moraćemo da ostanemo ovde do jutra. On će verovatno sići u Dižonu. Voz se tamo zadržava otprilike pola sata. Sigurno će poslati telegram u Pariz kako bi nastavili da slede naš trag. Bolje bi vam bilo da tu uniformu i kapu izbacite kroz prozor. Sad vas jedino mogu uvaliti u nevolju.

Poslušao ju je.

— Ne smemo da spavamo — odlučno nastavi devojka. — Ostaćemo budni do jutra.

Bilo je to čudno i uzbuđljivo bdenje. U šest izjutra, Roberts otvori vrata i proviri u hodnik. Nigde nikoga nije bilo. Devojka hitro pretrča u svoj kupe, a on uđe za njom. Bilo je očigledno daje neko izvršio premetačinu. Roberts se kroz kupatilo vrati u svoj kupe. Njegov saputnik je i dalje hrkao.

U Pariz su stigli u sedam. Kondukter je bogoradio zbog uniforme i kape, ali još nije primetio da mu nedostaje jedan putnik.

A onda je otpočela uzbuđljiva trka. Devojka i Roberts su izmenjali nekoliko taksija i ulazili u hotele i restorane na jedna vrata a izlazili na druga. U jednom trenutku mu je dala znak da stane.

— Sigurna sam da nas više niko ne prati — reče mu. — Otresli smo ih se.

Doručkovali su, a potom su se odvezli do Le Buržea. Tri sata kasnije sleteli su u Krojdon. Robertsu je to bio prvi let avionom.

U Krojdonu ih je dočekaao visoki gospodin, koji je pomalo podsećao na onog dostojanstvenog neznanca iz Že-

neve. Prema devojci se ophodio s izuzetnim poštovanjem.

— Auto vas čeka, madam — saopštio joj je.

— Ovaj gospodin ide s nama, Pole — reče ona, a onda ga predstavi Robertsu: — Grof Pol Stepanji.

Ispostavilo se da je auto ogromna limuzina. Nakon otprilike jedan sat vožnje, prošli su kroz kapiju nekog seoskog imanja i zaustavili se pred zadivljujućim zdanjem. Gospodina Roberts odvedoše u radnu sobu, gde je predao dragoceni par čarapa. Zatim su ga ostavili samog. Uskoro mu se pridružio grof Stepanji.

— Gospodine Robertse — reče mu — neizmerno smo vam zahvalni. Pokazali ste se kao hrabar i umešan čovek. — Pružio mu je kutijicu obloženu crvenom kožom. — Dopustite mi da vas odlikujem Ordenom svetog Stanislava desetog reda s lovorovim vencem.

Ne verujući da se to zaista dešava, Roberts otvori kutiju i ugleda orden optočen draguljima. Stari plemić mu se ponovo obrati.

— Velika vojvotkinja Olga želi da vam lično zahvali pre nego što odete.

Potom ga odvedoše u prostrani salon. Tamo je, prelepa u raskošnoj haljini, stajala njegova saputnica iz voza.

— Gospodine Robertse, dugujem vam svoj život — reče velika vojvotkinja.

Pružila mu je ruku i Roberts je poljubi. Uto se ona privi uz njega.

— Hrabar ste čovek — reče mu.

Usne im se spojiše. Roberts oseti kako ga obavija bogati miris orijentalnog parfema.

Na trenutak je držao to krhko, božanstveno biće u zagrljaju...

Još se nije bio potpuno vratio u javu kad mu neko reče:

— Auto će vas odvesti kud god poželite.

Sat vremena kasnije, limuzina se vratila po veliku vojvotkinju Olgu. Smestila se unutra, a za njom i sedokosi

plemić. U međuvremenu je skinuo bradu jer mu je bilo vruće ispod nje. Auto je odvezao veliku kneginju Olgu do jedne kuće u Stretamu.³ Ušla je i zatekla postariju ženu usred popodnevnog čaja.

— O, Megi, dušo, stigla si - reče ova.

U ekspresnom vozu na liniji Ženeva-Pariz ta devojka bila je velika vojvotkinja Olga; u kancelariji gospodina Parkera Pajna zvala se Madlen de Sara, a u toj kući u Stretamu bila je Megi Sejers, četvrto dete u poštenoj radničkoj porodici.

Kakav pad!

Gospodin Parker Pajn ručao je s prijateljem. — Čestitam — reče mu ovaj. — Tvoj čovek je obavio posao bez ikakvih trzavica. Tormalijeva banda je sigurno poludela kad je saznala da su planovi za novu pušku stigli u Ligu. Da li je tvoj čovek znao šta nosi?

— Nije. Mislio sam daje bolje da... malo nakitim priču.

— Vrlo oprezno s tvoje strane.

— Nije to bilo samo zbog opreza. Hteo sam da on uživa. Pretpostavio sam da bi mu puška mogla zvučati pomalo neubedljivo. Želeo sam da mu priuštim istinsko uzbuđenje.

— Neubedljivo? — reče gospodin Bonington piljeći u prijatelja. — Pobogu, pa ona bagra bi ga ubila čim ga ugleda.

— Da — mirno će gospodin Pajn. — Ali nisam želeo da ga ubiju.

— Zarađuješ li mnogo u tom tvom poslu, Parkere? - upita gospodin Bonington.

— Ponekad i gubim — odgovori Parker Pajn. — Ako je slučaj vredan toga.

³ Deo Londona. (Prim. prev.)

A u Parizu su se tri ljutita gospodina međusobno optuživala.

— Taj prokleti Huper! — reče jedan. — Izdao nas je.

— Planove nije odneo niko od naših iz službe - reče drugi — ali siguran sam da se to desilo u sredu. Zato i kažem da si *ti* sve uprskao!

— Nisam - namrgođeno će treći. — Jedini Englez u vozu bio je neki činovničić, a taj nikad nije čuo ni za Peterfilda ni za pušku. U to sam siguran. Lično sam ga proverio. Taj pojma nije imao ni o čemu. — Nasmejao se. — Jedino je patio od neke vrste boljševičkog kompleksa.

Gospodin Roberts je sedeo ispred plinske peći. U krilu mu je ležalo pismo od Parkera Pajna. Uz njega je stigao i ček na pedeset funti „od izvesnih ljudi koji su oduševljeni načinom na koji je obavljen izvestan zadatak“.

Na naslonu fotelje stajala je knjiga iz biblioteke. Nasumično ju je otvorio. „Pribila se uz vrata kao božanstveno stvorenje saterano u ćošak.“

Pa, to je već video.

Pročitao je još jednu rečenicu. „Omirisao je vazduh. Nozdrve mu ispuni slabašan ali prepoznatljiv sladunjavi vonj hloroforma.“

I to mu je bilo dobro poznato.

„Zagrlio ju je i osetio kako joj skerletne usne drhte od uzbuđenja “

Uzdahnua je. To nije bio san. Sve se zaista dogodilo. Putovanje je u odlasku bilo zaista dosadno, ali povratak! Uživao je u svakom trenutku. Ali ipak mu je bilo drago što je ponovo kod kuće. Znao je da ne bi mogao dugo da živi takvim tempom. Čak su i velika vojvotkinja Olga i onaj poljubac na rastanku već polako postajali nestvarni, poput sna.

Meri i deca se sutra vraćaju kući. Licem mu se razli srećan osmeh.

Ona će verovatno reći: „Baš smo se lepo odmorili. Srce

mi se cepalo kad pomislim na tebe samog ovde.“ A on će odgovoriti: „Ma nema veze, mila. Morao sam na službeni put do Ženeve, na neke važne pregovore. Vidi šta su mi poslali.“ I onda će joj pokazati ček na pedeset funti.

Pomislio je na orden svetog Stanislava desete klase s lovorovim vencem. Sakrio ga je, ali šta ako ga Meri pronađe? Teško će joj objasniti odakle mu.

Ponovo je otvorio knjigu i sa zadovoljstvom nastavio da čita. Na licu mu više nije lebdeo onaj čežnjivi izraz.

Sad je i on bio član veličanstvenog društva ljudi kojima se u životu Nešto događa.

Slučaj velike bogatašice

Parker Pajn izvi obrve kad su mu doneli vizitkartu udovice Abnera Rajmera. To mu je ime bilo i te kako poznato.

Zatražio je da je uvedu.

Gospođa Rajmer je bila visoka, kabasta žena. Plišana haljina i bogata bunda nisu mogle da prikriju nezgrapnost njenog tela. Imala je velike, kvrgave šake i široko, živopisno našminkano lice. Ispod šešira bogato ukrašenog nojevim perjem videla se crna kosa očešljana po poslednjoj modi.

Klimnula je glavom i sručila se u fotelju. - 'Brojutro — reče. Imala je neotesan naglasak. — Ajd' da vidim kol'ko vredite. Kako da potrošim pare?

— Vrlo originalno — promrmlja gospodin Pajn. — To mi retko traže u poslednje vreme. Dakle, vama to predstavlja problem, gospođu Rajmer?

— Aha — reče ona bez uvijanja. — Imam tri bunde i gomilu 'aljina i drugih krpica iz Pariza. Imam auto i kuću u Park lejnu. Imala sam i jahtu, al' mi more ne prija. Imam i bulumentu onih hohovskih slugu što te gledaju s visine. Naputovala sam se i nagledala svega i svačega. I ubio me bog ako znam šta još da kupim ili uradim. — Tužno se zagledala u gospodina Pajna.

— Pa, ima dosta bolnica... — reče on.

— Šta? Da im dam pare onako? Neće moći! To su pošteno zarađene pare, ja da vam kažem. Pošteno, nego šta. Ako ste mislili da ću da ih bacam naokolo ko da su proso, grdno ste se prevarili. Hoću da ih trošim. Da za njih

dobijem nešto. I ako mi smislite šta, ima dobro da se omrsite.

— Zainteresovan sam za vašu ponudu — reče gospodin Pajm. — Niste pomenuli kuću na selu.

— Zaboravila sam. Imam jednu, al' tamo 'oću da umrem od dosade.

— Moraćete da mi kažete nešto više o sebi. Vaš problem uopšte nije jednostavan.

— Kazaću, što da ne kažem? Nemam ja čega da se stidim. Odrasla sam na selu. Radila ko mazga. Posle sam upoznala Abnera. On je tad radio u obližnjem mlinu. Vodali smo se osam godina pre nego što smo se uzeli.

— Jeste li bili srećni u braku? - upita gospodin Pajm.

— Jesam. Dobar mi je bio moj Abner. Al' nije bilo lako. Dvapat je ostajo bez posla. Onda su došla i deca. Četvoro smo imali, tri dečkića i devojčicu. I nijedno ne poživje. Inače bi valjda sad sve bilo drugačije. - Dok je to govorila, izraz lica joj smekša i najednom je izgledala mlađe.

— On, Abner, bio je slab u pluća, pa ga zato nisu povelu u rat. Ostao je kući. Zaposlio se kao predradnik. Pametan je bio moj Abner. Izmislio je neki proces. I pošteno su mu platili, ja da vam kažem. On je sve to uložio u novu ideju i obogatio se preko noći. Pare od tog pristižu i dan-danas!

— Da se razumemo, u početku smo uživah. Kupili smo kuću s tip-top kupatilom i svako je imao svoju poslugu. Nisam više morala ni da kuvam, ni da ribam, ni da perem. Samo se lepo zavalim ko grofica u svilene jastuke u salonu i pozvonim da mi posluže čaj. Vala baš smo se nauživali. Onda smo se preselili u London. Oblačila sam se kod najboljih šnajdera. Išli smo u Pariz i na rivijeru. Uh, kako smo uživali!

— A onda? — upita gospodin Pajm.

— A onda smo se valjda navikli — reče gospođa Rajmer.

— Nekako više nije bilo zabavno. Eto, čak je bilo dana kad nam se ništa nije jelo — nama, koji smo mogli da

jedemo šta nam padne na pamet! Posle nam je dosadilo i pirkanje svaki čas. Šta će čoveku više od jednog kupanja na dan? Tad je Abner počeo da poboljeva. Kamaru para smo dali na lekare, al' nisu mogli da mu pomognu. Sve su živo pokušali. Badava. I tako je umro. — Tu je zastala. — A mlad je bio. Samo četr'es tri godine.

Gospodin Pajm saosećajno klimnu glavom.

— To je bilo pre pet godina. Pare još pristižu. Sve mi se nekako čini daje šteta da se s njima ništa ne radi, al' ko što rekoh, pojma nemam šta bi' još mogla da kupim.

— Drugim rečima — zaključi gospodin Pajm — život vam je postao jednoličan. Ne pruža vam nikakva zadovoljstva.

— Ma sve mi se smučilo - neraspoloženo reče gospođa Rajmer. — Nemam pravih prijatelja. Svi se druže sa mnom samo zbog para, a smeju mi se iza leđa. Staro društvo me izbegava. Postide se kad me vide u kolima. Možete li vi nešto da učinite ili da mi predložite?

— Možda i mogu — zamišljeno reče Parker Pajm. — Biće teško, ali verujem da postoji šansa da uspe. Mislim da bih mogao da vam vratim ono što ste izgubili — veru u život.

— Kako? — odsečno upita gospođa Rajmer.

— To je — reče gospodin Pajm — moja poslovna tajna. Nikad unapred ne otkrivam svoje metode. Pitanje je jedino jeste li spremni da pokušate? Ne obećavam uspeh, ali čvrsto verujem da postoje zdravo velike šanse.

— Moraću da se služim neuobičajenim metodama, tako da će cena biti visoka. Hiljadu funti, unapred.

— Niste ni vi od juče, a? — s poštovanjem reče gospođa Rajmer. — Neka vam bude. Navikla sam da plaćam najvišu cenu. Ali kad nešto platim, postaram se da to i dobijem.

— Dobićete — reče Pajm. — Nema razloga za strah.

— Večeras ću vam poslati ček — reče gospođa Rajmer dok je ustajala. — Stvarno ne znam zašto bih vam verovala. Kažu da budale ne umeju s parama. Verovatno

sam budala. A vi baš imate petlju kad se u svim novinama oglašavate kako umete da usrećujete ljude!

— Ti ogłasi koštaju — reče Pajn. - Kad ne bih stajao iza onog što tvrdim, to bi bilo bacanje para. Ja *znam* šta ljude čini nesrećnima, i shodno tome imam vrlo jasnu ideju kako da se to promeni.

Gospođa Rajmer sumnjičavo odmahnu glavom i ode, ostavljajući za sobom oblak skupog parfema.

Odmah potom zgodni Klod Latrel uđe u kancelariju. — Nešto za mene?

Gospodin Pajn odmahnu glavom. — Nije toliko jednostavno — reče. — Ovo je težak slučaj. Bojim se da ćemo morati dosta da rizikujemo. Treba nam nešto neobično.

— A gospođa Oliver?

Gospodin Pajn se osmehnu na pomen svetski poznate spisateljice. - Gospođa Oliver — reče — zaista odgovara ovom slučaju više nego iko od nas. Imam na umu nešto hrabro i drsko. Kad si već tu, mogao bi da pozoveš doktora Antrobusa.

— Antrobusa?

— Da. Trebaće nam njegove usluge.

Nedelju dana kasnije, gospođa Rajmer ponovo uđe u Pajnovu kancelariju. Ustao je da je pozdravi.

— Verujte mi da je ovo odlaganje bilo neophodno — reče. — Štošta je trebalo urediti, a morao sam i da obezbedim usluge jednog neobičnog čoveka, koje je zbog ovog prešao pola Evrope.

— Je l? — sumnjičavo će ona. Neprestano je bila svesna činjenice da je izdala ček na hiljadu funti i da je taj ček unovčen.

Gospodin Pajn pritisnu dugme na stolu i na vratima se pojavi mlada crnokosa devojka orijentalnog izgleda, odevena u belu uniformu medicinske sestre.

— Da li je sve spremno, sestro De Sara?

— Jeste. Doktor Konstantin čeka.

— Šta ste naumili? — oprezno upita gospođa Rajmer.

— Pokazaćemo vam malo istočnjačke magije — odgovori gospodin Pajn.

Gospođa Rajmer pođe za sestrom na naredni sprat i u odaju koja po izgledu nije imala nikakve veze s ostatkom zgrade. Zidovi su bili prekriveni orijentalnim tapiserijama a pod prelepim ćilimima. Divani su bili zatrpani mekim jastucima. Muškarac koji je upravo zakuvavao kafu uspravi se čim su ušle u prostoriju.

— Doktor Konstantin — predstavi ga sestra.

Doktor je bio u evropljanskoj odeći, ali lice mu beše crnomanjasto a oči tamne, blago iskošene i izuzetno pro-dorne.

— Dakle, to je moja pacijentkinja - reče dubokim, ja-snim glasom.

— Nisam ja nikakva pacijentkinja — na to će gospođa Rajmer.

— Vaše telo nije bolesno — reče doktor — ali vam je duša umorna. Mi s Istoka umemo da lečimo tu bolest. Sednite i popijte šolju kafe.

Gospođa Rajmer sede i prihvati majušnu šolju mirišljavog napitka. Polako je pijuckala dok je pažljivo slušala doktora.

— Ovde, na Zapadu, leči se jedino telo. To je greška. Telo je samo instrument na kome se izvodi melodija. Ona može biti tužna i troma, ili pak vesela i razdragana. Hoću da vam pružim ovu drugu. Imate novca i uživaćete dok ga budete trošili. Život će vam ponovo biti ispunjen. A lako je... vrlo lako... lako...

Gospođu Rajmer poče da obuzima slabost. Doktorovo i sestrino lice stadoše da se zamagljuju. Osećala je blaženstvo i pospanost. Doktorovo telo poče da raste. Čitav svet poče da raste.

Doktor ju je gledao pravo u oči. — Spavajte — reče joj. — Spavajte. Kapci vam se sklapaju. Uskoro ćete utonuti u san. U san. U san...

Gospođa Rajmer sklopi oči. Lebdela je nad prelepim,

ogromnim prostranstvom...

Kada je otvorila oči, činilo joj se da je prošlo užasno mnogo vremena. Nejasno se prisećala čudnih i nemogućih snova, osećaja buđenja, novih snova. Sećala se i nekakvog automobila i prelepe medicinske sestre koja se nadvija nad nju.

Bilo kako bilo, sad je potpuno budna i nalazi se u svom krevetu.

Samo, da li je to njen krevet? Nekako je drugačiji. Nema onu božanstvenu mekoću kao njen. Pomalo je podseća na gotovo zaboravljene dane. Zaškripao je čim se pomerila. Njen krevet u Park lejnu nikad nije škripao.

Osvrnula se oko sebe. To očigledno nije bio Park lejn. Da možda nije bolnica? Ne, zaključila je, nije bolnica. A nije ni hotel. Zidovi su bili goli i bledoljubičasti. U sobi su se nalazili jedino umivaonik s lavorom i bokalom, komoda od jelovine, škrinja, čiviluk s nečijom odećom, krevet prekriven iskrpljenim jorganom i ona.

— Gde sam to ja? — naglas se zapita gospođa Rajmer.

Uto se vrata otvoriše i neka debeljuškasta ženica žurno uđe u sobu. Imala je rumene obraze i prosto je odisala dobroćudnošću. Na sebi je imala haljinu podvrnutih rukava i kecelju.

— Oho! — uzviknula je. - Probudila se. Uđite, doktore.

Gospođa Rajmer zausti da kaže nešto, ali na tome je i ostalo, pošto čovek koji je ušao za debeljuškastom ženicom nije bio ni nalik elegantnom, crnomanjastom doktoru Konstantinu. Ovo je bio pogrbljeni starac s debelim naočarima.

— To je već mnogo bolje — reče, pa priđe krevetu i uhvati gospođu Rajmer za doručje. - Uskoro ćeš biti ko nova, dušo.

— Sta mi se desilo? - upita gospođa Rajmer.

— Imala si neku vrstu napada — reče doktor. — Bila si u nesvesti dan ili dva. Ništa zabrinjavajuće.

— Dobro si nas isprepadala, Hana — reče ženica. —

Pride si i buncala. Govorila si svakojake gluposti.

— Dobro, dobro, gospođo Gardner — prekorno će doktor. — Ne smemo da uznemiravamo bolesnicu. Biće sve u redu, dušo.

— I nemoj da brineš zbog posla, Hana — dodade gospođa Gardner. — Gospođa Roberts je došla da mi pomogne i sve smo stigle da završimo. Samo ti lezi i odmaraj, draga.

— Zašto me zovete Hana? — upita gospođa Rajmer.

— Zato što se tako zoveš — zbunjeno odgovori ženica.

— Ne. Zovem se Amelija. Amelija Rajmer. Udovica Abnera Rajmera.

Ono dvoje se samo pogledaše.

— Dobro, ali ipak ostani u krevetu — reče gospođa Gardner.

— Da, da, i ništa ne brini — dodade doktor.

Izašli su i ostavili je potpuno zbunjenu. Zašto su je zvali Hana i zašto su se onako zgranuto pogledali kad im se predstavila? Gde je ona to i šta joj se dogodilo?

Ustala je iz kreveta. Bila je pomalo nesigurna na nogama, ali nekako je uspela da ode do malog prozora, koji je gledao na... u seosko dvorište! Potpuno zatečena, vratila se u krevet. Šta će ona u selu u kom nikad ranije nije bila?

Gardnerova ponovo uđe noseći na poslužavniku tanjir supe.

Gospođa Rajmer je dočeka pitanjima. - Kako sam dospela u ovu kuću? — oštro reče. — Ko me je doneo ovamo?

— Niko te nije doneo, draga. Ti ovde živiš, i to već pet godina. Ni slutila nisam da si sklona napadima.

— Ovde živim? Pet godina?

— Tako je. Pobogu, Hana, nije valjda da se ničeg ne sećaš?

— Nikad ranije nisam ovde bila! I vas vidim prvi put u životu!

— Sigurno si sve zaboravila zbog te tvoje boljke.

— Nikad nisam živela ovde.

— Jesi, draga. — Gospođa Gardner žurno ode do

komode i donese gospođi Rajmer izbledelu fotografiju u ramu.

Na njoj je bilo četvero ljudi: bradati muškarac, debeljuškasta žena (gospođa Gardner), visok, mršav muškarac pomalo tupavog ali dobroćudnog osmeha, i neko u šarenoj haljini i kecelji... ona!

Zaprepašćeno je piljila u fotografiju. Gospođa Gardner joj spusti supu kraj kreveta i tiho izađe.

Gospođa Rajmer poče mehanički da jede. Supa beše izvrsna, jaka i vruća. Mozak joj je sve vreme bio u haosu. Ko je tu služavka? Ona ili gospođa Gardner? Jedna sigurno jeste. I ko je taj doktor?

—Ja sam Amelija Rajmer — odlučno reče u sebi. — Znam da sam ja Amelija Rajmer, i niko me neće ubediti da nije tako.

Dovršila je supu i vratila tanjir na poslužavnik. Tek tad je primetila presavijene novine. Uzela ih je i pogledala datum — 19. oktobar. Kad je ono beše išla kod gospodina Pajna? Petnaestog ili šesnaestog. To znači da je bolovala čitava tri dana.

— Taj pogani doktor! — reče besno.

S druge strane, osetila je mrvu olakšanja. Čula je za slučajeve ljudi koji po nekoliko godina nisu mogli da se sete ko su. Pretpostavila je da se i njoj desilo nešto slično.

Počela je da lista novine nezainteresovano prelećući naslove, sve dok joj jedna vest nije privukla pažnju.

Gospođa Rajmer, udovica Abnera Rajmera, „kralja drikera“, juče je prebačena u privatnu mentalnu ustanovu nakon što je dva dana uporno za sebe tvrdila da je služavka po imenu Hana Murhaus.

- Hana Murhaus! Dakle, to je to — reče gospođa Rajmer. —Ja sam ona, a ona je ja. Verovatno je neka zvrčka. E pa, to će uskoro da se sredi! Ako je onaj ljigavi lažljivac od Parkera Pajna naumio da...

Ali uto joj za oko zapade ime Konstantin u jednom naslovu.

TVRDNJA DR KONSTANTINA

Na sinočnjem oproštajnom predavanju koje je održao neposredno pre odlaska u Japan, doktor Klaudijus Konstantin izneo je neke neverovatne teorije. Izjavio je da je postojanje duše moguće dokazati njenim prebacivanjem iz jednog tela u drugo. Po njegovim recima, tokom eksperimenata koje je izveo na Istoku uspeo je da uspešno izvrši dvosmerno prebacivanje, to jest da dušu iz tela hipnotisane osobe A prebaci u telo hipnotisane osobe B, a dušu osobe B u telo osobe A. Nakon buđenja iz hipnoze, osoba A je tvrdila da je B, dok je B za sebe mislila da je A. Da bi eksperiment uspeo, neophodno je pronaći dvoje koji izuzetno liče jedno na drugo, pošto je dokazano da između takvih osoba postoji veza. To je naročito uočljivo kod blizanaca, ali ispostavilo se da čak i dva potpuna stranca, koji mogu poticati iz različitih društvenih slojeva, ali koji veoma fizički nalikuju jedan drugom, poseduju međusobnu usaglašenost duše i tela.

Gospođa Rajmer odbaci novine. — Zlikovac! Garavi zlikovac!

Sad joj sve jasno! Bila je to podmukla zavera da se domognu njenih para. Pajk je iskoristio tu Hanu Murhaus, koja možda nije ni kriva ni dužna. On i onaj đavo Konstantin zajedno su izveli ovu fantastičnu prevaru.

Ali ona će ga raskrinkati! Pokazaće ona njemu! Izvešće ga na sud! Svima će reći...

Lavina besa iznenada se zaustavi kad se gospođa Rajmer prisetila onog drugog članka. Hana Murhaus nije dobrovoljno učestvovala u zaveri. Bunila se i pokušavala

da objasni ko je. I kako je završila?

— Strpali su je u ludnicu. Sirotica — reče gospođa Rajmer.

Jeza joj krenu niz kičmu.

Ludnica. Kad vas jednom strpaju tamo, više vam nema izlaska. Što više tvrdite da ste normalni, manje vam veruju. Tu ste, i tu ćete i ostati. Ne, ona ne sme da dozvoli da se i njoj to desi.

Vrata se otvoriše i gospođa Gardner uđe u sobu.

— O, pojela si supicu, draga. To je dobro. Brzo će ti biti bolje.

— Kad sam se razbolela? — upita gospođa Rajmer.

— Da vidim... Bilo je to pre tri dana, u sredu. To je bio petnaesti. Pozlilo ti je oko četiri popodne.

— Aha. — Sledila se od užasne spoznaje. Bilo je baš oko četiri kad je ušla kod doktora Konstantina.

— Pala si sa stolice — nastavila je gospođa Gardner. — Viknula si: „Oh!“ Iz čista mira, samo: „Oh!“. I onda si počela da buncaš da toneš u san i stvarno si zaspala. Odneli smo te u krevet i poslali po doktora, i otad si tu.

— Pretpostavljam - oprezno poče gospođa Rajmer - da jedino po mom licu znate ko sam.

— Bog s tobom, draga — reče gospođa Gardner. - Pa kako bi prepoznala čoveka ako ne po licu? Ali ako će ti biti lakše, tu je i onaj mladež.

— Mladež? - ozari se gospođa Rajmer. Nikada nije imala nikakav mladež.

— Mladež u obliku jagode ispod desnog lakta — potvrdi gospođa Gardner. — Možeš i sama da se uveriš, draga.

— Sad će se sve razjasniti — pomisli gospođa Rajmer. Znala je da ispod lakta nema nikakav mladež. Zasukala je rukav spavačice. Mladež je bio tu.

Briznula je u plač.

Četiri dana kasnije, gospođa Rajmer je ustala iz

kreveta. Bila je smislila već nekoliko planova, ali je svaki odbacila.

Mogla je gospođi Gardner da pokaže onaj članak i sve joj objasni, ali da li bi joj ova verovala? Sigurno ne bi.

Mogla je i da ode u policiju. Da li bi joj oni verovali? Ne bi.

Mogla je da ode i u kancelariju Parkera Pajna. Ta joj se ideja nesumnjivo najviše dopadala. Pre svega zato što bi tom ljigavom lažovu rekla sve što misli o njemu. Međutim, i od tog je nauma morala da se uzdrži iz očiglednog razloga. Trenutno se nalazila u Kornvolu (ili su joj bar tako rekli) i nije imala novca za put do Londona. Ispalo je da joj se celokupna imovina svodi na dva šilinga i četiri penija u pohabanoj tašnici.

Stoga je nakon četiri dana donela konačnu odluku. Do daljeg će prihvatiti stanje kakvo jeste! Kažu da je ona Hana Murhaus. Pa dobro, biće Hana Murhaus. Za početak će prihvatiti tu ulogu, a čim uštedi dovoljno novca otići će u London da napadne onog prevaranta u njegovom brlogu.

Odlučivši tako, gospođa Rajmer je svoju ulogu prihvatila savršeno mirno, s nekom vrstom posprdnog zadovoljstva. Tačno je da se istorija ponavlja. Ovo ju je podsećalo na mladost. Kako joj to sad izgleda davno!

Nije bilo lako zasukati rukave nakon deset godina lenstvovanja, ali već posle nedelju dana navikla se na život na selu.

Gospođa Gardner je bila dobrodušna žena blage naravi. I njen krupni, čutljivi muž bio je takav. Onaj zarozani mršavko s fotografije u međuvremenu je otišao i umesto njega je sad tu bio novi radnik — dobroćudni orijaš od svojih četrdeset pet godina, pomalo sporog uma i jezika, ali sa stidljivim sjajem u plavim očima.

Nedelje su proticale i konačno je došao dan kad je gospođa Rajmer imala dovoljno novca za kartu do Londona. Ali ipak nije otišla. Odlučila je da sačeka još malo. Ima vre-

mena, pomislila je. Još se pribojavala da će i nju strpati u ludnicu. Onaj smutljivac Parker Pajn nije glup. Nagovoriće nekog lekara da je proglasi ludom i skloniće je pre nego što iko sazna šta se desilo.

— Osim toga — dodala je u sebi — malo promene nije na odmet.

Ustajala je rano i radila marljivo. Te zime se Džo Velš, novi radnik, ozbiljno razboleo, pa su ga ona i gospođa Gardner negovale. Onoliki čovek je bez njih bio bespomoćan kao dete.

Došlo je i proleće, vreme jagnjenja. Živice su se šarenele od poljskog cveća a vazduh beše blag i mirisan. Džo je pomagao Hani u poslu, a ona je njemu krpila odeću.

Ponekad su nedeljom išli zajedno u šetnju. Džo je bio udovac. Žena mu je umrla četiri godine ranije. Otvoreno je priznao da se propio nakon njene smrti.

Međutim, sve je ređe odlazio u krčmu. Kupio je novu odeću. Gardnerovi su se zbog toga šalili na njegov račun.

I Hana se šalila s njim. Zadirivala ga je zbog njegove trapavosti, na šta bi se on uvek postideo, mada mu je bilo milo.

Za prolećem je došlo leto. Bila je to rodna godina i svi su imali pune ruke posla.

Prošla je i žetva. Lišće na drveću dobilo je zlatnožutu i crvenu boju.

Jednog dana, tačnije osmog oktobra, Hana je sekla kupus u dvorištu kad iznenada podiže pogled i vide gospodina Parkera Pajna kako stoji kraj ograde.

— Ti! — ciknu Hana, odnosno gospođa Rajmer. — Ti si jedan...

Prilično je potrajalo dok mu nije rekla sve što je imala da kaže, tako da je na kraju ostala bez daha.

Gospodin Pajn se samo blagonaklono smeškao. — Potpuno se slažem s vama — reče.

— Ti si jedan lažljivi hohštapler — po drugi put reče gospođa Rajmer. — Ti i onaj tvoj Konstantin s onom njegovom hipnozom, vi ste onu jadnu Hanu Murhaus zatvorili s

ludacima.

— Ne — reče Parker Pajn — sad me već nepravedno optužujete. Hana Murhaus nije u ludnici zato što Hana Murhaus nikad nije ni postojala.

— Ma nemoj? — jetko će gospođa Rajmer. — A to što sam rođenim očima videla njenu sliku u novinama?

— Bila je lažna — objasni gospodin Pajn. — Bar to danas nije teško napraviti.

— A članak o njoj?

— Cele te novine bile su lažne kako bi vam se poturila ona dva članka na osnovu kojih je trebalo da složite priču. Što se i dogodilo.

— A onaj podlac, onaj doktor Konstantin?

— I to ime je lažno. Izmislio ga je jedan moj prijatelj koji se pomalo bavi glumom.

Gospođa Rajmer prezrivo šmrknu. — Heh. Onda verovatno ni ja nisam bila hipnotisana.

— Istini za volju, niste. U vašoj kafi je bilo indijske konoplje. Posle su vam dali još neke droge i dovezli vas ovamo autom.

— Pa to znači da je i gospođa Gardner od početka umešana — reče gospođa Rajmer.

Parker Pajn samo klimnu glavom.

— Sigurno si je potplatio! Ili si i njoj napričao gomilu laži!

— Gospođa Gardner mi veruje — reče Parker Pajn. — Spasao sam zatvora njenog sina jedinca.

Nešto u njegovom glasu natera gospođu Rajmer da začuti. — A mladež? — upitala je kratko.

On se osmehnu. — Sigurno je već počeo da bleđi. Za šest meseci od njega neće ostati ni traga.

— Čemu toliki cirkus? Napravili ste budalu od mene, bacili me ovamo da dirinčim ko služavka — mene, koja imam onolike pare u banci. A što li pa pitam? Sigurno si pošteno omastio brke. To sve objašnjava.

— Tačno je — na to će Parker Pajn — da sam vas, dok ste bili pod dejstvom droga, naveo da mi potpišete

punomoćje i da sam za vreme vašeg... hm... odsustva, imao kontrolu nad vašim finansijama, ali verujte mi, draga gospođo, da ništa od vašeg novca nije završilo u mojim džepovima. Staviše, promišljenim ulaganjima poboljšao sam vaše finansijsko stanje. — Zadovoljno se nasmešio.

— Pa zašto onda...? - zaustila je ona.

— Da vas pitam nešto, gospođo Rajmer — reče Parker Pajm. — Čestita ste žena i znam da ćete mi iskreno odgovoriti. Recite mi jeste li srećni.

— Srećna? Još pitaš! Ukradeš ženi sve pare pa je pitaš je l' srećna. Kakva drskost!

— Još uvek ste ljuti — na to će on — što je sasvim prirodno. Ali zaboravite na trenutak moje zločine. Gospođo Rajmer, na današnji datum pre godinu dana ušli ste u moju kancelariju kao nesrećna žena. Recite mi jeste li još uvek nesrećni. Ako jeste, ja vam se izvinjavam, a vi imate puno pravo da protiv mene preduzmete šta god nađete za shodno. I vratiću vam onih hiljadu funti. Dakle, gospođo Rajmer, jeste li sada nesrećni?

Ona ga pogleda, pa skrušeno obori glavu.

— Nisam — reče. — Nisam nesrećna. — U glasu joj se čuo prizvuk čuđenja. — Ne mogu da lažem. Priznajem. Nisam bila ovoliko srećna još otkako je Abner bio živ. Ja... udaću se za čoveka koji radi ovde, Džoa Velša. Objavićemo veridbu u nedelju u crkvi. To jest, tako je trebalo da bude.

— Ali sada se, naravno, sve menja.

Gospođa Rajmer pocrvene i zakorači ka njemu.

— Ama šta se menja? Ni sve pare ovog sveta ne bi od mene napravile damu. I neka, hvala, neću da budem dama. Sve su to beskorisne lenčuge. Meni ne treba bolji od Džoa, a ni njemu ne treba bolja od mene. Dobri smo jedno drugom i bićemo srećni. A što se tebe tiče, gospodine Nemam Pametnija Posla U Životu Pajne, nosi se odavde i prestani da se mešaš u ono što te se ne tiče!

Gospodin Pajm izvadi iz džepa list papira i pruži joj ga.

— Ovo je punomoćje — reče. — Da ga pocepam? Pretpostavljam da hoćete ponovo da imate kontrolu nad

svojom imovinom.

Čudan izraz pređe licem gospođe Rajmer. Odgurnula je papir.

— Zadržite ga. Svašta sam vam sasula u lice, mada ste ponešto i zaslužili. Pravi ste lisac, ali ipak vam verujem. Ostavite mi sedamsto funti u ovdašnjoj banci, da mogu da nam kupim kuću i imanje. A ostatak... ma dajte ga bolnicama.

— Nećete valjda čitavo svoje bogatstvo da prepustite bolnicama?

— Nego šta ću. Džo je dobar i drag, ali je slabić. Pare bi ga upropastile. Uspela sam da ga odviknem od pića, a potrudicu se da tako i ostane. Bogu hvala pa čvrsto stojim na zemlji. Ne dam da se pare ispreče između mene i sreće.

— Vi ste izuzetna žena — zavidljivo reče gospodin Pajn. — Samo bi jedna u hiljadu tako postupila.

— To znači da je samo jedna u hiljadu razumno čeljade — na to će gospođa Rajmer.

— Skidam vam kapu - reče Parker Pajn još uvek pomalo zbunjen. S poštovanjem je skinuo šešir i okrenuo se da ode.

— I nemoj da je neko slučajno reko Džou! — povika gospođa Rajmer za njim.

Dan se bližio kraju, a ona je stajala tako, s ogromnom plavičastozelenom glavicom kupusa u rukama, visoko podignute glave i zabačenih ramena. Silueta snažne seljanke ocrtavala se spram zalazećeg sunca...

Imate li sve što želite?

Par ici, Madame.

Visoka žena u vizonskoj bundi pođe za pretovarenim nosačem preko perona železničke stanice u Lionu.

Na glavi je imala pletenu tamnosmeđu kapicu, navučenu preko jednog oka i uva. Drugi profil je otkrivao ljubak prćast nos i buket zlatnih kovrdžica preko uva. Bila je tipična Amerikanka, i to toliko privlačna da se mnogi muškarac osvrnuo da je pogleda dok je hodala duž visokih vagona koji samo što nisu nastavili svoj put.

Koferi joj behu prekriveni velikim nalepnicama s natpisima:

PARIZ - ATINA. PARIZ - BUKUREŠT. PARIZ - ISTANBUL.

Nosač se naglo zaustavi i razveza traku kojom su koferi bili uvezani, na šta se ovi sručiše na peron. — *Voici, Madame.*

Konduktier spavaćih kola odlepi se od vrata vagona i priđe joj. — *Bonsoir, Madame* — reče vrlo usrdno, verovatno poveden savršenstvom i bogatstvom njene bunde.

Ona mu pruži papirić s rezervacijom.

— Broj šest — reče konduktier. — Ovuda.

Spretno je skočio na vrata vagona, a ona se pope za njim. Dok ga je žurno sledila kroz hodnik, gotovo se sudarila s krupnim gospodinom, koji je upravo izlazio iz svog kupea. Pogledom je samo okrnula njegovo široko, dobroćudno lice i blage oči.

— *Voici, Madame.*

Konduktier ju je uveo u kupe. Otvorio je prozor i dao znak nosaču, koji unese njen prtljag i posloži ga na police.

Ona sede i spusti kraj sebe tašnu i jarkocrveni kovčević. U vozu je bilo sparno, ali njoj kao da ni na kraj pameti nije bilo da skine bundu. Tupo je zurila kroz prozor. Ljudi su žurno prolazili peronom. Prodavci novina, jastučića, slatkiša, voća i mineralne vode nudili su joj svoju robu, ali ona je gledala kroz njih. Čitava železnička stanica iščilela joj je iz vidnog polja. Na licu su joj se oertavali nespokoj i tuga.

— Da li bi madam bila ljubazna da mi da svoj pasoš?

Reći nisu dopirale do nje, pa konduktier ponovi još jednom. Elsi Džefriz se konačno prenu.

— Šta ste rekli?

— Vaš pasoš, madam.

Otvorila je tašnu, izvadila pasoš i pružila mu ga.

— To bi bilo sve, madam. Slobodno mi se obratite ako vam išta zatreba — reče konduktier, pa značajno dodade: — Putujem s madam sve do Istanbula.

Elsi izvadi novčanicu od pedeset franaka i dade mu je. On je dostojanstveno uze i upita kad želi da joj razmeste ležaj i da li da joj večeru posluže u kupeu.

Dogovorili su se o svemu i on ode. Trenutak kasnije, poslužitelj iz vagon restorana žurno prođe hodnikom mahnito drmusajući svoje zvonce i vičući: — *Premier Service. Premier service.*

Elsi ustade i skide bundu, pa se pogleda u malom ogledalu, uze tašnu i kutiju za nakit i izađe iz kupea. Nije prešla ni nekoliko koraka kad poslužitelj ponovo naiđe hodnikom, žurno se vraćajući iz obilaska. Da bi ga izbegla, Elsi stade na vrata susednog kupea, u kome trenutno nije bilo nikoga. Kad se put raščistio i ona htela da nastavi ka vagon restoranu, pogled joj slučajno pade na nalepnicu s imenom na koferu položenom na sedište.

Bio je to veliki, krut, pomalo pohaban kofer. Na nalepnicije pisalo „Parker Pajm. Odredište: Istanbul". Na koferu su bili inicijali P.P.

Devojka se načas zbuni i zastade u hodniku, a zatim se vrati u svoj kupe po primerak *Tajmsa*, koji beše zajedno s časopisima i knjigama ostavila na stočiću.

Pogledom je preletela preko oglasa na prvoj strani, ali nije mogla da pronađe onaj koji traži. Namrštila se i otišla u vagon restoran.

Poslužitelj joj je bio namenio mesto za stolom za dvoje za kojim je već neko sedeo. Bio je to upravo onaj čovek s kojim se gotovo sudarila u hodniku, ujedno i vlasnik pohabanog kofera.

Elsi ga kradomice osmotri. Izgledao joj je vrlo spokojno, dobroćudno i, na neki neobjašnjiv način, neverovatno pouzdano. Ponašao se uzdržano — kao svaki Britanac — i prvi put je progovorio tek kad su im poslužili voće.

— U vozovima je uvek nepodnošljivo toplo — reče.

— Znam — reče Elsi. — Kad bi bar neko otvorio prozor.

On se tužno nasmeši. — Nemoguće! Tome bi se usprotivili svi prisutni osim nas dvoje.

Ona se osmehnu. To je bio čitav razgovor.

Uz kafu su im doneli i uobičajeno nečitak račun. Nakon što je spustila nekoliko novčanica na sto, Elsi iznenada skupi svu hrabrost koju je mogla da zagrabi.

— Izvinite — promrmljala je. - Videla sam vaše ime na koferu. Parker Pajn. Jeste li vi onaj... da možda slučajno niste...?

Začutala je, na šta joj on priskoči u pomoć.

— Verovatno jesam — reče, pa izdeklamova oglas koji je Elsi mnogo puta primetila u *Tajmsu* i koji je maločas neuspešno tražila — „Jeste li srećni? Ako niste, obratite se gospodinu Parkeru Pajnu." Da, ja sam taj.

— Pa to... to je potpuno neverovatno! — reče Elsi.

On odmahnu glavom. — Ne bih rekao. Neverovatno je s vaše tačke gledišta, ali ne i s moje. — Blagonaklono joj se osmehnuo i nagnuo se preko stola. Većina drugih putnika već je bila napustila vagon restoran. — Pa, jeste li

nesrećni? — upitao ju je Parker Pajm.

—Ja... — zausti Elsi, pa začuta.

— U suprotnom ne biste rekli da je naš susret „potpuno neverovatan" — podseti je on.

Ona je ćutala. I samo njegovo prisustvo delovalo je neobićno umirujuće na nju. — Da... — konaćno priznade. — Nesrećna sam. Ili pre zabrinuta.

On saosećajno klimnu glavom.

— Znae — nastavila je — desilo mi se nešto vrlo neobićno, i prosto ne znam šta da mislim o tome.

— Mođa je bolje da mi sve isprićate — predloži Parker Pajm.

Elsi se seti oglasa. Ćesto ga je komentarisala s Edvardom i smejala mu se. Nikad nije ni pomislila da će jednom... a mođa ipak ne bi trebalo... ako je gospodin Pajm šarlatan... Ali deluje tako... fino!

Prelomila je. Ućinila bi bilo šta samo da skine teret s duše.

— Isprićaću vam. Pošla sam u Konstantinopolj da se pridruđim muđu. On dosta sarađuje s Istokom i zakljućio je da će ove godine morati da ode tamo. Otputovao je pre dve nedelje kako bi sve pripremio pre nego što i ja stignem. Veoma sam se radovala. Znae, nikad ranije nisam bila u inostranstvu. U Engleskoj smo proveli šest meseci.

— Jeste li oboje Amerikanci?

— Jesmo.

— A da mođa niste tek odnedavno u braku?

— Venćali smo se pre godinu i po dana.

— Imate li srećan brak?

— O, da! Edvard je kao anđeo. - Tu je zastala. — Jedino bi mogao da bude malo živahniji. Malo je... pa, ja bih to nazvala uštogljenim. Strogo vaspitanje i tako to. Ali prava je *duša* od ćoveka — žurno je dodala.

Gospodin Pajm ju je zamišljeno gledao sekund-dva, pa reće: — Nastavite.

— To se dogodilo otprilike nedelju dana po njegovom odlasku. Dok sam pisala pismo u njegovoj radnoj sobi, pri-

metila sam da je upijač potpuno nov i čist, s izuzetkom nekoliko redaka rukopisa. Tad sam baš čitala neku detektivsku priču u kojoj su glavni trag pronašli upravo na upijaču, pa sam ga odnela pred ogledalo da vidim uspeva li to. Zaista nisam imala nikakve druge namere, gospodine Pajne. On je krotak kao jagnje i nikome ni u snu tako nešto ne bi palo na pamet.

— Da, da, shvatam.

— Ispostavilo se daje vrlo čitko. Jasno se videla reč „supruga“, zatim „Simplon ekspres“, a nešto niže „najzgodnije bi bilo neposredno pre Venecije“. — Začutila je.

— Čudno — reče gospodin Pajn. — Baš čudno. Da li je to bio rukopis vašeg muža?

— O, da. Ali silno sam razbijala time glavu i uopšte ne mogu da dokučim pod kojim bi okolnostima napisao pismo u kome su samo te reči.

— „Najzgodnije bi bilo neposredno pre Venecije“ — ponovio je gospodin Pajn. — Baš čudno.

Gospođa Džefriz se naže preko stola i pogleda ga kao da joj je on jedina nada. — Šta da radim? — upitala je kratko.

— Bojim se — odgovori gospodin Pajn — da ćemo morati da sačekamo do Venecije.

Uzeo je sa stola red vožnje i otvorio ga. - U Veneciju stižemo sutra u dva i dvadeset sedam poslepodne.

Pogledali su se.

— Prepustite sve meni — reče Parker Pajn.

* * *

Bilo je dva i pet. Simplon ekspres je kasnio jedanaest minuta. Četvrt sata ranije prošli su kroz Mestre.

Gospodin Pajn je sedeo s gospođom Džefriz u njenom kupeu. Putovanje je dotle bilo prijatno i bez ikakvih događaja. Ali ako je nešto trebalo da se desi, sad se bližio trenutak u kome će se to najverovatnije desiti. Sedeli su

jedno naspram drugog. Srce joj je mahnjito tuklo u grudima dok je pogledom nemo molila Pajna da je još malo teši.

— Sve je u redu - rekao joj je. - Potpuno ste bezbedni. Ja sam tu.

Uto se hodnikom prolomi vrisak.

— Ljudi! Ljudi! Voz gori!

Elsi i Pajn skočiše i izjuriše iz kupea. Izbezumljena žena slovenskih crta dramatično je pokazivala prstom ka oblaku dima, koji je kuljao iz jednog od prednjih kupea. Gospodin Pajn i Elsi potrčaše na tu stranu, a za njima i drugi. Kupe je bio pun dima, tako da su oni koji su prvi stigli sad kašljući pokušavali da se povuku. Pojavio se i kondukter.

— Taj kupe je prazan! — povikao je. — Samo bez panike, dame i gospodo! Sve ćemo proveriti.

Usledilo je desetak uzbuđenih pitanja i odgovora. Voz je upravo prelazio preko mosta koji povezuje Veneciju s kopnom.

Gospodin Pajn se iznenada okrenu, pa se progura kroz grupicu okupljenih putnika i žurno se vrati do Elsinog kupea. Zatekao je onu ženu slovenskog lica kako sedi kraj otvorenog prozora i duboko udiše svež vazduh.

— Oprostite, madam — reče joj Pajn — ali ovo nije vaš kupe.

— Znam, znam — reče ova. — *Pardon*. Znaete, šok, uzbuđenje... moje srce. — Ponovo se zavalila u sedištu i, pokazavši rukom ka otvorenom prozoru, nastavila duboko da diše.

Gospodin Parker Pajn ostade da stoji na vratima. — Ne plašite se — reče očinskim, umirujućim tonom. — Mislím da požar nije ozbiljan.

— Nije? Bogu hvala! Sad mi je mnogo bolje! — Počela je da ustaje. — Vratíću se u svoj kupe.

— Ne, još nećete — reče Pajn i nežno je natera da ponovo sedne. — Moram vas zamoliti da sačekate malo, madam.

— Mesje, ovo je nečuveno!

— Madam, ostaćete ovde.

Glas mu beše leden. Žena ostade da sedi i da ga netremice posmatra. Uskoro im se pridruži i Elsi.

— Izgleda da je bila dimna bomba — reče uzbuđeno. — Verovatno neslana šala. Kondukter je besan ko ris. Traži da svi... — Zaćutala je kad je primetila novu saputnicu u kupeu.

— Gospođo Džefriz — reče gospodin Pajm - šta držite u onom crvenom kovčežiću?

— Nakit.

— Budite ljubazni pa proverite da li je sve na broju.

Iz one žene je tog trenutka navrla bujica reći. Bila se prebacila na francuski jezik, pošto joj je tako bilo lakše da izrazi osećanja.

Elsi je za to vreme uzela svoj kovčežić. — O! — kriknula je. — Otključan je.

— *Et je portera i la Compagnie des Wagons-Lits* — završila je neznanka.

— Ničeg nema! - povika Elsi. - Sve je nestalo! Moja dijamantska narukvica. I ogrlica koju mi je tata poklonio. I prstenje s rubinima i smaragdima. I moji divni dijamantski broševi. Hvala nebesima što su biseri na meni. O, gospodine Pajne, šta da radimo?

— Vi idite po konduktera — reče Parker Pajm — a ja ću se postarati da ova dama ne napusti kupe dok on ne dođe.

— *Scelerat! Monstre!* — ciknu ona žena, pa nastavi da sipa uvrede. Voz je ulazio u Veneciju.

Događaji iz narednih pola sata mogu se jednostavno opisati. Nakon što je na nekoliko različitih jezika razgovarao s nekoliko različitih službenika, gospodin Pajm je pretrpeo poraz. Osumnjičena se s pretresa vratila čista kao suza. Dragulji nisu bili kod nje.

Pajm i Elsi su od Venecije do Trsta pokušavali da dokuče šta se dogodilo.

— Kad ste poslednji put videli nakit?

— Jutros. Vratila sam u kutiju safirne naušnice koje sam juče nosila i uzela obične biserne.

— I da li je tada sve bilo na mestu?

— Pa, nisam baš prebrojavala, ali sve mi je izgledalo kao obično. Moguće da je nedostajao neki prsten ili nešto slično, ali ne više od toga.

Gospodin Pajn klimnu glavom. — A dok je konduktar sređivao kupe?

— Ponela sam nakit u vagon restoran. Uvek ga nosim sa sobom. Ne odvajam se od njega, osim kad nešto iskrnsne, kao maločas.

— To znači - zaključio je Parker Pajn — da je nakit sigurno ukrala ona madam Subajska, ili kako se već zove. Ali kog je đavola uradila s njim? Bila je ovde samo minut i po, što znači da je imala vremena da otključa kovčežić duplikatom ključa, da povadi sve iz njega i... šta onda?

— Možda ga je dala nekom.

— Teško. Odmah sam pošao natrag. Da je iko izašao iz kupea, sigurno bih ga video.

— Možda ga je nekom dobacila kroz prozor.

— Odlična ideja, ali baš tad smo bili iznad mora jer smo prelazili most.

— Onda jedino preostaje da ga je sakrila negde u kupeu.

— Hajde da proverimo.

Elsi je zadatku pristupila s pravim američkim elanom, dok je gospodin Pajn pretragu obavljao pomalo rasejano. Ubrzo su usledili prekor i izvinjenje.

— Razmišljam o važnom telegramu koji moram da pošaljem iz Trsta — pokušao je da se opravda Pajn.

Elsi je ovo primila prilično hladno. Gospodin Parker Pajn je mnogo pao u njenim očima.

— Bojim se da ste sad ljuti na mene, gospođo Džefriz — skrušeno reče on.

— Pa, niste se baš pokazali — odbrusi ona.

— Draga moja, ne zaboravite da ja nisam detektiv. Uopšte se ne bavim krađama i ubistvima. Moj domen je

ljudsko srce.

— Bila sam nesrećna kad sam se ukrcala na voz — reče Elsi — ali to nije ništa u poređenju s onim što sad osećam! Najradije bih oči isplakala! Moja divna, divna narukvica... i smaragdni prsten koji sam dobila od Edvarda kad smo se verili.

— Jeste li osigurani za slučaj krađe? — upita je gospodin Parker Pajm.

— Jesam li? Ne znam. Da, verovatno jesam. Ali ja sam *vezana* za te stvari, gospodine Pajne.

Voz poče da usporava. Parker Pajm se nagnu kroz prozor.

— Trst - reče. — Moram da pošaljem onaj telegram.

— Edvarde! — Elsino lice se ozarilo kad je ugledala supruga kako joj trči u susret preko perona istanbulske železničke stanice. Na trenutak beše zaboravila gubitak nakita. Zaboravila je i one čudne reči što ih je pronašla na upijaču. Zaboravile je sve osim činjenice da se nisu videli dve nedelje i da je, uprkos tome što je uštogljen i uzdržan, njen muž zaista najprivlačniji muškarac na svetu.

Upravo su izlazili iz stanične zgrade kad Elsi oseti prijateljsko kuckanje po ramenu. Osvrnula se i ugledala dobroćudno lice gospodina Parkera Pajna.

— Gospođo Džefriz — reče joj on — možete li da zajedno pola sata navratite do mene u hotel *Tokatlijan*? Možda ću imati dobre vesti za vas.

Ona nesigurno pogleda u Edvarda, pa ih predstavi. — Ovo je... moj muž. Gospodin Parker Pajm.

— Verujem da vas je supruga telegramom već obavestila da su joj ukrali nakit — reče gospodin Pajm. — Preduzeo sam sve što sam mogao da ga pronađem. Verovatno ću za pola sata imati nekih vesti o tome.

Elsi upitno pogleda Edvarda, koji odmah reče: — Naravno da ćeš doći, dušo. Rekoste *Tokatlijan*, gospodine Pajne? Dobro. Postaraću se da dođe.

Tačno pola sata kasnije, Elsi su uveli u privatni salon gospodina Parkera Pajna. Ustao je i pozdravio se s njom.

— Razočarao sam vas, gospođo Džefriz — reče joj. — Ne, nema potrebe da poričete. E sad, ne pretvaram se da sam mađioničar, ali trudim se koliko mogu. Pogledajte unutra.

Preko stola joj je gurnuo omanju kartonsku kutiju. Elsi ju je otvorila. Prstenje, broševi, narukvice, ogrlica... sve je bilo tu.

— Gospodine Pajn, pa ovo je divno! Ali... ali potpuno divno!

On se skromno nasmeši. - Drago mi je što vas ipak nisam izneverio, draga mlada damo.

— O, gospodine Pajn, sad se osećam kao poslednja zlica! Još od Trsta sam bila odvratna prema vama. Ali kako ste došli do njih? Kad? Gde?

Gospodin Pajn zamišljeno odmahnu glavom. — Duga je to priča — reče. — Možda ćete je čuti jednog dana. Možda čak vrlo uskoro.

— A zašto ne odmah?

— Ima razloga za to — odgovori on.

I tako je Elsi morala da ode nezadovoljene znatiželje.

Čim je izašla, gospodin Pajn uze šešir i štap i izađe iz hotela. Hodao je lagano smeškajući se sebi u brk, sve dok ne stiže do male, trenutno prazne kafedžinice iz koje je pucao pogled na rukavac Zlatni rog. S druge strane su se spram poslepodnevnog neba ocrtavala vitka minareta stambolskih džamija. Predivan prizor. Gospodin Pajn sede i naruči dve kafe. Bile su jake i slatke. Nije čestito ni srknuo kad neko iznenada sede za njegov sto. Bio je to Edvard Džefriz.

— Naručio sam kafu i za vas — reče mu gospodin Pajn pokazujući ka majušnoj šolji.

Edvard skloni kafu u stranu i nagnu se preko stola. — Kako ste znali? — upita.

Gospodin Pajn je zaneseno uživao u kafi. — Da li vam je supruga već ispričala o svom otkriću na upijaču? Nije.

Ispričaće vam. Trenutno je to smetnula s uma.

Ispričao mu je o Elsinom otkriću.

— To se savršeno uklapalo s neobičnim incidentom koji se odigrao pre ulaska u Veneciju. Iz ovog ili onog razloga isplanirali ste krađu nakita sopstvene žene. Ali čemu ona rečenica „najzgodnije bi bilo neposredno pre Venecije“? To mi je zvučalo besmisleno. Zašto niste prepustili svojoj... saučesnici... da sama odabere vreme i mesto?

— I onda sam iznenada shvatio. Ukrali ste ženin nakit i zamenili ga kopijama još pre nego što ste napustili London. Ali to rešenje nije bilo zadovoljavajuće. Vi ste savestan mlad čovek visokih nazora. Užasavali ste se mogućnosti da za to nepravedno optuže poslugu ili nekog drugog. Zato je krađa morala da se odigra tako da se ne ostavi mesta sumnji u bilo koga iz vaše kuće ili društva.

— Sada je jasno zašto je mesto bilo važno. Ako se nakit baci kroz prozor bilo gde duž pruge, uvek bi postojala mogućnost da ga neko pronađe. Stoga je bilo bitno da se sve odigra dok se voz nalazi iznad mora.

U međuvremenu ste ovde napravili sve dogovore oko prodaje nakita. Ostalo je samo da ga posle krađe odnesete gde treba. Srećom, na vreme ste dobili moj telegram.

Poslušali ste moja uputstva i ostavili kutiju s nakitom na recepciji mog hotela, znajući da bih u suprotnom čitav slučaj prepustio policiji. A i prihvatili ste moj poziv na kafu.

Edvard Džefriz ga je molećivo gledao. Bio je to naočit mladić, visok i plavokos, oble brade i krupnih očiju. — Kako da vam objasnim? — reče ojađeno. — Sigurno vam izgledam kao najobičniji lopov.

— Grešite — reče Parker Pajm. - Naprotiv, rekao bih da ste gotovo bolno iskreni. Navikao sam da razvrstavam ljude na tipove, a vi, dragi moj gospodine, spadate u kategoriju rođenih žrtava. A sad mi ispričajte čitavu priču.

— Dovoljna mi je i jedna jedina reč: ucena.

— Da?

— Upoznali ste moju ženu. Na njoj se odmah vidi koliko je to čisto, neiskvareno biće, potpuno lišeno znanja i svesti o postojanju zla.

— Da, da.

— Ona ima najviše moguće ideale. Kad bi saznala šta... bilo šta što sam učinio, ostavila bi me.

— Možda, a možda i ne bi. Ali nije u tome stvar. Šta ste uradili, mladiću? Pretpostavljam da je reč o aferi s drugim ženom.

Edvard Džefriz klimnu glavom.

— Za vreme braka ili ranije?

— Ranije.

— Dobro. Šta se to desilo?

— Ništa. Ama baš ništa. To je ono najgore. Sve se odigralo u jednom hotelu na Karibima. Tamo je bila i jedna izuzetno privlačna žena, gospođa Rositer. Muž joj je bio veoma preke naravi i često je pravio divljačke ispade. Jedne noći joj je pretio pištoljem. Pobegla mu je i došla u moju sobu. Bila je poluluda od straha. Pitala me je... pitala me je može li da ostane kod mene do jutra. Šta sam mogao da joj kažem?

Gospodin Pajm je gledao mladića pravo u oči, a ovaj mu je uzvraćao pogledom časnog i poštenog čoveka. Pajm uzdahnu. — Kraće rečeno, gospodine Džefriz, napravili su budalu od vas.

— Ja zaista...

— Da, da. Star je to trik, ali često uspeva kod neiskusnih mladića. Pretpostavljam da su vam se prvi put javili malo posle objavljivanja veridbe.

— Da. Pismom su me obavestili da će, ne pošaljem li im izvesnu svotu novca, o svemu obavestiti mog budućeg tasta — o tome kako sam zaveo mladu udatu ženu, kako su je videli da ulazi u moju hotelsku sobu i kako se njen muž sprema da podnese zahtev za razvod braka. Časnu vam reč dajem, gospodine Pajne, zvučalo je kao da sam poslednji nitkov. — Drhtavom rukom je obrisao čelo.

— Da, znam. I tako ste im vi platili. A onda je to

počelo da se ponavlja s vremena na vreme.

— Da. Ovo sada je bio očajnički potez. Posao je naglo opao nakon kraha berze. Ostao sam bez gotovine. Tako sam smislio ovaj plan. — Uzeo je svoju šoljicu sad već ohlađene kafe, odsutno je pogledao i iskapio. — I šta ja sad da radim? — zavapio je. — Šta da radim, gospodine Pajne?

— Radite ono što vam kažem — odlučno odgovori Parker Pajn. — Ucenjivače prepustite meni. Što se vaše žene tiče, idite odmah kod nje i sve joj priznajte. Ili bar skoro sve. Jedino što treba da prećutate jeste šta se zaista dogodilo na Karibima. Morate od nje sakriti činjenicu da ste... pa, kao što malopre rekoh, ispali budala.

— Ali...

— Dragi moj Džefrize, vi ne razumete žene. Ako može da bira između budale i Don Žuana, svaka će izabrati Don Žuana. Vaša supruga je, gospodine Džefriz, ljupka, neiskvarena devojka visokih moralnih načela i jedino što će joj razdrmati svakodnevicu života s vama jeste svest da je preobratila jednog ženskaroša.

Edvard Džefriz je otvorenih usta zurio u njega.

— Ozbiljan sam — reče Parker Pajn. — Ona vas sada obožava, ali primetio sam znake da bi se to moglo promeniti ukoliko nastavite pred njom da stvarate sliku tolike dobrote i ispravnosti da se to gotovo graniči s dosadom.

— Idite sad svojoj ženi, mladiću — ljubazno završi gospodin Pajn. — I sve joj priznajte, što znači: ama baš sve što vam padne na pamet. A onda joj objasnite da ste, kad ste nju upoznali, odlučili da raskrstite s pređašnjim načinom života. I da ste čak pribegli krađi samo da to ne bi stiglo do njenih ušiju. Oprostiće vam s oduševljenjem.

— Ali zaista nema šta da mi prašta...

— Šta je istina? - upita ga gospodin Pajn. — Po mom iskustvu, istina je obično ono što ljudima kvari sreću! Osnovno je pravilo bračnog života da suprugu *morate* da lažete. Ona to želi! Idite po svoj oproštaj, mladiću. I živite u radosti i zdravlju još mnogo godina. Moram vas još samo

upozoriti da će vas ubuduće supruga držati na oku kad god se u blizini pojavi neka lepotica. Nekim muškarcima bi to smetalo, ali ne verujem da će i vama.

— Ne treba mi nijedna osim Elsi — jednostavno reče Džefriz.

— To je baš lepo, mladiću — na to će Parker Pajn — ali ja joj, da sam na vašem mestu, to ne bih rekao. Nijedna žena ne voli da je smatraju previše mekom.

Edvard Džefriz ustade. — Zaista mislite...?

— *Znam* — odlučno reče gospodin Parker Pajn.

Bagdadska kapija

Četiri slavne kapije u zidine Damaska vode...

Gospodin Pajn se tiho podsećao Flekerovih stihova.

Sudbine dveri, Pustinjska vrata, Pećina kobi, Strave vir, Bagdadska kapija ja sam, ulaz u Dijarbakir.

Hodajući ulicama Damaska stigao je do hotela *Oriental* i ugledao jedan od onih ogromnih *pulman* šestotočkaša,⁴ kojim će se sutradan s još jedanaestoro ljudi zaputiti preko pustinje u Bagdad.

Nemoj proć' ovuda, o, karavanu, ili bar pesme nek ne čuje se zvuk.

Čuste li da ovde, gde ptice su mrtve, iz tišine nešto glasa se ko ćuk?

Sad možeš proći, o, karavanu, karavanu prokleti, mrtvi karavanu!

Vremena su se svakako promenila. Nekada je Bagdadska kapija *zaista* predstavljala vrata smrti. Kroz nju su karavani polazili na višemesečno, šest stotina kilometara dugo putovanje kroz pustinju. A sada su brza čudovišta koja proždiru benzin taj isti put prelazila za trideset šest sati.

— Šta rekoste, gospodine Pajn?

Bio je to radoznali glas gospođice Nete Prajs, najmlađeg i najšarmantnijeg člana njihove grupe. Iako je

⁴ Preteča autobusa. (Prim. prev.)

⁴ Fr.: London. (Prim. prev.)

morala svud sa sobom da vodi tetku, namrgođenu ženu s nagoveštajem brade i neutaživom žeđi za biblijskim znanjem, Neta je uspevala da pronađe mnogo načina zabave koji se verovatno ne bi dopali starijoj gospođici Prajs.

Gospodin Pajn joj ponovi Flekerove stihove.

— Baš uzbudljivo — reče devojka.

Nedaleko od njih stajala su trojica muškaraca u uniformama ratnog vojnog vazduhoplovstva. Jedan od njih, inače veliki Netin obožavalac, iskoristi priliku da se ubaci u razgovor.

— Na tom su putu uzbuđenja još uvek moguća — reče. — I dan-danas razbojnici povremeno napadnu neki konvoj. Desi se i da se neko izgubi, pa onda nas šalju da ga tražimo. Jedan momak je pet dana tumarao pustinjom. Sreća njegova što je imao dovoljno vode. A tu su i rupe na putu. I to kakve rupe! Jedan čovek je tako poginuo. Ozbiljno vam kažem! Zaspao je i udario glavom o krov automobila. Ostao je na mestu mrtav.

— Da li je u pitanju bio šestotočkaš, gospodine O'Rurk? — oštro upita starija gospođica Prajs.

— Ne, nije bio šestotočkaš — odgovori mladić.

— Ali moramo još štošta da vidimo! — ojađeno će Neta.

Njena tetka izvadi bedeker.

Neta se udalji.

— Sigurno će me terati da idemo do onog mesta gde je sveti Pavle pobegao kroz prozor — prošaputala je. — A ja bih radije da vidim bazare.

O'Rurk nije časio ni časa.

— Možete sa mnom. Poćećemo od ulice poznate kao...

Njih dvoje odoše.

Gospodin Pajn se okrete ka ćutljivom čoveku, koji je stajao do njega. Zvao se Hensli i radio je u upravi za javne radove u Bagdadu.

— Damask ume pomalo da razočara one koji nikad ranije nisu bili u njemu — reče Pajn kao da se izvinjava. —

Previše je moderan. Na sve strane vidite tramvaje, moderne zgrade i prodavnice.

Hensli klimnu glavom. Bio je škrt na rečima.

— Svi misle da je bogu iza leđa. A nije - odgovori kratko.

Uto im se pridruži i plavokosi mlađi muškarac sa starom itonskom kravatom. Imao je prijatno ali pomalo bezizražajno lice, na kom se sada očitavala briga. On i Hensli su radili zajedno.

— Zdravo, Smetherste — reče mu prijatelj. — Jesi li izgubio nešto?

Kapetan Smetherst odmahnu glavom. Taj se momak nije mogao pohvaliti hitrinom uma.

— Samo razgledam — reče neodređeno, a onda kao da se prenu. — Hoćemo li večeras na tombolu?

Njih dvojica otidoše svojim putem, a gospodin Pajn kupi francusko izdanje lokalnih novina.

Nije pronašao ništa zanimljivo. Lokalne vesti su ga se malo ticale, a izgledalo je kao da se ni u svetu ne zbiva ništa važno. Tako je stigao i do nekoliko kraćih tekstova pod zajedničkim naslovom *Londres*⁵

Prvi se odnosio na finansije. U drugom su nagađali trenutno prebivalište propalog finansijera Semjuela Longa. Dugovi su mu bili dosegli vrednost od tri miliona, a govorilo se da je već uspeo da stigne do Južne Amerike.

— Nije loše za nekog ko je tek navršio tridesetu — reče gospodin Pajn za sebe.

— Molim?

Osvrnuo se i našao licem u lice s italijanskim generalom, koji je doputovao iz Brindizija u Bejrut istom brodom kojim i Pajn.

Objasnio mu je svoju opasku, na šta general nekoliko puta klimnu glavom.

— Veliki je to kriminalac. Čak smo i mi u Italiji

⁵ Fr.: London. (Prim. prev.)

pretrpeli štetu. Prevarant svetskih razmera. Kažu da je plemenitog porekla.

— Pa, pohađao je Iton i Oksford — oprezno će gospodin Pajm;

— Šta mislite, hoće li ga uhvatiti?

— Zavisi od toga u kolikoj je prednosti. Možda je još uvek Engleskoj. Mogao bi biti bilo gde.

— Čak i ovde, s nama? — reče general i nasmeja se.

— I to je moguće — ozbiljno reče Pajm. — Uostalom, generale, otkud znate da ja nisam on?

General ga zapanjeno pogleda, ali onda mu se preplanulim licem razli osmeh.

— O! To je vrlo dobro. Vrlo, vrlo dobro. Ali vi...

Oborio je pogled ispod nivoa Pajnovog lica.

Gospodin Pajm je ispravno shvatio poruku.

— Ne smete da sudite po izgledu — reče. — Čovek lako može da se malo... hm... *popravi*.. a to prividno dodaje godine.

Potom zaneseno nastavi:

— Tu su zatim i boje za kosu, a i za kožu, kao i promena državljanstva.

General Poli ne reče ništa. Nikako nije mogao da dokuči kad se taj Englez šali, a kad ne.

Gospodin Pajm je rešio da se te večeri zabavi odlaskom u bioskop. Nakon toga je po preporuci otišao u „Noćnu palatu veselja“, ali ispostavilo se da to mesto nije ni palata, a ni veselo. Kojekakve dame su igrale bez previše osećaja za ritam i za to dobijale mlake aplauze.

A onda je iznenada opazio Smethersta kako sedi sam za stolom. Mladić beše prilično rumen u licu, te Pajm zaključio da je već popio više nego što može da podnese. Prišao mu je i seo za njegov sto.

— Ove devojčure baš umeju da ponize čoveka — turobno reče kapetan Smetherst. — Platite joj dva pića... tri pića... gomilu pića, a onda se ona samo nasmeje i ode s nekim žabarom. To je ponižavajuće.

Gospodin Parker ga saosećajno pogleda i predloži mu

da popije kafu.

— Već sam naručio arak⁶ — odvrati Smetherst. — Odlično piće. Obavezno probajte.

Gospodin Pajn je znao ponešto o svojstvima araka, pa se zato opredelio za taktičan pristup. Međutim, Smetherst samo odmahnu glavom.

— Imam nekih problema — reče. — Hoću da se malo razgalim. Ne znam šta biste vi uradili da ste na mom mestu. Ne bih da izneverim drugara. Rekao bih mu... a opet... nisam pametan.

Potom pogleda gospodina Pajna kao da ga vidi prvi put u životu.

— Ko ste vi? — pijano je promrmljao. — Čime se bavite?

— Nudim ljudima sreću — ljubazno odgovori gospodin Pajn.

— Šta? I vi?

Pajn izvadi iz novčanika isečak iz novina i položi ga ispred Smethersta.

— *Jeste li sretni?* — pisalo je — *Ako niste, obratite se gospodinu Parkeru Pajnu.*

Malo je potrajalo dok je Smetherst uspeo da razazna slova.

— Ma nije valjda? — uzviknuo je. — Šta, ljudi dolaze kod vas da vam se jadaju?

— Da, poveravaju mi se.

— Sigurno je to gomila glupih ženturača.

— Ima dosta žena — priznao je gospodin Pajn — ali dolaze i muškarci. A šta je s vama, mladi moj prijatelju? Treba li vam možda savet?

— Umukni — odbrusi kapetan Smetherst. — To se ne tiče nikoga... osim mene. Samo mene. Gde je taj đavolji arak?

Gospodin Pajn tužno odmahnu glavom.

Odlučio je da digne ruke od kapetana Smethersta.

⁶ Vrsta rakije, po ukusu i jačini slična mastici ili absintu. (Prim. prev.)

Za Bagdad su krenuli sutradan u sedam izjutra. U grupi ih beše ukupno dvanaestoro: gospodin Pajn i general Poli, gospođica Prajs s bratanicom, tri vazduhoplovna oficira, Smetherst i Hensli i gospođa Pentemijan, Jermenka, sa sinom.

Putovanje je počelo mirno. Ubrzo su za sobom ostavili voćnjake Damaska. Nebo beše tmurno. Mlađi vozač je s vremena na vreme nervozno pogledavao uvis dok je razgovarao s Henslijem.

— Izgleda da dobro pljušti s one strane Rutbe. Valjda se nećemo zaglaviti.

Okolo podneva stadoše da se odmore i putnici dobiše ručak u kartonskim kutijama. Vozači skuvaše čaj i poslužiše im ga u papirnim čašama. Potom nastaviše put kroz beskrajnu ravnici.

Gospodin Pajn je razmišljao o karavanima i višenedeljnim putovanjima.

Tek predveče su stigli u pustinjsko utvrđenje Rutba.

Šestotočkaš prođe kroz otvorenu kapiju i zaustavi se u unutrašnjem dvorištu.

— Baš je uzbudljivo — reče Neta.

Čim se umila, poželega je da malo prošetala, na šta se kapetan prve klase O'Rurk i gospodin Pajn ponudiše da joj budu pratioci. Tek što su krenuli, stiže ih upravnik i stade ih preklinjati da se ne udaljavaju previše, pošto će po mraku teško naći put natrag.

— Nećemo daleko — obećao mu je O'Rurk.

Šetnja se, zahvaljujući jednoličnosti okoline, baš i nije pokazala zanimljivom.

Gospodin Pajn se u jednom trenutku sagnu i podiže nešto.

— Šta je to? — znatiželjno ga upita Neta.

On joj pokaza.

— Praistorijski kremen, gospođice Prajs. A ovo je verovatno bilo šilo.

— Jesu li time ubijali jedni druge?

— Ne, koristili su ga u mnogo miroljubivije svrhe.

Doduše, verujem da bi ovim mogli i da ubiju nekog da su hteli. Važna je želja da nekog ubijete, a samo oružje je nebitno. Uvek će se nešto naći.

Mrak je padao sve brže i oni požuriše natrag u tvrđavu.

Nakon večere, koja se sastojala od velikog izbora jela iz konzerve, neko vreme su sedeli i pušili, a oko ponoći se spremiše za nastavak putovanja.

Vozač je bio zabrinut.

— Ovde ima dosta rupa — reče im. — Mogli bismo da se zaglibimo.

Ukricali su se u ogromno vozilo i smestili se. Gospođica Prajs je glasno negodovala jer joj nisu dali da izvadi kofer.

— Htela sam da uzmem papuče — vajkala se.

— Pre će vam trebati kaljače - na to će Smetherst. — Sve mi se čini da ćemo se uskoro obreti u moru blata.

— Kod sebe nemam čak ni drugi par čarapa — reče Neta.

— Nema veze, ionako ćete ostati u vozilu. Samo će jači pol izaći da gura.

— Uvek treba imati rezervne čarape — reče Hensli lupkajući se po džepu mantila. — Za svaki slučaj.

Svetla se pogasiše i veliko vozilo se otisnu u noć.

Vožnja nije bila ni najmanje prijatna. Nisu se baš truckali kao što bi u automobilu, ali ipak su s vremena na vreme gadno poskakivali.

Sedište gospodina Pajna nalazilo se u prednjem delu vozila. Uporedo s njim sedeli su ona Jermenka umotana u maramu i šalove i njen sin, a iza njega dve gospođice Prajs. General, Smetherst, Hensli i oficiri sedeli su pozadi.

Jurili su kroz noć. Gospodin Pajn nije mogao da zaspi jer mu je bilo tesno, ali zato su Jermenkina stopala neovlašćeno zašla na njegovu teritoriju. Njoj očigledno nije bilo neudobno.

Stekao je utisak da svi ostali spavaju. I taman kad je konačno počeo da ga hvata dremež, nagli trzaj ga odbaci

ka krovu šestotočkaša. Sa zadnjih sedišta začu se pospano: — Lakše malo. Pokušavaš li da nas pobiješ?

Uskoro se pospanost vrati i već nakon nekoliko minuta glava gospodina Pajna pade u stranu i on zaspa...

Trgnuo se iz sna i utvrdio da su stali i da neki od muškaraca izlaze iz vozila.

— Zaglibili smo se — kratko ga obavesti Hensli.

Gospodin Pajn požuri da i sam vidi šta se dešava i oprezno stupi na raskvašeni pesak. Ne samo da je kiša u međuvremenu stala, nego je čak mesečina bila toliko jaka da se jasno videlo kako vozači pokušavaju da odignu točkove iz blata uz pomoć ćuskija i kamenja. Većina putnika beše im pritekla u pomoć. Tri žene su ih posmatrale kroz prozore šestotočkaša — gospođica Prajs i Neta sa zanimanjem, a Jermenka s neskrivenim prezirom.

Na vozačev znak, muškarci složno zapeše iz sve snage, ali uzalud.

— Gde je onaj Jermenin? — oštro zapita O'Rurk. — Ušuškao se pa greje noge ko mačka? Neka i on dođe da pomogne.

— A i kapetan Smetherst — dodade general. — Ni on nije s nama.

— Eno ga, spava kao beba.

I stvarno, Smetherst je, pognute glave, još uvek sedeo zgrčen na svom sedištu.

— Probudiću ga — reče O'Rurk.

Spretno je uskočio u vozilo, ali uskoro se ponovo pojavio na vratima. Glas mu je sad zvučao potpuno drugačije.

— Ne znam... Rekao bih da je bolestan, ili tako nešto. Gde je lekar?

Major Loftus, lekar u ratnom vazduhoplovstvu, inače prosed i tih čovek, izdvoji se iz grupe okupljene oko točka.

— Šta mu je? — upita.

— Ne znam.

Doktor se pope u vozilo, a O'Rurk i gospodin Pajn za njim. Jedan pogled na presamićeno telo bio mu je dovoljan.

— Mrtav je - tiho reče.

— Mrtav? Ali kako? — zapljuštaše pitanja. - O, to je užasno! —jeknu Neta.

Loftus se besno osvrnu.

— Sigurno je udario glavom o krov - reče. - Prešli smo preko jedne baš velike rupe.

— Pa nije valjda od toga umro? Zar ne postoji drugo objašnjenje?

— To ne mogu reći dok ne pregledam telo - odbrusi Loftus, pa stade ljutito da se osvrće. Žene su se okupile tik iza njega dok su se muškarci tiskali na vratima.

Gospodin Parker pozva mlađeg i snažnijeg vozača, koji prenese žene jednu po jednu preko blata i ostavi ih na suvom tlu. S gospođom Pentemijan i Netom išlo je lako, ali se zato i te kako zanosio pod težinom krupne gospođe Prajs.

Svi izadoše iz vozila kako bi lekar mogao da obavi pregled

Muškarci nastaviše da čupaju točak iz blata. Uskoro se i sunce pojavi na horizontu. Osvanulo je divno jutro. Blato se sušilo munjevitom brzinom, ali vozilo je i dalje bilo zaglibljeno. Uzalud su polomili tri čuskije. Vozači uzeše da pripremaju doručak — vruć čaj i kobasice iz konzerve.

Malo dalje od njih, major Loftus je nekolicini saputnika upravo iznosio svoj sud.

— Na telu nema nikakvih rana ili povreda. Kao što rekoh, verovatno je udario glavom o krov.

— Zadovoljni ste prirodnim uzrokom smrti? — upita ga gospodin Pajm.

Nešto u njegovom glasu natera lekara da ga pogleda.

— Preostaje još samo jedna mogućnost.

-Da?

— Da ga je neko udario u potiljak nečim poput vrećice peska. — Izgovorio je to gotovo kao da se izvinjava.

— To mi zvuči neverovatno — reče Vilijamson, treći oficir. Bio je to mladić anđeoskog lika. — Kako je to iko mogao da uradi a da ga baš niko ne vidi?

— Spavali smo — reče lekar.

— U to nije mogao da bude siguran — odvrati Vilijamson.

— To je mogao da učini — ubaci se general Poli — jedino neko koje sedeo iza njega. Trebalo je samo da ugrabi trenutak, a pri tom nije morao ni da ustane sa svog mesta.

— Ko je sedeo iza kapetana Smethersta? — upita lekar.

— Hensli, gospodine — kao iz topa odgovori O'Rurk. — To znači da teorija pada u vodu. Bili su najbolji prijatelji.

Zavladao je muk. A onda gospodin Pajn progovori tiho i samouvereno.

— Čini mi se da kapetan Vilijamson ima nešto da nam kaže.

— Ja, gospodine? Ovaj... ja...

— Pričaj, Vilijamsone — reče O'Rurk.

— Ali to zaista, *zaista* nije ništa važno.

— Pričaj.

— Ma to je samo delić razgovora koji sam slučajno čuo kad smo bili u Rutbi. Vratio sam se u šestotočkaš po tabakeru.

Dok sam pipao u mraku, čuo sam dva muška glasa u dvorištu. Jedno je bio Smetherst. Rekao je...

Zastao je.

— Hajde, čoveče, reci već jednom .

— Rekao je kako ne želi da izneveri drugara. Zvučao je vrlo potreseno. I još je dodao: „Ćutaću dok ne stignemo u Bagdad, ali ni minut preko toga. Moraćeš brzo da se izvučeš.“

— A šta je odgovorio taj drugi?

— Ne znam, gospodine. Kunem se da ne znam. Bilo je mračno. Rekao je samo reč ili dve, ali ništa nisam mogao da razumem.

— Ko je od vas dobro poznavao Smethersta?

— Mislim da se reč „drugar“ mogla odnositi jedino na Henslija — nesigurno reče O'Rurk. — Poznavao sam Smethersta samo iz viđenja. Vilijamson je odnedavno ovde, kao

i major Loftus. Ne verujem da ga je ijedan od njih dvojice poznavao odranije.

Obojica potvrđiše.

— A vi, generale?

— Upoznao sam ga tek nedavno, pošto smo zajedno doputovali iz Bejruta.

— A onaj jermenski pacov?

— Teško da bi njega nazvao drugarom — odlučno će O'Rurk. - Osim toga, nijedan Jermenin ne bi imao petlju da nekog ubije.

— Možda ja imam još jedan trag - reče Parker Pajm, pa im ponovi njegov i Smetherstov razgovor u noćnom klubu u Damasku.

— Nije hteo da izneveri „drugara" — zamišljeno ponovi O'Rurk. - I bio je zabrinut.

— Ima li još neko nešto da doda? - upita Pajm.

Lekar se nakašlja.

— Možda to nema nikakve veze s ovim... — poče, na šta ga ostali ohrabriše da nastavi.

— Slučajno sam čuo kad je Smetherst rekao Hensliju: „Ne možeš poreći da iz tvoje službe cure informacije."

— Kad je to bilo?

— Juče ujutru, malo pre no što smo krenuli iz Damaska. Mislio sam da samo ćaskaju o poslu. Da sam makar naslutio... — Zaćutao je.

— Prijatelji moji, ovo je baš zanimljivo — reče general. - Slažete dokaze kao kockice.

— Doktore, rekoste daje ubica koristio nešto nalik vrećici peska — reče Parker Pajm. — Da li je neko mogao na brzinu da napravi takvo oružje?

— Ovde bar peska ima u izobilju - kiselo reče lekar i zagrabi šaku peska s tla.

— Ako je napunio čarapu... — poče O'Rurk, pa zaćuta.

Svi su se setili dveju rečenica koje je Hensli izgovorio prethodne noći.

— *Uvek treba imati rezervne čarape. Za svaki slučaj.*

Stajali su i ćutali, sve dok gospodin Pajn konačno ne progovori. — Majore Loftuse, verujem da su čarape gospodina Henslija u džepu njegovog mantila, u vozilu.

Nakratko se svi osvrnuše ka silueti čoveka koji je neraspoloženo šetkao gore-dole. Otkako su pronašli Smetherstovo telo, Hensli se uglavnom držao po strani, a ostali su, znajući da su on i pokojnik bili dobri prijatelji, poštovali njegovu potrebu da bude sam.

— Hoćete li biti ljubazni da ih donesete ovamo?

Doktor je oklevao.

— Ne bih da... — zaustio je, ponovo se osvrnuvši ka Hensliju. — Izgleda mi vrlo utučeno...

— Morate to da učinite kako bismo saznali istinu — reče Parker Pajn.

— Ovo su posebne okolnosti. Zaglavljani smo ovde, a moramo da otkrijemo šta se desilo. Verujem da ćemo biti korak bliže istini donesete li te čarape.

Loftus ga posluša.

Gospodin Pajn povede generala Polija u stranu.

— Generale, ako se ne varam, vi ste sedeli uporedno s kapetanom Smetherstom.

— Tako je.

— Da lije iko spreda ustajao i dolazio u zadnji deo vozila?

— Samo ona Engleskinja, gospođica Prajs, kada je išla do umivaonika.

— Da li se usput možda saplela?

— Malo se teturala zbog truckanja.

— Jeste li samo nju videli da ustaje?

— Da.

General ga znatiželjno pogleda, pa dodade: — Živo me zanima ko ste. Izdajete naređenja ali niste vojnik.

— Imam bogato životno iskustvo — objasni Pajn.

— Mnogo ste putovali?

— Ne — reče gospodin Pajn. — Uglavnom sam sedeo u kancelariji.

Loftus se vrati noseći par čarapa. Gospodin Pajn ih

uze i stade da ih proučava. U unutrašnjosti jedne bilo se zadržalo *malo vlažnog peska*.

Gospodin Parker Pajm duboko udahnu.

— Sad mi je sve jasno — reče.

Svi se ponovo osvrnuše ka Hensliju.

— Voleo bih da i sam pogledam telo — reče Pajm.

On i lekar pođoše do mesta gde je Smetherstovo telo ležalo pokriveno šatorskim krilom.

Doktor skide pokrov.

— Nema šta da se vidi — reče.

Međutim, Pajnov pogled beše prikovan za pokojnikovu kravatu.

— Dakle, bio je itonski đak - reče.

Loftus ga zbunjeno pogleda, ali to nije bio kraj iznenađenjima.

— Šta znate o mladom Vilijamsonu? — upita ga Pajm.

— Ništa. Upoznao sam ga tek u Bejrutu, nakon što sam stigao iz Egipta. Zašto pitate? Siguran sam da...

— Pa, od njegovog svedočenja zavisi hoće li jedan čovek biti obešen — nehajno objasni Pajm. — Malo opreza nikad na odmet.

Još uvek je sa zanimanjem posmatrao Smetherstovu kravatu. Otkopčao je dugmad i skinuo mu kragu. A onda iznenađeno uzviknu.

— Vidite li ovo?

Na zadnjem delu kragne videla se mala krvava mrlja.

Potom se sagnuo da izbliza pogleda pokojnikov potiljak.

— Doktore, ovaj čovek nije umro od udarca u glavu — reče strogo. — Dobio je ubod u potiljak. Evo baš ovde, kao što vidite.

— A meni je to promaklo!

— Ne može vam se zameriti - reče Pajm. — Mislili ste da je uzrok smrti udarac u glavu. Nije ni čudo što vam je promakla ova ranica. Pa pogledajte kolicna je! Brz ubod tankim i oštrim predmetom doveo bi do trenutne smrti. Žrtva ne bi stigla ni da pisne.

— Mislite li na nešto kao bodež? Nije valjda general...

— Svi bodeže vezuju za Italijane. Gle, neko dolazi!

Na horizontu se pojavilo još jedno turističko vozilo.

— Odlično — reče O'Rurk pridruživši im se. — Mogu da povezu dame.

— A šta ćemo s ubicom? - upita Pajn.

— Mislite na Henslija?

— Ne, ne mislim na Henslija — odgovori gospodin Pajn.

— Slučajno znam da je Hensli čist ko suza.

— Vi... ali kako?

— Vidite, u njegovoj čarapi ima peska.

O'Rurk je zurio u njega.

— Znam, mladiću — blago mu reče gospodin Pajn. — Zvuči besmisleno, ali uopšte nije tako. Ali Smetherst nije umro od udarca u glavu, nego od uboda.

Zastao je nakratko, pa nastavio.

— Vratite se na naš razgovor koji sam vam preporučao, onaj koji smo vodili u noćnom klubu. Svi ste se zakačili za ono što vam je zvučalo važno, ali meni se u pamćenje urezalo nešto drugo. Kad sam mu rekao da nudim ljudima sreću, njegov komentar je bio: „Šta? I vi?“ Zar vam to ne zvuči čudnovato? Ne znam da li bi se taj izraz mogao upotrebiti za curenje poverljivih informacija, ali tako se svakako može opisati ono što je radio ozloglašeni gospodin Semujel Long.

Doktor ga je netremice posmatrao, a O'Rurk samo izusti: — Da, možda...

— Nedavno sam u šali rekao da je gospodin Long možda među nama. Pretpostavimo da je to tačno.

— Šta? Ali to je nemoguće!

— Naprotiv. Šta znate o ljudima osim onog što im piše u pasošu i što vam sami ne kažu? Jesam li ja zaista gospodin Parker Pajn? Da li je general Poli zaista italijanski oficir? A šta je s muškobanjastom starijom gospođicom Prajs, koja je i te kako zrela za brijanje?

— Ali on... Smetherst... Zar je on poznavao Longa?

— Smetherst se školovao na Itonu. Baš kao i Long. Možda vam nije pomenuo da ga poznaje. Možda ga je čak i prepoznao u našoj grupi. I ako je to zaista bio Long, šta je trebalo da uradi? Onako prostodušan kakav je bio, posle mnogo promišljanja je odlučio da ništa ne pominje dok ne stignemo u Bagdad. Međutim, nije mogao da drži jezik za zubima.

— Mislite da je Long *neko od nas*? - reče još uvek ošamućeni O'Rurk.

Duboko je udahnuo.

— Sigurno je to onaj Italijan... nema ko drugi... ili možda Jermenin.

— Istini za volju, mnogo je lakše ostati Englez nego glumiti stranca i nabavljati strani pasoš — primeti gospodin Paj.

— Gospođica Prajs? — zaprepašćeno će O'Rurk.

— Ne — na to će gospodin Paj. - *Ovo* je naš čovek!

Naizgled prijateljski je položio ruku na rame čoveka do sebe, mada mu u glasu ne beše ničeg prijateljskog, a prsti mu pobeše od stiska.

— Major Loftus ili gospodin Semjuel Long, kako vam drago.

— Ali to je nemoguće... Nemoguće! — promuća O'Rurk.

— Loftus je već godinama u vojsci.

— Ali niko od vas ga nikad ranije niste video, baš kao ni ovog čoveka, zar ne? Ovo nije *pravi* major Loftus.

Tad konačno progovori i treći sagovornik.

— Vrlo ste promućurni. Kako ste pogodili?

— Posle vaše besmislene izjave da je Smetherst umro zato što je udario glavom o krov. To ste čuli od O'Rurka kad smo one večeri razgovarali u Damasku. Dopala vam se jednostavnost rešenja. Jedini ste lekar među nama i svi će prihvatiti zdravo za gotovo ono što budete rekli. Imate Loftusovu torbu s instrumentima i samo je trebalo iz nje da odaberete nešto dugačko i tanko. U pogodnom trenutku nagnuli ste se da nešto kažete Smetherstu i uboli ga, a

onda nastavili da pričate još nekoliko sekundi. Bio je mrak i niko nije mogao ništa da posumnja.

— A onda je sledilo otkrivanje tela. Dali ste svoj sud, ali on nije prihvaćen toliko lako kao što ste očekivali. Pojavile su se sumnje. Pribegli ste drugoj liniji odbrane. Vilijamson je prepričao Smetherstov i vaš razgovor, koji je slučajno čuo. Sve je ukazivalo na Henslija, pa ste dali i svoj mali doprinos izmislivši priču o curenju informacija iz njegove službe. Stoga sam odlučio da vas još jednom stavim na probu.

Pomenuo sam pesak i čarape. Vama je u tom trenutku šaka bila puna peska. Poslao sam vas po Henslijeve čarape *kako bismo saznali istinu*, s tim što nisam mislio na ono što ste vi bili uvereni da misli. Već sam bio pregledao njegove čarape i u njima nije bilo peska. Vi ste ga tamo ostavili.

Semjuel Long zapali cigaretu. — Predajem se — reče. — Sreća me je izneverila. Pa, bilo je lepo dok je trajalo. Već su mi bili za petama kad sam stigao u Egipat. Tamo sam upoznao Loftusa, koji mi je rekao da je dobio prekomandu za Bagdad i da tamo nikog ne poznaje. Bila je to previše povoljna prilika da bih je propustio. Potplatilo sam ga. Dao sam mu dvadeset hiljada funti. Šta je to za mene? I onda da naletim baš na Smethersta, najglupljeg čoveka na svetu! Bio mi je potrčko na Itonu. Obožavao me je i u meni je video svog idola. Zato mu se ni sad nije mililo da me oda, i posle mnogo ubeđivanja pristao je da sačeka dok ne stignemo u Bagdad. Da li bih tamo ikakve šanse? Ne bih. Preostalo mi je samo jedno — da ga uklonim. Verujte mi da po prirodi nisam ubica. Mnogo sam bolji u nekim drugim stvarima.

Uto lice poče da mu se krivi i on se zaljulja i pade ničice.

O'R.urk se nadvi nad njega.

— Verovatno je u cigareti imao cijanovodoničnu kiselinu — reče gospodin Pajn. — Sreća ga je zaista izneverila.

Osvrnuo se i zagledao ka beskraju pustinje. Sunce već beše odskočilo visoko. Jedva da je prošao jedan dan otkako su napustili Damask, i to prošavši kroz Bagdadsku kapiju.

Nemoj proć' ovuda, o, karavanu, ili bar pesme nek ne čuje se zvuk.

Čuste li da ovde, gde ptice su mrtve, iz tišine nešto glasa se ko ćuk?

Sad možeš proći, o, karavanu, karavanu prokleti, mrtvi karavanu!

Kuća u Širazu

Bilo je šest izjutra kad je gospodin Parker Pajm pošao iz Bagdada u Persiju.⁷

Putnički odeljak u malom avionu bio je veoma skućen, a sedišta toliko uska da nekome krupnom poput gospodina Pajna nisu mogla da pruže čak ni privid udobnosti. Imao je dvoje saputnika — krupnog rumenog čoveka, za kog je odmah procenio da je vrlo razgovorljiv, i mršavu ženicu tankih usana i odlučnog držanja.

— Bilo kako bilo — reče u sebi gospodin Pajm — ne izgledaju mi kao da bi ih zanimalo moje usluge.

Tako je i bilo. Ispostavilo se da je ženica američka misionarka, puna radosti i ljubavi prema radu, a da rumeni čovek radi za neku naftnu kompaniju. Izdeklamovali su svoje životopise još pre nego što je avion poleteo.

— Bojim se da sam ja samo običan turista — skromno im je rekao gospodin Pajm. - Hoću da obiđem Teheran, Ispahan i Širaz.

Melodičnost ovih imena toliko ga je očaravala da je morao još jednom da ih ponovi. Teheran. Ispahan. Širaz.

Pogledao je kroz prozor aviona. Videla se jedino pustinja. Prosto je osećao tajanstvenost tih beskrajnih, nenaseljenih predela.

Sleteli su u Kermanšah radi overe pasoša i carinske kontrole. Tokom pregleda Pajnovog prtljaga, naročitu je pažnju privukla jedna kartonska kutijica. Odmah su počeli da mu postavljaju pitanja, ali kako on nije ni govorio ni

⁷ Današnji Iran. (Prim. prev.)

razumeo persijski jezik, došlo je do neugodne situacije.

Uto se pojavi pilot njegovog aviona, načit mlad Nemač plave kose, tamnomodrih očiju i preplanulog lica. — Izvolite? — reče ljubazno.

Gospodin Pajn, koji je dotle bez i malo uspeha carinicima pokazivao svoj izuzetan pantomimičarski dar, osvrnu se s olakšanjem. - Možete li da im objasnite da je to prašak protiv buba? — reče.

Pilot ga zbunjeno pogleda. — Kako molim?

Gospodin Pajn mu ponovi molbu na nemačkom, na šta se mladić široko nasmeši i prevede rečenicu na persijski. Tad laknu i ojađenim i zabrinutim carinicima, koji se takođe osmehnuše. Jedan se čak i glasno nasmeja. Očigledno im je ta ideja bila smešna.

Putnici ponovo zauzeše svoja mesta i putovanje se nastavi. Obrušili su se ka Hamadanu kako bi izbacili torbu s poštom, ali nisu se zaustavljali. Gospodin Pajn se naprezao ne bi li kroz prozor uočio Behistunsku stenu, romantično mesto na kome je Darije opisao veličinu svojih osvajanja i zemalja na tri jezika: vavilonskom, elamskom i persijskom.

Oko jedan su stigli u Teheran, gde su ponovo morali da prođu kroz istu proceduru. Pilot je stajao nedaleko od gospodina Pajna i smejuljio se čekajući da ovaj završi s odgovaranjem na pitanja koja nije razumeo.

— Šta sam rekao? - upitao je Pajn na kraju mladog Nemca.

— Da vam se otac zove Turista, da ste po zanimanju Čarls, da je devojčako prezime vaše majke Bagdad i da dolazite iz Herijete.

— Zar je sve to važno?

— Ni najmanje. Odgovorite im bilo šta i biće zadovoljni.

Teheran je predstavljao razočaranje. Grad je bio mnogo moderniji no što je gospodin Pajn očekivao. To je i rekao her Šlagalu, pilotu, kad je te večeri slučajno naleteo na njega.

Pozvao je mladića da mu se pridruži za večerom, a

ovaj je prihvatio poziv.

Gruzijski konobar je primio njihovu narudžbinu i hrana uskoro stiže.

— Dakle, pošli ste u Širaz?

— Da. Produžicu donde avionom, a vratiću se u Teheran autom, preko Ispahana. Hoćemo li sutra uveče zajedno leteti do Širaza?

— Ne, ja se vraćam u Bagdad.

— Dugo ste ovde?

— Tri godine. Od osnivanja naše službe. Dosad nismo imali nijednu nezgodu. *Unbrufen!* — Dotakao je sto.

Donesoše im šolje guste, slatke kafe i obojica pripališe cigarete.

— Prvi putnici bile su mi dve dame — prisećao se pilot. — Obe Engleskinje.

— Da? — ljubazno će gospodin Pajn.

— Jedna je bila mlada i plemenitog porekla, ćerka nekog vašeg ministra. Zvala se... kako vi to kažete... *ledi Ester Kar*. Bila je lepa, veoma lepa, ali luda.

— Luda?

— Potpuno luda. Živi u Širazu, u velikoj seoskoj kući. Nosi istočnjačku odeću i odbija da se viđa s Evropljanima. Zar je to život za jednu damu plemićkog porekla?

— Ima još takvih — reče gospodin Pajn. — Sećam se *ledi Hester Stanhoup*...

— Ali ova je luda - prekide ga pilot. — Vidi joj se po pogledu. Podsetila me je na mog komandanta podmornice u ratu. Taj je sad u ludnici.

Gospodin Pajn se zamisli. Dobro se sećao lorda Mičeldevera, oca *ledi Ester Kar*. Radio je za njega dok je ovaj još bio ministar unutrašnjih poslova. Bio je to krupan i plav čovek, veselih plavih očiju. Njegovu suprugu, *ledi Mičeldever*, video je samo jednom. Crnokosa i ljubičastomodrih očiju, predstavljala je pravi primer irske lepote. Oboje su bili normalni i naočiti, ali pričalo se da u porodici Kar postoji ludilo, koje se pojavljuje u svakoj drugoj ili trećoj generaciji. Baš čudno, pomisli Pajn, što je Šlagal potegao

baš tu temu.

— A druga dama? — upitao je uljudno.

— Druga dama je... mrtva.

Nešto u njegovom glasu nateralo je gospodina Pajna da naglo podigne pogled.

— Ja imam srce — reče Slagal. — I osećanja. Za mene je ta dama bila najlepša žena na svetu. Znae već kako vas to obuzme potpuno iznenada. Bila je kao cvet. Bas kao cvet.

Uzdahnuo je. — Išao sam jednom da ih posetim u toj kući u Širazu. Ledi Ester me je pozvala. Odmah sam video da se moja malena, moj cvet, nečeg plaši. Kad sam sledeći put došao iz Bagdada, rekli su mi da je mrtva. Mrtva!

Zastao je, pa zamišljeno dodao: — Možda ju je ona druga ubila. Lepo vam kažem da je bila luda!

Ponovo je uzdahnuo, na šta gospodin Pajna naruči dva benediktina.⁸

— Kurasao, dobar izbor — reče gruzijski konobar i donese im dva kurasaoa.⁹

Sutradan, malo iza podneva, gospodin Pajna je prvi put video Širaz. Prošli su planinske lance razdvojene uskim i nepristupačnim dolinama i leteli iznad bezvodnih, ispucalih bespuća kad se iznenada na vidiku ukaza grad, nalik smaragdozelenom dragulju u srcu divljine.

Koliko mu se nije dopao Teheran, toliko je uživao u Širazu. Nije mu smetala čak ni primitivnost hotela, niti jednako primitivna atmosfera na ulicama.

Zatekao se u gradu baš u vreme velikog persijskog praznika. Naime, prethodne večeri počeo je Nan Ruz — petnaestodnevno slavlje kojim Persijanci obeležavaju svoju novu godinu. Gospodin Pajna je prolazio kroz puste bazare sve dok nije izbio na veliku ledinu u severnom delu grada.

⁸ Biljni liker. (Prim. prev.)

⁹ Liker od agruma, sličan liker od pomorandže. (Prim. prev.)

Čitav Širaz je slavio.

Jedan dan je odvojio za obilazak okoline. Na povratku iz posete grobu pesnika Hafiza zastao je zadivljen lepotom jedne kuće. Svi joj zidovi behu prekriveni plavim, ružičastim i žutim pločicama, a bila je opasana vrtom punim zelenila, fontana, pomorandži i ruža. Činilo mu se da vidi kuću iz snova.

Dok je kasnije večerao s engleskim konzulom, iskoristio je priliku da ga upita za tu kuću.

— Neverovatna je, zar ne? Sagrađio ju je bivši guverner Luristana, koji je umeo odlično da iskoristi svoj položaj. Sadašnji vlasnik je Engleskinja. Sigurno ste čuli za nju. Ledi Ester Kar. Luda je koliko je teška. Potpuno se poistovetila s ovdašnjim življem. Odbija da ima išta s bilo čim ili bilo kim iz Britanije.

— Da li je mlada?

— Previše mlada da tako pravi budalu od sebe. Ima oko trideset godina.

— Zar s njom nije živela još jedna Engleskinja, koja je navodno umrla?

— Jeste. Bilo je to pre otprilike tri godine, dan pošto sam preuzeo dužnost ovde. Baram, moj prethodnik, umro je iznenada.

— A kako je ona umrla? - iznenada ga upita gospodin Pajm.

— Pala je s velikog neograđenog balkona na prvom spratu. Radila je kod leđi Ester kao služavka ili družbenica ili već nešto slično. Elem, nosila je poslužavnik s doručkom i noga joj je skliznula preko ivice. Vrlo tužno. Nije joj bilo pomoći. Lobanja joj je pukla od udarca o kamen.

— Kako se zvala?

— King, ako se ne varam. Ili možda Vilis? Ne, to je bila ona misionarka. Bilo je to lepo devojče.

— Da li se leđi Ester bila potresla zbog toga?

— Da. Ne. Ne znam. Čudno se ponašala. Nikada nisam uspeo da je dokučim. Ponaša se kao da je... carica.

Odmah vam je jasno da je ona neko i nešto, ako razumete šta hoću da kažem. Pomalo sam se pribojavao tog njenog nastupa i onih prodornih, crnih očiju.

Neveselo se osmehnuo, a potom znatizeljno pogledao sagovornika. Gospodin Pajm je zurio u prazno. Šibica kojom je krenuo da zapali cigaretu dogorevala mu je među prstima. Zar mu na kraju stiže do prstiju i on se s jaukom prenu. Tek tad je primetio konzulovo zbunjeno lice i nasmešio se.

— Izvinite — reče.

— Odlutale su vam misli?

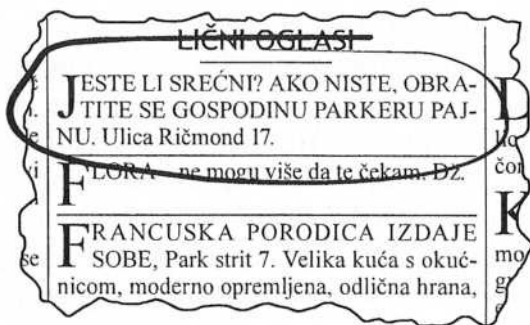
— Da, daleko i predaleko — zagonetno reče gospodin Pajm, a onda nastaviše da ćaskaju o drugim temama.

Kasnije je uz svetlost male uljane lampe napisao pismo. Dugo se premišljao nad njegovim sadržajem, ali na kraju je ispalo prilično jednostavno:

Gospodin Parker Pajm šalje srdačne pozdrave leđi Ester Kar i moli je da primi k znanju da će on još tri dana

boraviti u hotelu *Fars*, za slučaj da bude poželela da mu se obrati za savet.

Uz pismo je priložio i isečak iz novina — svoj čuveni oglas:

— Trebalo bi da uspe — reče za sebe dok se oprezno spuštao na prilično neudoban krevet. — Tri dana. Da, trebalo bi da uspe.

Odgovor je stigao već sutradan oko četiri poslepodne. Doneo mu ga je persijski sluga koji nije znao ni reč engleskog.

Ledi Ester Kar će biti veoma srećna ukoliko gospodin Parker Pajn dođe da je poseti te večeri u devet.

Nasmešio se.

Otvorio mu je isti onaj sluga koji je doneo pismo. Poveo ga je kroz mračni vrt, pa uza spoljašnje stepenište koje se protezalo duž zadnjeg zida kuće. Prođoše kroz jedna vrata i izbiše na ogroman balkon pod vedrim noćnim nebom. Kraj zida je stajao veliki divan, na kom je ležala žena upečatljive lepote.

Ledi Ester beše u istočnjačkoj odeći. Lako bi se dalo posumnjati da jedan od glavnih razloga za takav izbor leži u činjenici da se taj stil odlično slagao s njenom putenom, gotovo orijentalnom lepotom. Konzul nije nimalo pogrešio kad je njeno držanje uporedio s carskim. Brada joj beše visoko podignuta a obrve prezrivo izvijene.

— Vi ste Parker Pajn. Sednite ovde.

Rukom je pokazala ka gomili jastuka. Na srednjem prstu je imala veliki smaragd s ugraviranim porodičnim grbom.

Gospodin Pajn pomisli kako to obeležje porekla sigurno vredi čitavo bogatstvo.

Poslušno se spustio, mada uz malo poteškoća, pošto čoveku njegove građe nije lako da dostojanstveno sedi na podu.

Uskoro im sluga donese kafu. Gospodin Pajn sa zadovoljstvom otpi gutljaj.

Njegova je domaćica očigledno bila poprimila orijentalnu naviku beskrajnog izležavanja. Nije žurila da otpočne razgovor, već je neko vreme poluzatvorenih očiju uživala u kafi. A onda je konačno progovorila.

— Dakle, vi pomažete nesrećnima - reče. — Tako bar piše u vašem oglasu.

— Da.

— Zašto ste mi ga poslali? Uvek to radite na putovanjima?

U glasu joj beše otrovna žaoka, ali gospodin Pajn se napravi da je ne primećuje i jednostavno odgovori: — Ne. Na putovanjima se trudim da se potpuno odmorim od svog posla.

— Zašto ste mi onda poslali oglas?

— Zato što imam razloga da verujem da ste... nesrećni.

Zavladao je muk. Živo ga je zanimalo kako će ona primiti njegovu opasku. Razmišljala je trenutak-dva, a onda prasnu u smeh.

— Verovatno mislite da je svako ko se osami, ko živi kao ja, odsečen od svoje rase i naroda, odabrao to zato što je nesrećan! Mislite li da sam zbog tuge i razočaranja otišla u dobrovoljno izgnanstvo? Hm, kako da vam objasnim? Tamo, u Engleskoj, osećala sam se kao riba na suvom. A ovde sam svoj na svome. U duši sam orijentalka. Uživam u ovoj osami. Sigurna sam da vi to ne možete da razumete. Verovatno mislite da sam... — tu je zastala na trenutak — luda.

— Niste ludi — reče gospodin Parker Pajn.

Izgovorio je to tihim, ali odlučnim glasom. Ona ga upitno pogleda.

— Ali sigurno svi ostali tvrde da jesam! Budale! Koliko ljudi, toliko čudi. Ja sam savršeno srećna.

— Ali ipak ste me pozvali — primeti gospodin Pajn.

— Moram priznati da me je zanimalo ko ste — reče, pa zasta. — Osim toga, ne pada mi na pamet da se vratim tamo — u Englesku — ali ipak ponekad volim da čujem šta ima novo u...

— U svetu koji ste napustili?

Ona klimnu glavom potvrđujući.

I tako gospodin Parker Pajn poče da priča. Govorio je tiho, blagim i umirujućim glasom, tek tu i tamo naglašavajući pokoju reč.

Pričao joj je o Londonu, o gradskim tračevima, o ču-

venim muškarcima i ženama, o novim restoranima i noćnim klubovima, o trkama, balovima i skandalima iz visokog društva. Pričao joj je i o haljinama, o pariškoj modi i o prodavnicama u sporednim ulicama u kojima se budzašto mogla dobiti odlična roba.

Opisivao joj je pozorišta i bioskope, nabrajao nove filmove, govorio o novim botaničkim baštama, o uličnoj rasveti i parkovima, da bi završio živopisnim opisom londonske večeri, tramvaja i autobusa, hiljada ljudi koji se nakon radnog dana vraćaju toplim domovima i podsećanjem na neobično jaku privrženost porodičnom životu, toliko svojstvenu Englezima.

U svom izvanrednom monologu, gospodin Pajn je pokazao izuzetno opšte obrazovanje i veštinu pametnog baratanja činjenicama. Ledi Ester je sedela pognute glave, potpuno izgubivši domalopredašnje osorno držanje. Jedna po jedna, suze su joj se slivale niz lice, a na kraju njegove priče otvoreno je briznula u plač.

On je ćutao. Samo je sedeo i gledao je. Na licu mu je lebdeo zadovoljan izraz nekoga koje izveo ogled i postigao očekivani rezultat.

Ledi Ester konačno podiže glavu. — Pa — reče ogorčeno — jeste li zadovoljni?

— Da, rekao bih da sada jesam.

— Kako da živim ovako? Kako? Da nikad više ne izađem i nikog ne vidim? — ridala je. A onda se pribrala i pocrvenela.

— Pa? — reče oštro. — Zar nećete da izgovorite pitanje koje se samo nameće? Zar nećete da pitate: „Zašto se ne vratite kući kad vam toliko nedostaje?“

— Neću — odgovori gospodin Pajn odmahnuvši glavom.

— Zato što bi to, u vašem slučaju, bilo vrlo teško.

Tek tad joj se u očima pojavi iskra straha.

— Zna li zašto ne mogu da se vratim?

— Mislim da znam.

— Grešite. - Odmahnula je glavom. — Nikad ne biste

pogodili pravi razlog.

—Ja ne pogađam — na to će on. — Ja posmatram i razvrstavam.

Ona ponovo odmahnu glavom. - Ništa vi ne znate.

— Izgleda da ću morati da vas razuverim — ljubazno reče Parker Pajm. — Ledi Ester, kada ste dolazili ovamo, doleteli ste — ako se ne varam — avionom jedne nemačke aviokompanije iz Bagdada.

—Da.

— Avionom je upravljao mladi pilot, Šlagal, koji vam je kasnije jednom prilikom došao u posetu.

—Da.

Ovo drugo „da“ bilo je nekako drugačije, mekše.

— I imali ste prijateljicu, ili družbenicu, koja je poginula.

— Glas mu sad beše optužujuć i hladan poput čelika.

— Bila mi je družbenica.

— A zvala se...?

— Mjuriel King.

— Da li vam je bila draga?

— Kako to mislite „draga“? — upita ona, pa zastade da razmisli. — Bila mi je korisna.

Izgovorila je to osorno i gospodin Pajm se priseti konzulovih reci: *Odmah vam je jasno da je ona neko i nešto, ako razumete šta hoću da kažem.*

— Da li vam je bilo žao kad je umrla?

— Pa naravno da jeste! Stvarno, gospodine Pajm, zar je zaista neophodno da sad zalazimo u to? — upitala je ljutito, pa, ne sačekavši odgovor, dodala: — Lepo od vas što ste navratili, ali sad sam pomalo umorna. Budite ljubazni pa mi recite koliko vam dugujem?

Ali gospodin Parker Pajm ostade da sedi mimo. Ničim ne pokazujući da je shvatio uvredu, nastavio je da jednako tiho postavlja pitanja. — Gospodin Šlagal nije više dolazio nakon njene smrti. A kad bi hteo da dođe, da li biste ga primili?

— Naravno da ne bih.

— Potpuno ste sigurni?

— Potpuno. Ne bi ga pustili u kuću.

— Da — zamišljeno reče gospodin Pajn. — To je jedino što vam preostaje.

Odbrambeni oklop njene osornosti poče da puca. — Ja... ne shvatam šta hoćete da kažete — rekla je nesigurno.

— Jeste li znali, ledi Ester, da se mladi Šlagal bio zaljubio u Mjuriel King? Sentimentalan je to mladić. Još je čuva u sećanju.

— Stvarno? — Glas joj se beše sveo gotovo na šapat.

— Kakva je bila?

— Kako to mislite, kakva je bila? Otkud ja to da znam?

— Morali ste s vremena na vreme da je pogledate — blago joj objasni on.

— A, to! Bila je prilično lepa.

— Vaših godina?

— Tu negde. — Zaćutala je na nekoliko trenutaka, pa reče:

— A zašto to mislite... da se Šlagal zaljubio u nju?

— Zato što mi je sam tako rekao. Da, da, i to potpuno nedvosmisleno. Kao što rekoh, sentimentalni mladić. Laknulo mu je kad mi se poverio. Silno ga je bila potresla njena smrt.

Ledi Ester skoči s divana. - Mislite da sam je ubila?

— Ne, drago dete - reče on. - Zaista *ne verujem* da ste je ubili i, shodno tome, mislim da vam je najpametnije da što pre prestanete s ovim glumatanjem i vratite se kući.

— Kako to mislite — glumatanjem?

— Bili ste se izbezumili. Da, da. Izgubili ste živce. Mislili ste da će vas optužiti za ubistvo poslodavke.

Devojka se trže.

— Vi niste ledi Ester Kar - nastavi gospodin Pajn. — Znao sam to još pre nego što sam došao ovamo, ali hteo sam da vas ipak stavim na probu. - Uputio joj je blag, dobroćudan osmeh.

— Pažljivo sam vas posmatrao dok sam maločas govorio o Londonu i svaki put ste reagovali kao *Mjuriel King*, a ne kao ledi Ester Kar. Jeftine prodavnice, bioskopi, parkovi, povratak kući tramvajem i autobusom — na *to* ste vi reagovali, ali vam zato tračevi iz visokog društva, novi noćni klubovi, mejferska naklapanja i konjske trke nisu značili ama baš ništa.

Glas mu postade još blaži i očinskiji. — Sad sednite i sve mi ispričajte. Niste ubili ledi Ester, ali plašili ste se da će vas optužiti da jeste. Recite mi kako se to dogodilo.

Ona duboko udahnu, a onda se sruči na divan i poče svoju priču. Reči su joj dolazile u kratkim, usplahirenim naletima.

— Treba da počnem... od samog početka. Ja... pribojavala sam je se. Bila je poremećena... ne mnogo... samo pomalo. Radovala sam se kao neka budala kad me je povela ovamo. Mislila sam da je to strašno romantično. Prava budalica. Eto to sam bila. Najobičnija budalica. Tamo je izbila nekakva gužva u vezi sa vozačem. Bila je luda za njim, ali potpuno luda, a on nije hteo ništa da ima s njom. Sve se pročulo. Prijatelji su joj se smejali. Stoga je raskinula sve veze s porodicom i došla ovamo.

— Mislila je da će tom pozom spasti obraz — usamljenica u pustinji i tome slično. Htela je da neko vreme živi tako pa da se vrati. Ali postajala je sve čudnija. I onda - pilot. Dopao joj se. Došao je ovamo da vidi mene, a ona je mislila... Sigurno vam je jasno. Pretpostavljam da joj je otvoreno rekao kako stoje stvari.

— Nakon toga se okomila na mene. Bila je užasna, plašila sam je se. Pretila mi je da se nikad neću vratiti kući. Ponavljala mi je da zavisim od nje. I da sam njena robinja. Baš to - robinja. Da je moj život u njenim rukama.

Gospodin Parker Pajn klimnu glavom. Bilo mu je jasno kako se situacija razvijala. Ledi Ester je polako tonula u ludilo, kao i mnogi njeni preci pre nje, a ova prestrašena devojka, neuka i naivna, veroyalaje u sve što joj se kaže.

— Ali jednog dana kao da je nešto u meni prepuklo.

Suprotstavila sam joj se. Rekla sam joj da sam, ako dođe do najgoreg, snažnija od nje. I da bih je bacila s balkona. Uplašila se. Stvarno se bila uplašila. Verovatno je dotle na mene gledala kao na crva. Zakoračila sam ka njoj. Ne znam šta je mislila da ću da uradim. Počela je da se odmiče natraške i... pala je preko ivice! — Mjuriel King zari lice u šake.

— A onda? — blago upita Parker Pajm.

— Izbezumila sam se. Pomislila sam da će svi reći kako sam je ja gurnula. I da niko neće slušati moju priču. I da će me baciti u neki užasan zatvor. — Nastavila je da govori. Gospodinu Pajnu je bilo potpuno jasno kakav ju je bezrazložni strah bio obuzeo. - I onda sam se dosetila ovoga. Znala sam da je došao novi britanski konzul, koji nijednu od nas nije poznao. Tako sam postala ona.

— S poslugom sam lako izašla na kraj. Za njih smo bile samo dve lude Engleskinje. Jedna je mrtva, druga ostaje.

Dala sam im bogatu novčanu nagradu i rekla im da pozovu konzula. Došao je ovamo, a ja sam ga primila kao ledi Ester. Stavila sam njen prsten. Konzul je bio vrlo fin i za sve se postarao. Niko ništa nije posumnjao.

Gospodin Pajm zamišljeno klimnu glavom. Ledi Ester Kar može da bude luda koliko hoće, ali i dalje će biti ledi Ester Kar.

— Kasnije sam zažalila — nastavila je Mjuriel. - Uvidela sam da sam i sama postupila kao luda. Bila sam osuđena da doveka ostanem i glumim nekog drugog. Nisam znala šta da radim. Ako sad priznam istinu, sve će izgledati još gore. O, gospodine Pajne, šta da radim? Šta da radim?

— Šta da radite? - Gospodin Pajm ustade onoliko žustro koliko mu je težina dopuštala. — Drago dete, poći ćete sa mnom kod britanskog konzula. On je vrlo dobar i blag čovek. Sigurno ćete morati da prođete kroz niz neprijatnih formalnosti. Ne obećavam da će sve ići glatko, ali sigurno vas neće obesiti zbog ubistva. Nego, kako se

poslužavnik s doručkom obreo kraj tela?

—Ja sam ga bacila. Pomislila sam da će više izgledati kao ja ako kraj nje vide poslužavnik. Da li je to bilo glupo?

— Bio je to prilično pametan potez — reče gospodin Pajm.

— Staviše, samo zbog toga sam mislio da ste možda namerno ubili ledi Ester. Sve do večeras. Čim sam vas video, znao sam da biste možda mogli štošta da uradite, ali ne i da ubijete nekog.

— Zato što nisam hladnokrvna?

— Zato što nemate taj nagon u sebi — s osmehom reče Parker Pajm. — Pa, da krenemo? Čeka vas neprijatan deo posla, ali sve vreme ću biti uz vas. A onda - kući, u Stretam Hil. Tamo ste odrasli, zar ne? Video sam kako vam se lice zgrčilo kad sam pomenuo jedan autobus koji tamo ide. Idete li, draga moja?

Mjuriel King ustuknu. - Nikada mi neće poverovati - reče uznemireno. - Ipak je ona bila plemkinja. Niko mi neće poverovati da se zaista onako ponašala.

— Prepustite to meni - reče Parker Pajm. - Znam ponešto o njihovoj porodičnoj istoriji. Hajde, dete, ne budite kukavica. Ne zaboravite da jedan mladić čezne za vama. Trebalo bi da uredimo da se baš njegovim avionom vratimo u Bagdad.

Devojka se nasmeši i pocrvene. — Spremna sam — reče kratko. A onda se, na pola puta do vrata, osvrnula. — Rekli ste da ste znali da nisam ledi Ester Kar još pre nego što ste me videli. Kako ste to mogli da znate?

— Statistika - odgovori Parker Pajm.

— Statistika?

— Da. I lord i ledi Mičeldever imaju plave oči. Kada je konzul pomenuo da njihova ćerka ima prodorne *crne* oči, znao sam da nešto nije u redu. Tamnooki ljudi mogu dobiti plavooko dete, ali obratno nije moguće. Verujte mi da je to naučna činjenica.

— Pa vi ste divni! — reče Mjuriel King.

Dragoceni biser

Grupa je imala dug i naporan dan. Iako su pošli iz Amana rano ujutru, temperatura vazduha već je bila dosegla trideset šest stepeni u hladu, a tek su u sumrak konačno stigli do logora smeštenog u srcu Petre, drevnog grada uklesanog u fantastičnom, gotovo neprirodno crvenom stenju.

Bilo ih je ukupno sedmoro: gospodin Kejleb P. Blandel, trbušasti američki magnat u usponu; njegov tamnokosi i naočit, mada prilično ćutljiv sekretar Džim Herst; ser Donald Marvel, Englez umornog lika, inače političar i član parlamenta; doktor Karver, postariji svetski priznat arheolog; galantni Francuz, pukovnik Dubosk, na povratku iz Sirije; gospodin Parker Pajm, možda ne toliko zvučnog zanimanja kao ostali, ali svakako oličenje britanske pouzdanosti; i na kraju, gospođica Kerol Blandel, lepa, razmažena i neverovatno samouverena, budući da je bila jedina žena u društvu.

Nakon što su odabrali hoće li spavati u pećinama ili šatorima, okupili su se u velikom šatoru na večeri. Komentarisali su političku situaciju na Bliskom istoku — Englez oprezno, Francuz uzdržano, Amerikanac pomalo naivno, a arheolog i gospodin Pajm nikako. Izgledalo je kao da obojica više vole ulogu slušaoca. Baš kao i Džim Herst.

Potom su razgovarali o gradu koji su došli da obiđu.

— Toliko je romantično da se rečima ne da opisati — reče Kerol. — Zamislite samo, ti... kako su se ono beše zvali? ... Nabatejci, živeli su tu takoreći pre početka vremena!

— Teško — uljudno primeti gospodin Pajm. — Zar ne, doktore Karver?

— O, to je bilo pre oko dve hiljade godina, a ako se reketaši mogu nazvati romantičnima, onda pretpostavljam da se to može reći i za Nabatejce. Bila je to banda bogatih pustahija, ako mogu tako da kažem, koji su primoravali karavane da koriste njihove puteve, istovremeno se starajući da svi ostali putevi budu krajnje opasni. Petra im je služila kao skladište za tako stečenu robu.

— Hoćete da kažete da su bili pljačkaši? — upita Kerol. — Najobičniji lopovi?

— Lopov je manje romantična reč, gospođice Blandel. Označava sitnog kradljivca, dok pljačkašu treba mnogo veća vreća.

— A šta su onda savremeni finansijeri? — vragolasto upita gospodin Pajm.

— Ovo je na tvoj račun, tatice! — reče Kerol.

— To su ljudi koji čovečanstvu donose novčanu zaradu — svečano objavi gospodin Blandel.

— Čovečanstvo je vrlo nezahvalan soj — promrmlja gospodin Pajm.

— Šta je čast? — oštro upita Francuz. — Samo nijansa, stvar dogovora. Ona kod različitih naroda ima različito značenje. Arapin se ne stidi ni krađe, a ni laži. Njemu je bitno *od koga* krađe i *koga* laže.

— Da, to je već pitanje tačke gledišta — složi se Karver.

— Što pokazuje superiornost Zapada nad Istokom — reče Blandel. — Kad ovi jadni ljudi konačno steknu obrazovanje...

— Obrazovanje je, znate, prilično precenjeno — uključi se otegnutim glasom ser Donald u razgovor. — Učec decu gomili koještarija. Ali protiv sebe se ne može.

— Kako to mislite?

— Pa, hoću da kažem: jednom lopov — uvek lopov.

Na trenutak je zavladala grobna tišina, a onda Kerol počeo žustro da priča o komarcima, u čemu ju je otac

nesebično podržavao.

Pomalo zbunjen, ser Donald tiho reče svom susedu, gospodinu Pajnu: - Kao da sam rekao nešto pogrešno, šta li?

— Baš neobično — reče Parker Pajm.

Međutim, jedna osoba kao da uopšte nije primetila i te kako neprijatnu situaciju. Arheolog je samo tiho sedeo i zamišljeno zurio u prazno. A onda, kada je razgovor na trenutak zastao, iznenada progovori.

— Znae - reče - potpuno se slažem s tim, mada sa suprotne tačke gledišta. Čovek je suštinski ili pošten ili to nije. I od toga se ne može pobeći.

— Ne verujete da bi iznenadan poriv mogao od časnog čoveka da načini kriminalca? — upita ga Parker Pajm.

— Nemoguće! — odlučno će Karver.

Gospodin Pajm blagonaklono odmahnu glavom. — Ne bih rekao daje to nemoguće. Znae, treba u uzeti u obzir mnogo činilaca. Jedna od njih je, primera radi, prelomna tačka.

— Šta pod time podrazumevate? — konačno progovori i mladi Herst. Imao je dubok, prijatan glas.

— Mozak može da podnese samo određenu količinu tereta. Stoga ono što dovede do krize, to jest ono što pretvori poštenog čoveka u kriminalca, može biti i najobičnija sitnica. Zato je većina zločina potpuno besmislena. U devet od deset slučajeva, uzrok je neka tričarija koja je prevršila meru — kap koja je prelila čašu.

— Sad već govorite o psihologiji, prijatelju — primeti Francuz.

— Kad bi kriminalac bio psiholog... Eh, kakav bi to bio kriminalac! — reče gospodin Pajm, gotovo se naslađujući tom idejom. — Zamislite samo da od deset ljudi koje sretnete, devetoro možete naterati da urade šta god poželite ako primenite pravi nadražaj.

— O, objasnite to! — ciknu Kerol.

— Naidete na krotkog čoveka. Podviknite mu i on će vas poslušati. Kontrašu samo treba da naredite da uradi

suprotno od onog što želite da uradi. A tu je i podložni, najčešći tip ličnosti. To su oni ljudi koji su *videli* automobil jer su čuli automobilsku sirenu. *Videli* su poštara jer su čuli zveket poštanskog sandučeta. *Videli* su nož u rani jer su im *rekli* da je neko izboden, ili su *čuli* pucnje jer im je neko rekao da je žrtva ustreljena.

- Mislim da meni niko ne bi mogao tako nešto da uradi — odlučno će Kerol.

— Previše si ti pametna za to, dušice — reče joj otac.

— Tačno je to što kažete — zamišljeno reče Francuz.
— Preuranjeni zaključak može da zavara čula.

Kerol zevnu. — Odoh ja na spavanje. Mrtva sam umorna. Efendi Abas reče da polazimo rano izjutra. Vodiče nas da vidimo nekakvo mesto za žrtvovanje, šta god to bilo.

— To je mesto na kom su žrtvovali mlade i lepe devojke — reče ser Donald.

— Ju, daleko bilo! Pa, laku noć svima. O, ispade mi naušnica!

Pukovnik Dubosk se sagnu ispod stola i dohvati je.

— Jesu li pravi? - iznenada upita ser Donald, nepristojno piljeći u dva ogromna bisera na devojčinim ušima.

— Pravi-pravcati — potvrdi Kerol.

— Te su me naušnice koštale osamdeset hiljada dolara — zadovoljno dodade njen otac. — A ona ih toliko labavo zakači da se očas posla otkače i otkotrljaju pod sto. Pokušavaš li ti to da me uništiš, devojko?

— Ne bi ti propao ni da mi kupiš još jedan par — umiljato odgovori Kerol.

— Verovatno ne bih — pomirljivo će njen otac. — Tri para bih mogao da ti kupim a da ne osetim. — Ponosno je pogledao ostale za stolom.

— Blago vama! — reče ser Donald.

— Pa, gospodo, odoh i ja — reče gospodin Blandel. — Laku noć. — Mladi Herst ode za njim.

Preostala četvorica se nasmešise jedni drugima, kao

da su se vrlo dobro razumeli.

— Lepo je znati da mu ne manjka para — otegnuto će ser Donald, pa zlobno dodade: — Krmak jedan skorojevički!

— Ti Amerikanci zaista imaju previše novca — primeti Dubosk.

— Teško je bogatašu da stekne poštovanje siromašnih — blagonaklono reče gospodin Pajm.

Dubosk prasnu u smeh. — Zavist i zloba? — reče. — U pravu ste, mesje. Svi bismo mi voleli da budemo bogati i da možemo iznova da kupujemo biserne naušnice. Osim, možda, ovog mesjea ovde.

Pokazao je glavom ka doktoru Karveru, koji ponovo beše utonuo u misli premećući nešto sitno među prstima.

— A? — reče prenuvši se. — Ne, moram priznati da ne čeznem za velikim biserima. Doduše, uvek je korisno imati mnogo novca — zaključio je temu. — Ali pogledajte ovo — dodade. — Ovo je stotinu puta zanimljivije od svakog bisera.

— Sta je to?

— Valjkasti pečat od crnog hematita s ugraviranom scenom darivanja, Niži bog predstavlja čoveka s ponudom višem bogu. Čovek nosi dete kao da je ono ponuda. Vrhovni bog ima slugu koji palminom granom rasteruje muve. Ovaj sitni natpis objašnjava da je čovek Hamurabijev sluga, što znači da je pečat star bar četiri hiljade godina.

Izvadio je iz džepa grudvicu modelarske gline, prilepio jedan komadić na sto, podmazao ga vazelinom i prevaljao pečat preko njega. Potom je perorezom odvojio glinenu pločicu od stola i pokazao im je.

— Vidite? — reče.

Na četvrtastoj pločici jasno se video prizor koji je arheolog maločas opisao.

Nakratko su svi bili opčinjeni magijom prošlosti, ali onda se spolja začu vrlo nemuzikalan glas gospodina Blandela.

— Ej, crnčuge! Odmah da ste preneli moje stvari iz ove proklete pećine u šator! Pojedoše me nevidimke. Ne mogu ni da trenem!

— Nevidimke? - zbunjeno ponovi ser Donald.

— Verovatno misli na peščane mušice — objasni doktor Karver.

— Sviđa mi se to „nevidimke" - reče gospodin Pajm. — Vrlo lepo ih opisuje.

Krenuli su rano izjutra, neprestano se iznova oduševljavajući bojom i oblikom stenja. Ružičastocrveni grad zaista je bio čudo koje je priroda iznedrila u svom najekstravagantnijem i najmušičavijem raspoloženju. Napredovali su sporo pošto je doktor Karver hodao pogleda prikovanog za tlo i povremeno zastajkivao kako bi nešto podigao.

— Eto kako ćete uvek lako prepoznati arheologa — s osmehom reče pukovnik Dubosk. - Taj ne primećuje ni nebo, ni planine, ni prirodne lepote, već hoda pognute glave neprestano tražeći nešto.

— Da, ali čemu sve to? — upita Kerol. — Šta to skupljate, doktore Karver?

Arheolog se nasmeši i pokaza joj nekoliko komadića grnčarije.

— To đubre? — prezrivo će devojka.

— Grnčarija je zanimljivija od zlata - reče Karver, na šta ga ona samo sumnjičavo pogleda.

Stigli su do oštre krivine i prošli kraj nekoliko grobnica usečenih u stenu. Uspon je postajao sve teži. Beduinski vodiči išli su na čelu povorke nehajno stupajući strmom stazom kao da su potpuno nesvesni ponora koji je zjapio s jedne njene strane.

Kerol beše prilično ubledela. Jedan vodič se okrete i pruži joj ruku, a Herst žustro skoči ispred nje i postavi svoj štap poput rukohvata između devojke i litice. Zahvalila mu je kratkim pogledom i već nakon nekoliko trenutaka

stajala je na bezbednom proširenju. Uskoro pristigoše i ostali. Sunce već beše visoko odskočilo i počinjala je da se oseća vrućina.

Konačno stigoše i do široke zaravni podno samog vrha planine, a odatle blagom uzbrdicom do velikog kamenog bloka. Blandel naglasi vodiču da će odatle nastaviti sami, na šta beduini posedaše uz kameni zid i zapališe cigare. Na kraju stigoše do svog cilja.

Bilo je to čudno i pusto mesto, s kog je na sve strane pucao neverovatan pogled na okolne doline. Stajali su na golom, pravougaonom platou s usećenim kamenim basenima i nekom vrstom žrtvenika.

—Božanstveno mesto za obrede — oduševljeno izjavi Kerol. — Ali, svega mi, sigurno su se grdno mučili dok žrtve dovuku čak dovde!

—Nekada se ovde dolazilo vijugavom stazom — objasni joj doktor Karver. — U povratku ćemo videti njene ostatke.

Stajali su tako razgovarajući o okolini kad se začu tih metalan zveket, na šta Karver reče:

—Izgleda da vam je opet ispala naušnica, gospođice Blandel.

Kerol se dotače po uhu. — Gle, stvarno!

Dubosk i Herst odmah se baciše na traženje.

—Sigurno je tu negde — reče Francuz. — Nije mogla da se otkotrlja jer nije imala gde. Ovo mesto je poput kutije.

—Da nije uletela u neku pukotinu? — nagađala je Kerol.

—Nema pukotina — reče Parker Pajm. — Uverite se i sami. Stena je savršeno glatka. Ah, jeste li pronašli nešto, pukovniče?

— Samo kamičak — reče Dubosk s osmehom i baci kamenčić.

U tragače se postepeno uvlačio drugačiji duh — duh napetosti. Ako niko nije to izgovorio naglas, svima im u glavi behu iste reči: osamdeset hiljada dolara.

— Jesi li sigurna da si je imala kad smo stigli ovamo,

Kerol? — oštro je upitao gospodin Blandel. — Možda ti je ispala putem.

— Sigurna sam — reče devojka. — Tek što smo bili stigli ovamo, doktor Karter je primetio da se ponovo otkočila i namestio mi ju je. Tako je bilo, zar ne, doktore?

Arheolog potvrdi. A onda je ser Donald izgovorio ono što im je svima bilo u mislima.

— Ovo je veoma neprijatna situacija, gospodine Blandele — reče. — Sinoć ste rekli koliko su te naušnice koštale. Čak i samo jedna vredi čitavo malo bogatstvo. Ako je ne pronađemo, a sve mi se nešto čini da nećemo, sumnja će pasti na svakog od nas.

— I zato vas molim da me pretresete — reče pukovnik Dubosk. — U stvari, ne molim, nego zahtevam to kao svoje pravo!

— Pretresite i mene — muklo reče Herst.

— Šta kažu ostali? — upita ser Donald osvrćući se.

— Svakako — reče Parker Pajn.

— Odlična ideja — složi se i doktor Karver.

— Pretresite i mene, gospodo - reče gospodin Blandel.

— Imam svoje razloge za to, ali nisam voljan da ih iznosim.

— Naravno, ako tako želite, gospodine Blandel — ljubazno će ser Donald.

— Kerol, dušo, idi dole i sačekaj nas kod vodiča.

Devojka ga poslušala bez ijedne reči. Lice joj beše ukočeno i turobno, a u očima joj se videlo beznađe, koje nije promaklo bar jednom članu grupe. Zapitao se šta li bi to moglo da znači.

Pretres je bio detaljan, temeljan i potpuno jalov. Jedno je bilo sigurno: naušnica se nije nalazila ni kod jednog od njih. Potišteno su se dogovorili o povratku u logor i bezvoljno saslušali vodičevu priču o žrtveniku.

Gospodin Pajn upravo beše završio presvlačenje za ručak kad se neko pojavi na vratima njegovog šatora.

— Gospodine Pajne, mogu li da uđem?

— Svakako, draga moja, samo izvolite.

Kerol uđe i sede na ivicu ležaja. Na licu joj još uvek

beše onaj turoban izraz koji je Pajm ranije uočio.

— Vi se bavite rešavanjem problema nesrećnih ljudi, zar ne? — upitala gaje otvoreno.

— Sada sam na odmoru, gospođice Blandel. Ne prihvatam nove slučajeve.

— E pa, moj ćete da prihvatite — smireno će ona. — Slušajte, gospodine Pajm, nesrećna sam da nesrećnija ne mogu biti.

— Šta vas muči? — upitao ju je. — Ovo u vezi s naušnicom?

— Baš to. Sve znate. Gospodine Pajm, Džim Herst je nije uzeo. Znam da nije.

— Nisam siguran da vas pratim, gospođice Blandel. Zašto bih mislio da je kod njega?

— Zato što ima dosije, gospodine Pajne. Nekada je bio lopov. Uхватili su ga u našoj kući. Ja... sažalila sam se nad njim. Bio je tako mlad, i očajan, i...

— I privlačan — pomisli gospodin Pajm.

— Ubedila sam oca da mu pruži priliku da se popravi. Tatica bi sve učinio za mene. I tako je pružio Džimu još jednu priliku, a ovaj ju je dobro iskoristio. Otac mu sad toliko veruje da mu poverava sve poslovne tajne. Pre ili kasnije bi i ostalo došlo na svoje da se ovo nije desilo.

— Kad kažete „ostalo“, mislite na...?

— Mislim na to što želim da se udam za Džima i on želi da se oženi mnome.

— A ser Donald?

— To je očeva ideja. Ja s njim nemam ništa. Zar zaista mislite da bih se udala za tog punjenog fazana?

Bez ikakvog komentara na ovakav opis mladog Engleza, gospodin Pajm upita: — A šta ser Donald misli o tome?

— Čini mi se da sam mu potrebna kako bi spasao imanje — prezrivo reče Kerol.

Gospodin Parker Pajm razmisli o svemu. — Zanimaju me dve stvari — reče. - Sinoć je neko rekao „jednom lopov, uvek lopov“.

Devojka klimnu glavom.

— Sad mi je jasno zašto ste vi i vaš otac onako reagovali.

— Da, verujem da je Džimu bilo vrlo neugodno, bar koliko i nama dvoma. Toliko sam se bila prepala da će ga lice odati da sam počela da blebećem o prvom što mi je palo na pamet.

Gospodin Pajn zamišljeno klimnu glavom, pa upita: — Zašto je vaš otac danas onoliko zahtevao da i njega pre-tresemo?

— Niste shvatili? Ja jesam. Tatica se uplašio da ja ne pomislim kako je sve ovo zamesio da bi smestio Džimu. Zna-te, užasno mu je stalo da se udam za Engleza, ali hteo je da mi pokaže kako ne bi naučio Džimu.

— Ovo je bilo prilično prosvetljujuće - reče gospodin Pajn. — U opštem smislu, naravno. Sve nam to nimalo ne pomaže u vezi s krađom.

— Nećete nikom da kažete?

— Ne, ne. - Zaćutao je nakratko, pa reče: — Sta vi zapravo hoćete od mene, gospođice Kerol?

— Da dokažete da Džim nije ukrao onaj biser.

— Oprostite što pitam, ali šta ako jeste?

— Ako tako mislite, onda grdno grešite.

— Dobro, ali jeste li pažljivo razmislili o celom slučaju? Zar ne mislite da bi za gospodina Hersta ta naušnica mogla predstavljati iznenadno iskušenje? Za nju bi dobio lepu svotu novca, s kojom bi mogao da se osamostali i venča se s vama bez pristanka vašeg oca?

— Džim to nije učinio — mirno ponovi devojka.

Ovog je puta gospodin Pajn uvažio njenu tvrdnju. — Pa, daću sve od sebe.

Ona odsečno klimnu glavom i izađe iz šatora. Sad na gospodina Pajna dođe red da sedne na krevet. Prepustio se mislima. A onda se iznenada zakikota.

Poslepodne je proteklo u miru. Gotovo svi su spavali. Kad je gospodin Pajn u četiri i petnaest ušao u glavni šator, u njemu je zatekao jedino doktora Karvera kako proučava komadiće grnčarije.

— O, baš čovek kog sam želeo da vidim! — reče Pajm i privuče stolicu do stola. — Mogu li da pogledam onu grudvu gline koju svuda nosite?

Doktor gurnu ruku u džep i izvadi glineni štapić, pa ga pruži gospodinu Pajnu.

— Ne taj — reče Pajm odmahujući rukom. — Zanima me ona grudva koju ste imali sinoć. Da budem iskren, ne zanima me glina, već ono što je u njoj.

Usledila je pauza, nakon koje doktor Karver tiho reče: — Nisam siguran da sam vas razumeo.

— Mislim da jeste - reče Parker Pajm. - Želim naušnicu gospođice Blandel.

Ponovo je zavladao nekoliko sekundi grobne tišine, a onda Karver vrati ruku u džep i izvadi bezobličnu grudvu gline.

— Veoma ste promućurni — reče. Lice mu beše potpuno bezizražajno.

— Voleo bih da mi sve potanko objasnite — reče Pajm dok je prstima užurbano gnječio i čupao glinu. Uskoro mu je na dlanu ležala zamazana biserna naušnica. — Pusta radoznalost, šta ću — dodao je kao da se izvinjava — ali zanima me i vaša strana priče.

— Reći ću vam — na to će Karver — pod uslovom da prvo vi meni objasnite kako ste me otkrili.

Gospodin Pajm odmahnu glavom. — Samo sam o svemu dobro razmislio — reče.

— Pre svega, želim da naglasim da je sve počelo kao čista slučajnost — reče Karver. — Jutros sam išao na začelju i ugledao naušnicu kako leži na tlu. Verovatno se otkačila nekoliko sekundi pre toga. Devojka ništa nije primetila, baš kao ni ostali. Podigao sam je i stavio je u džep kako bih joj je vratio kad je pristignem, ali posle sam zaboravio.

— Negde na pola uspona, počeo sam da razmišljam o tome kako taj budalastoj devojci biser ne znači ama baš ništa, pošto bi joj otac kupio novi a da to i ne oseti. Ali meni bi mnogo značio. Novcem koji bih dobio za njega

mogao bih da opremim ekspediciju.

Njegovo beživotno lice iznenada se tržnu i ožive. — Zna li koliko je danas teško obezbediti sredstva za iskopavanje? Ne, ne znate. A taj biser bi sve olakšao. U Balučistanu postoji jedno nalazište koje bih voleo da istražim — čitavo poglavlje istorije koje čeka da ga neko otvori...

— Setio sam se onog što ste sinoć rekli o svedocima podložnim sugestiji i pomislio kako je mala Blandelova upravo taj tip. Kad smo stigli na zaravan, rekao sam joj da joj se naušnica otkačila i pretvarao se da joj je nameštam, a zapravo sam je samo bocnuo vrhom male olovke u ušnu resicu. Bilo je dovoljno da nekoliko minuta kasnije bacim kamičak na tlo pa da ona odlučno izjavi kako joj naušnica maločas bila na mestu i da je spala tog trenutka. U međuvremenu sam utisnuo naušnicu u grudvu gline u džepu. To vam je čitava moja priča. Nije baš za pohvalu. A sad ste vi na redu.

— Nemam bogzna šta da vam ispričam — reče Parker Pajm. — Jedini ste u grupi skupljali predmete s tla i zato sam prvo pomislio upravo na vas. Moja sumnja se potvrdila nakon onog s kamenčićem. Tako sam shvatio i kako ste to izveli. Osim toga...

— Nastavite — reče Karver.

— Vidite, sinoć ste se malo previše uneli u priču o poštenju. Previše galame — znate već šta je Sekspir rekao. Nekako mi je izgledalo kao da ne ubeđujete nas, već *sebe*. A i s previše ste prezira govorili o novcu.

Arheologovo lice postajalo je sve naboranije i umornije.

— Pa, to je to — reče. — Šta je, tu je. Pretpostavljam da ćete vratiti devojci njenu đinđuvu. Čudan je taj varvarski nagon ka kindurenju. Datira još iz vremena paleolita i jedan je od prvih nagona ženskog roda.

— Mislim da ste nepravedni prema gospođici Kerol — reče gospodin Pajm. — Ta mala ima mozga, a što je još važnije, i srca. Verujem da će sve ovo zadržati za sebe.

— Ali neće i njen otac — primeti arheolog.

— Hoće, hoće. Znae, „tatica“ ima svoje razloge da ovo ne izbije u javnost. Vrednost te naušnice nije ni blizu četrdeset hiljada dolara. Staviše, ne verujem da biste za nju dobili više od pet.

— Zar hoćete da kažete...?

— Baš tako. Devojka ništa ne zna. Misli da su biseri pravi. To sam pomislio još sinoć, kad je gospodin Blandel počeo previše da se razmeće svojim bogatstvom. Kad sve krene naopako i dospete u škripac, najbolje što možete da učinite jeste da se pravite kako je sve u redu i da blefirate. Gospodin Blandel je blefirao.

Doktor Karver se iznenada ozari. Licem mu se razvuče dečaćki osmeh, što je na licu čoveka u godinama izgledalo pomalo neobično.

— Dakle, baš smo lepa družina siromaha — reče.

— Upravo tako - potvrdi gospodin Pajm. - „Zajedništvo nas čini zadivljujućim sojem.“¹⁰

¹⁰ *Dejvid Garik (1717—1779), engleski glumac. (Prim. prev.)*

Smrt na Nilu

Ledi Grejl je bila mušičava žena. Nije prestajala da se žalila na sve i svašta još otkako je stupila na palubu broda *Fajal*. Kabina joj nije odgovarala. Nije imala ništa protiv sunca ujutru, ali poslepodne nije mogla da ga podnese. Stoga joj je Pamela Grejl, nećaka njenog supruga, velikodušno ponudila svoju kabinu na drugoj strani broda, što je ledi Grejl prihvatila uz mnogo gundanja.

Na svoju medicinsku sestru, gospođicu Maknoton, pizmila se zato što joj je donela pogrešan šal i greškom spakovala njeno jastuče umesto da joj ga ostavi. Na svog supruga, ser Džordža, izvikala se zato što joj je kupio pogrešnu ogrlicu. Ona je htela lapis, a ne karnelijan. Džordž je najobičnija budala!

Ser Džordž je na to usplahireno rekao: — Izvini, draga. Izvini. Odmah idem da je zamenim. Nikud ne žurimo.

Nije se pizmila jedino na Bazila Vesta, lordovog ličnog sekretara, pošto na njega niko nikad nije vikao. Njegov bi osmeh svakog razoružao pre no što stigne išta da kaže.

Ali najgore je ipak prošao dragoman, krupan i bogato odeven čovek kog ništa nije moglo da uznemiri.

Kada je ledi Grejl opazila neznanca kako sedi na pletenoj stolici i shvatila da joj je to saputnik, sav njen gnev pokuljao je napolje poput vode.

— U agenciji su mi naglasili da ćemo mi biti jedini putnici! Kraj je sezone i više niko ne putuje!

—Jeste tako, gospođa - mirno odvrati Mohamed. — Samo vi i vaša grupa i još jedan gospodin, i to je sve.

— Ali rekli su mi da ćemo biti sami.

—Jeste upravo tako, gospođa.

— E pa, nije! Sлагali su me! I šta taj čovek traži ovde?

— On došao kasnije, gospođa. Posle što vi kupili karte. Jutros odlučio.

— Kakva prevara!

—Jeste tako, gospođa. On vrlo tihi gospodin. Vrlo fini, vrlo tihi.

— Budalo! Nemaš ti pojma ni o čemu! Gospođice Maknoton, gde ste? A, tu ste. Koliko puta treba da vam kažem da me ne ostavljate samu? Mislim da ću se onesvestiti. Pomozite mi da odem u kabinu i dajte mi aspirin. I ne puštajte Mohameda ni da mi se približi. Ako još jednom čujem ono njegovo „Tako jeste, gospođa“, počecu da vrištim.

Gospođica Maknoton joj ćutke ponudi ruku da se osloni.

Bila je to visoka, lepuškasta crnka od otprilike trideset pet godina. Odvela je ledi Grejl u kabinu, poduprla je jastucima, dala joj aspirin i ostala da sluša beskrajno curenje žalbi.

Ledi Grejl je imala četrdeset osam godina, a od šesnaeste je patila od ozbiljnog viška novca. Deset godina ranije udala se za osiromašenog baroneta ser Džordža Grejla.

Bila je krupna, mada prilično skladno građena, ali lice joj beše izborano i večito u besnom grču, tako da je obilna šminka samo naglašavala njene godine i narav. Kosu je naizmenično bojila u platinastoplavo i kestenjastocrveno, zbog čega je ova izgledala svenulo. Oblačila se upadljivo i nosila previše nakita.

— I recite ser Džordžu — završavala je žalopojku dok je gospođica Maknoton čekala savršeno bezizražajnog lica — recite mu da *mora* tog čoveka da ukloni s broda! Ja *moram* da imam privatnost. Posle svega kroza šta sam

prošla u poslednje vreme... — Sklopila je oči.

— Da, leđi Grejl — reče gospođica Maknoton i izađe iz kabine.

Problematični neplanirani putnik još uvek je sedeo na palubi. Leđa okrenutih Luksoru, zurio je preko Nila ka dalekim brdima što su poput zlata sijala nad tamnozelenom linijom.

Gospođica Maknoton ga neupadljivo osmotri u prolazu.

Ser Džordža je pronašla u salonu kako sedi i sumnjičavo odmerava nisku perli.

— Recite mi, gospođice Maknoton, mislite li da će ova biti u redu?

Medicinska sestra pogleda ogrlicu od lapisa.

— Veoma je lepa - reče.

— Šta mislite, hoće li leđi Grejl biti zadovoljna?

— O, to već ne mogu da vam kažem, ser Džordže. I sami znate da ona *nikad* i *ničim* neće biti zadovoljna i tačka. Uzgred, poručila vam je da se otarasite onog dodatnog putnika.

Ser Džordž zinu od zaprepašćenja. — Kako? Šta da mu kažem?

— Ništa, naravno - reče Elsi Maknoton odlučnim ali blagim glasom. - Samo joj posle recite da ništa niste mogli da učinite.

Potom prijateljski dodade: — Biće sve u redu.

— Stvarno tako mislite? — Bio je toliko preplašen da je izgledao gotovo smešno.

Elsi Maknoton mu još blažim tonom reče: — Zaista ne bi trebalo da sve ovo toliko primate k srcu, ser Džordže. Takva je zbog zdravstvenih problema. Ne shvatajte je preozbiljno.

— Mislite li daje nešto ozbiljno, sestro?

Licem joj prelete senka, a glas joj je nekako čudno zvučao kad je odgovorila: — Da. Ne dopada mi se njeno stanje. Ali molim vas da ne brinete, ser Džordže. Ne smete. Zaista ne smete. — Prijateljski mu se osmehnula i izašla.

Uto u salon uđe Pamela, sva u belom.

— Zdravo, Nunks.

— Zdravo, Pem, dušo.

— Šta ti je to? O, baš je lepa!

— Drago mi je što ti se sviđa. Sta misliš, hoće li se dopasti i tvojoj ujni?

— Njoj ništa ne može da se dopadne. Uopšte mi nije jasno zašto si se oženio njom.

Ser Džordž se zamisli. Pred očima mu proleteše zbrkane slike poraza na kladionici, ljutih poverilaca i privlačne, mada zahtevne žene.

— Jadniče — reče Pamela. - Verovatno nisi imao izbora. Napravila nam je pakao od života, zar ne?

— Otkako se razbolela... — zausti ser Džordž, ali devojka ga prekide.

— Nije joj ništa! Ili bar ništa ozbiljno. Uvek radi ono što joj se prohte. Eto, u Asuanu je bila vesela ko cvrčak! Kladam se da i gospođica Maknoton zna da je sve to prenemaganje.

— Ne znam šta bismo bez nje — s uzdahom će ser Džordž.

— Sposobna je to žena — složi se Pamela. — Doduše, meni nije baš prirasla srcu koliko tebi, Nanks. Jeste, jeste! Ne poriči. Misliš da je božanstvena. I jeste, na neki način. Ali ona ti je zatvorena knjiga. Nikad ne znaš o čemu razmišlja. A opet, odlično se nosi sa starom kvočkom.

— Slušaj, Pem, ne smeš tako da govoriš o ujni. Ipak je mnogo učinila za tebe.

— Da, plaća nam sve račune, zar ne? Ali to je ne sprečava da nam pravi pakao od života.

Ser Džordž odluči da pređe na manje bolnu temu. — Šta ćemo s tim čovekom koji će putovati s nama? Tvoja ujna hoće čitav brod samo za sebe.

— E pa, neće ga imati - hladno reče Pamela. — Inače, taj čovek je vrlo pristojan. Zove se Parker Pajn. Mislím da je radio kao službenik u Zavodu za statistiku, ako postoji takva ustanova. Zvuči šašavo, ali ne mogu se oteti utisku

da sam negde već čula za to ime. Bazile! — obratila se sekretaru, koji je upravo ulazio u salon. — Odakle mi je poznato ime Parkera Pajna?

— Iz oglasa na naslovnoj strani *Tajmsa* — odmah odgovori mladić. — „Jeste li srećni? Ako niste, obratite se gospodinu Parkeru Pajnu.“

— Ma nije moguće! Pa to je neverovatno! Hajde da mu sve do Kaira pričamo o svojim mukama.

— Mene ništa ne muči — iskreno reče Bazil Vest. — Klizićemo zlatnim Nilom i razgledati hramove — tu kratko pogleda ser Džordža, koji je upravo uzimao novine — svi zajedno.

Poslednje reči izgovorio je jedva čujno, ali Pameli to nije promaklo. Pogledi im se susretoše.

— U pravu si, Bazile - rekla je razdragano. — Samo nek smo živi i zdravi.

Ser Džordž ustade i izađe. Pamela se snuždi.

— Sta te muči, malena?

— Moja ogavna ujna...

— Pusti je — prekide je Bazil. — Šta te briga za njene bubice? Samo joj povlađuj. Znaš — dodao je i nasmejao se — to ti je odličan štit.

Na vratima salona pojavi se dobroćudno lice gospodina Parkera Pajna. Za njim je išao živopisni Mohamed, spreman za svoj veliki nastup.

— Dame i gospođini, polazimo. Za nekoliko minuta prođemo pored hramovi u Karnak desno od brod. Sad vam pričam priču o mali dečak koji pošao da kupi pečeno jag-nje za svoji otac...

Gospodin Parker obrisa znoj sa čela. Upravo se bio vratio iz obilaska Denedrinog hrama. Zaključio je da je jahanje na magarcu fiskultura nepodesna za čoveka njegove građe. Upravo se spremao da skine kragnu s košulje kad mu pogled pade na pisamce na noćnom stočiću. Otvorio ga je i evo šta je pisalo u njemu:

Poštovani gospodine,
Bila bih vam izuzetno zahvalna ako biste propustili obilazak hrama u Abidosu i ostali na brodu, pošto želim da vas zamolim za savet.

Srdačan pozdrav,
Arijadna Grejl

Pajnovim širokim, dobroćudnim licem razli se osmeh. Uzeo je list papira i skinuo poklopac s nalivpera.

Draga ledi Grejl (napisao je),
žao mi je što ću vas razočarati, ali ovde sam na odmoru i ne bavim se pružanjem stručnih saveta.

Potpisao se i poslao poruku po poslužitelju. Jedva da je završio s presvlačenjem za večeru kad mu stiže novo pi-samce.

Dragi gospodine Pajn,
Poštujem to što ste na odmoru, ali spremna sam da platim stotinu funti za vaš savet.

Srdačan pozdrav,
Arijadna Grejl

Gospodin Pajn izvi obrve i poče zamišljeno da se kucka nalivperom po zubima. Želeo je da vidi Abidos, ali stotinu funti je stotinu funti. A Egipat je mnogo skuplji no što je on očekivao.

Draga ledi Grejl (odgovorio je),
ipak neću otići u obilazak Abidosa.

Srdačan pozdrav,
Parker Pajn

Mohameda je silno rastužila Pajnova odluka da

ostane na brodu.

— Mnogo lep hram. Svi moji gospodini mnogo svideli. Ja uzmem kočija za vas. Ja nađem stolica i mornari nose vas.

Gospodin Parker Pajm ipak odbi sve te primamljive ponude.

Svi ostali odoše u obilazak.

Pajm je sedeo na palubi i čekao. Uskoro se vrata kabine leđi Grejl otvoriše i ona pođe ka njemu.

— Baš je vruće popodne — reče mu ljubazno. — Vidim da ste ipak odlučili da ostanete na brodu, gospodine Pajne. Vrlo mudro s vaše strane. Jeste li za čaj u salonu?

On ustade i pođe za njom. Nije mogao poreći da je pobudila njegovu znatiželju.

Izgledalo je kao da leđi Grejl nikako ne može da odluči da pređe na stvar. Skakutala je s teme na temu, sve dok se konačno ne uozbilji i ne reče:

— Gospodine Pajne, ovo što ću vam reći mora ostati među nama! Da li vam je to jasno?

— Svakako.

Zastala je i duboko udahnula. On je strpljivo čekao.

— Zanima me pokušava li moj suprug da me ubije ili ne.

Gospodin Pajm je svašta mogao da očekuje, ali ovo zasigurno ne. Nije krio čuđenje. — To je veoma ozbiljna optužba, gospođo Grejl.

— Pa, nisam budala i nisam od juče. Sumnjam već izvesno vreme. Zdravlje mi se poboljša čim Džordž nije tu. Hrana odjednom počne da mi prija i osećam se kao druga žena. Za to sigurno postoji nekakvo objašnjenje.

— To mi zvuči veoma ozbiljno, leđi Grejl, ali moram vas podsetiti da nisam detektiv. Pre bi se moglo reći da sam specijalista za pitanja srca...

Ona ga prekide. — A zar vi mislite da me to ne brine? Ne treba meni policajac — neka hvala, umem i sama da se staram o sebi. Samo hoću objašnjenje. Moram da *znam*. Gospodine Pajm, ja nisam zla žena. Dobra sam prema

onima koji su dobri prema meni. Pogodba je pogodba. Ispunila sam svoj deo — isplatila sam dugove svog supruga i ničega mu ne manjka.

Gospodin Pajm na trenutak oseti ubod sažaljenja prema ser Džordžu.

— Što se devojke tiče, ima i haljine, i zabave, i ovo, i ono, i sve ostalo. Ja jedino tražim malo zahvalnosti.

— Zahvalnost se ne može ni kupiti ni naručiti, ledi Grejl.

— Gluposti! — odbrusi ledi Grejl i nastavi: — Eto, to je sve! Sad hoću istinu. I čim saznam...

Znatizeljno ju je pogledao. — Sta će biti kad saznate, ledi Grejl?

— To je moja stvar — odgovori ona i stisnu usne. Gospodin Pajm sačeka malo, pa reče: — Izvinite, ledi Grejl, ali stekao sam utisak da niste bili baš potpuno iskreni.

— Koješta. Lepo sam vam rekla šta želim da utvrdite.

— Da, ali ne i *zašto*?

Gledali su jedno drugo pravo u oči, sve dok ona ne spusti pogled.

— Mislila sam da je razlog očigledan — reče.

— Nije, zato što imam jednu nedoumicu.

— Koju?

— Želite li da dokažem ili opovrgnem vaše sumnje?

— Pobogu, gospodine Pajme! - Ustala je tresući se od besa. On samo blagonaklono klimnu glavom.

— Da, da — reče — ali ipak niste odgovorili na moje pitanje.

— Ja... — Izgledala je kao joj je ponestalo reči. Istrčala je iz salona.

Gospodin Pajm se zamisli. Toliko se bio zadubio u misli da je doslovno poskočio kad neko uđe u salon i sede naspram njega. Bila je to gospođica Maknoton.

— Izgleda da je obilazak kratko trajao — primeti on.

— Ostali su još tamo. Rekla sam im da me je zabočila glava i vratila sam se.

Zastala je. — Gde je ledi Grejl?

— Verovatno je otišla u kabinu da prilegne.

— O, onda je sve u redu. Ne bih volela da sazna da sam tu.

— To znači da se niste vratili zbog nje?

Gospođica Maknoton odmahnu glavom. — Ne, došla sam da bih razgovarala s vama.

Gospodin Parker Pajm beše iskreno iznenađen. Bez oklevanja bi rekao da je gospođica Maknoton i te kako sposobna da sama rešava svoje probleme bez traženja saveta sa strane. Ispalo je da bi pogrešio.

— Posmatram vas otkako ste se ukrkali. Rekla bih da ste čovek velikog iskustva i zdravog razuma. Očajnički mi je potreban savet.

— Oprostite mi na iskrenosti, gospođice Maknoton, ali vi niste tip osobe koja druge pita za savet. Rekao bih da i sami možete vrlo razumno da rasuđujete.

— Obično mogu, ali sad sam u prilično neobičnom položaju.

Zastala je na trenutak. — Obično izbegavam da govorim o svojim pacijentima, ali mislim da je ovde to neophodno. Gospodine Pajm, kad sam s ledi Grejl napustila Englesku, bilo mi je sasvim jasno šta joj je. Prosto rečeno, nije joj bilo ništa. Dobro, možda sam preoštra. Previše lenstvovanja i previše novca mogu dovesti do određenih patoloških stanja. Svakodnevno ribanje podova i briga o petoro-šestoro dece pretvorili bi ledi Grejl u savršeno zdravu i mnogo srećniju ženu.

Gospodin Pajm samo klimnu glavom.

— Kao medicinska sestra, umem da prepoznam neurozu. Ledi Grejl je *uživala* u svojim zdravstvenim problemima. Od mene se očekivalo da ne umanjujem njenu patnju, da budem što je moguće taktičnija i da uživam u ovom putovanju koliko god mogu.

— Vrlo razumno — primeti gospodin Pajm.

— Ali, gospodine Pajm, sad je sve drugačije. Problemi na koje se ledi Grejl žali više nisu umišljeni, nego stvarni.

— Kako to mislite?

— Počela sam da sumnjam da je neko truje.

— Otkad sumnjate u to?

— Od pre tri nedelje.

— Imate li u vidu nekog određenog?

Oborila je pogled. — Nemam — reče, a glas joj prvi put zazvuča neiskreno.

— Pre bih rekao, gospođice Maknoton, da sumnjate na jednu osobu i da je ta osoba ser Džordž Grejl.

— O, ne, ne, ne mogu da verujem da bi on to mogao! — ojađeno ga je ubeđivala. — Pa potpuno je bespomoćan, poput deteta. Nikad ne bi mogao da bude hladnokrvni trovač.

— Ali ipak ste primetili da je njegovoj ženi mnogo bolje kad on nije tu i da se njeni napadi bolesti podudaraju s njegovim dolascima.

Ona je samo ćutala.

— Na koji otrov sumnjate? Arsenik?

— Ili neki sličan. Arsenik ili antimon.

— I šta ste preduzeli?

— Svojski se trudim da vodim računa o svemu što ledi Grejl jede ili pije.

Pajn klimnu glavom. — Mislite li da i ona sumnja na nekog? — upitao ju je mirno.

— O, ne, sigurna sam da ne sumnja.

— E, tu grešite — reče Parker Pajn. — Ledi Grejl *sumnja* na nekog.

Maknotonova se nije trudila da prikrije zaprepašćenje.

— Ledi Grejl čuva tajne bolje nego što mislite — reče Pajn.

— Ona je žena koja ume vrlo dobro da prikrije svoje misli.

— Priznajem da sam iznenađena — oprezno reče gospođica Maknoton.

— Upitao bih vas još nešto. Šta mislite, jeste li dragi ledi Grejl?

— Nikad nisam o tome razmišljala.

Razgovor se prekide kad Mohamed žustro uđe u salon

dok mu se odora vijorila za leđima.

— Ledi čula vi vratili. Ona pita gde vi. Ona kaže zašto vi ne otišli kod njoj.

Elsi Maknoton žurno ustade, a gospodin Pajm odmah za njom.

— Da li bi vam odgovaralo da se ponovo vidimo sutra ujutru? — upitao ju je.

— Da, tad bi bilo najbolje. Ledi Grejl spava do kasno. A u međuvremenu ću otvoriti četvore oči.

— Verujem da će ona učiniti isto.

Gospođica Maknoton izađe.

Pajm je video ledi Grejl tek pred večeru. Sedela je, pušila cigaretu i spaljivala neki papir nalik pismu. Ničim nije pokazala da primećuje Pajmovo prisustvo, na osnovu čega on zaključi da je još ljuta na njega.

Nakon večere je igrao bridž sa ser Džordžom, Pamelom i Bazilom. Svi su bili pomalo rasejani, tako da se partija rano završila.

Nekoliko časova kasnije, Mohamed ga probudi i reče:

— Stara ledi mnogo bolesna. Sestra uplašena. Ja idem zovem doktor.

Gospodin Pajm se žurno obuče i stiže pred vrata kabine ledi Grejl kad i Bazil Vest. Unutra su već bili ser Džordž, Pamela i Elsi Maknoton, koja se očajnički trudila da pomogne svojoj pacijentkinji. Telo stare gospođe poslednji put se zgrčilo baš kad je Pajm bio na vratima. Izvila se, zadrhtala i ukočila, a onda pala na jastuke.

Gospodin Pajm nežno izvede Pamelu ispred kabine.

— Užasno! — jecalaje devojka. — Užasno! Da li je... da li je...?

— Mrtva? Da, bojim se da je sve gotovo.

Prepustio ju je Bazilu i okrenuo se ka ošamućenom ser Džordžu, koji je upravo izlazio iz kabine.

— Nisam verovao da je zaista bolesna — mrmljao je. — Ni na tren nisam to pomislio.

Gospodin Pajm se progura kraj njega i uđe u kabinu.

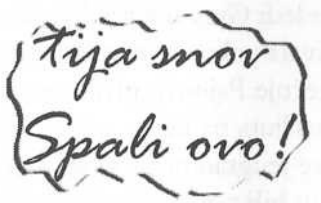
Lice Elsi Maknoton beše bledo i iznureno. — Jesu li

poslali po doktora? — upitala ga je.

— Jesu — reče on, pa upita: — Strihnin?

— Da. Samo on izaziva onakve grčeve. O, ne mogu da verujem! - Sručila se na stolicu i ponovo zaplakala. On je očinski pomilova po ramenu.

Uto mu nešto pade na pamet i on žurno napusti kabinu i ode u salon. U pepeljari je pronašao nedogoreli komadić papira, na kome su se razaznavali delovi reči:

Tija snov
Spali ovo!

— Zanimljivo - promrmlja Parker Pajm.

Gospodin Pajm je sedeo u kancelariji visokog službenika u Kairu. — Dakle, to je dokaz — reče zamišljeno.

— Da, i to prilično dobar. Taj čovek je prokleta budala.

— Nikad ne bih ni opisao ser Džordža kao visprenog čoveka.

— Svejedno! - reče njegov sagovornik, pa stade da svodi činjenice: - Ledi Grejl traži čašu napitka za jačanje. Sestra joj ga priprema. Verovatno je tražila da joj sipaju i malo šerija. Ser Džordž donosi šeri. Dva sata kasnije, ledi Grejl umire uz nedvosmislene simptome trovanja strihninom. U ser Džordžovoj kabini nalaze paketić strihnina, a onda još jedan u smokingu koji je nosio za večerom.

— Vrlo temeljno — reče gospodin Pajm. — Jeste li saznali odakle potiče strihnin?

— Još uvek se dvoumimo. Sestra je imala manju

količinu, za slučaj da ledi Grejl dobije srčani napad, ali dala je različite izjave u vezi s tim. Prvo je rekla da je njen paketić netaknut, a posle da ga je neko otvorio.

— Ne liči mi na nju da napravi takvu grešku — reče gospodin Pajm.

— Verujem da su oboje umešani. Vrlo su privrženi jedno drugom.

— Moguće, ali da je gospođica Maknoton planirala ubistvo, izvela bi ga mnogo veštije. To je vrlo sposobna mlada žena.

— Onda je sve jasno. Čini mi se da se ser Džordžu loše piše. Nema šanse da izvuče.

— Ako je tako — reče gospodin Pajm — moraću nešto da preduzmem.

Odmah je otišao do lepe nećake.

Pamela je ponovo bila u belom i van sebe od besa. — Nanks nikada ne bi učinio tako nešto! Nikada, nikada, nikada!

— A ko je onda ubica? — staloženo upita gospodin Pajm.

Pamela mu se približi. - Znete li šta ja mislim? *Ona je to učinila sama!* U poslednje vreme ponašala se potpuno neuračunljivo. Počela je da umišlja stvari.

— Kakve stvari?

— Uvrnute. Na primer, Bazil. Neprestano je nagoveštavala kako je on zaljubljen u nju, iako smo Bazil i ja... mi smo...

— To sam shvatio — s osmehom reče gospodin Pajm.

— Sve te priče o Bazilu bile su puka izmišljotina. Mislim da joj je dosadio jadni stari Nanks i da je zato izmislila onu priču koju vam je ispričala. Potom je ostavila strihnin u njegovu kabinu i u džep smokinga, i otrovala se. To se i ranije dešavalo, zar ne?

— Jeste — priznao je gospodin Pajm — ali ne verujem da bi ona to učinila. Nije bila, ako mogu tako da kažem, od te sorte.

— A one njene izmišljotine?

— Da, voleo bih da o njima porazgovaram s gospodinom Vestom.

Mladića je zatekao u njegovoj sobi. Odmah je pristao da odgovori na sva pitanja.

— Ne bih da zvučim kao da se hvalim, ali bacila je oko na mene. Zato se nisam usuđivao da joj kažem da volim Pamelu. Sigurno bi naterala ser Džordža da me otpusti.

— Mislite li da je teorija gospođice Grejl tačna?

— Pa, verovatno je i to moguće — sumnjičavo odgovori mladić.

— Ali nekako se ne uklapa — tiho reče gospodin Pajm.
— Ne, treba nam nešto bolje.

Utonuo je u misli na neko vreme, a onda odlučno reče:

— Najbolje bi bilo priznanje. - Potom izvadi nalivpero i uze list papira. — Budite ljubazni pa ga napišite.

Bazil Vest ga zapanjeno pogleda. — Ja? Šta ste to naumili?

— Dragi moj mladiću — s gotovo očinskom blagošću reče gospodin Pajm — sve znam. Znam da ste se upustili u vezu s ledi Grejl. Znam i da je ona bila žena od reči. Potom ste se zaljubili u lepu ali siromašnu nećaku njenog muža. I skovali plan. Sporo trovanje. Moglo bi proći kao prirodna smrt od gastroenteritisa, a ako ipak ne prođe, lako biste prebacili krivicu na ser Džordža, pošto ste vodili računa da se napadi podudaraju s njegovim dolascima.

— A onda otkrivete da je stara dama postala sumnjičava i da je o svemu razgovarala sa mnom. Morate brzo da delate! Kradete strihnin iz zaliha gospođice Maknoton. Malo ostavljate u ser Džordžovu kabinu, malo u njegov smoking, a ostatak u kutijicu koju šaljete ledi Grejl s porukom da je to „kutija snova“.

— Vrlo romantično. Očekivali ste da će ga ona uzeti čim sestra izađe, ali nešto ste prevideli, mladiću. Beskorisno je zahtevati od jedne žene da spali pisma. Nikad to ne učine. Imam čitavu vašu prepisku, uključujući i pisamce iz kutije.

Bazil Vest je bio zelen u licu. Sva njegova lepota beše nestala, i sad je izgledao kao pacov u klopci.

—Proklet bio! — zaurlao je. — Dakle, sve si otkrio. Prokleta njuškalo!

Ko zna kako bi se sve završilo da baš tad u sobu ne utrčaše svedoci koje je gospodin Pajn mudro ostavio da stoje ispred odškrnutih vrata i sve slušaju.

Ponovo je sedeo u kancelariji svog poznanika i razgovarao o slučaju.

—A nisam imao nijedan čestit dokaz! Samo onaj papi-rić s rečima „Spali ovo!“. Složio sam čitavu priču i odlučio da ga stavim na probu. I uspelo je. Imao sam sreće. I sve to zahvaljujući pismima. Ledi Grejl ih je bila sva spalila, ali *on to nije znao*.

—Bila je zaista neobična žena. Zbunio sam se kad je tražila da razgovara sa mnom. Zapravo je htela da mi kaže da je muž truže. Da se to pokazalo kao tačno, otišla bi s mladim Vestom, ali htela je da do kraja bude poštena prema ser Džordžu. Neobična žena.

— Ono siroto devojče sigurno će patiti — reče njegov poznanik.

— Preboleće ga — hladno reče gospodin Pajn. — Jedino se nadam da će ser Džordž doživeti malo sreće pre no što bude prekasno. Poslednjih deset godina prema njemu su se ophodili kao prema crvu. Ali zato će mu Elsi Maknoton sve to nadoknaditi.

Široko se osmehnuo. A onda uzdahnu. — Mislim da ću u Grčku otputovati pod lažnim imenom. *Zaista* mi je potreban odmor!

Delfsko proročište

Gospođa Piters zapravo nije marila za Grčku, a u du bini duše krila je činjenicu da prema Delfima nema nikakav stav.

Njeni duhovni domovi bili su u Parizu, Londonu i na Rivijeri. Uživala je u životu u hotelima, s tim što je pod hotelskom sobom podrazumevala debeo tepih, luksuzan krevet, čitav izbor električnih svetiljki uključujući i jednu malu na noćnom stočiću, mnogo vruće i hladne vode, kao i telefon kraj kreveta, za slučaj da poželi da porazgovara s prijateljicama ili da naruči čaj, jelo, mineralnu vodu ili koktel.

Hotel u Delfima nije imao ništa od navedenog. S prozora je pucao predivan pogled, a krevet beše čist, kao i daščani pod. U sobi je imala stolicu, umivaonik i komodu. Iako se kupanje zakazivalo, često je doživljavala razočaranje u pogledu tople vode.

Pretpostavljala je da će lepo zvučati kad nekom bude rekla da je bila u Delfima i zaista se trudila da u sebi probudi zanimanje za drevnu Grčku, ali uzalud. Njihove statue izgledale su joj nedovršeno zbog upadljivog manjka glava, ruku i nogu. Potajno je mnogo više cenila prelepog mermernog anđela sa svim delovima tela i krilima, koji je stajao nad grobom njenog pokojnog supruga, gospodina Vilarda Dž. Pitersa.

Međutim, sva ta razmišljanja morala je da zadrži za sebe, pošto se plašila da će je, u suprotnom, njen sin Vilard prezreti. Zbog njega je sad i bila tu, u toj prohladnoj

i neudobnoj sobi, s poslugom koja se sastojala od namргоđene sobarice i odvratnog vozača.

Do izbezumljenja je obožavala svog osamnaestogodišnjeg sina Vilarda, kog su donedavno zvali Junior, iako je on mrzeo taj nadimak. I zapravo je Vilard, mršavi i bledu-njavi Vilard slabog vida i još slabijeg želuca, bio taj koji je gajio čudnu strast prema drevnoj umetnosti i koji je zbog toga nagovorio svoju brižnu majku da ga prati na putovanju po Grčkoj.

Dotle su već bili obišli Olimpiju, za koju je gospođa Pitera pomislila da je vredna žaljenja. Partenon joj se dopao, ali je zato Atinu smatrala beznadežnim gradom. Korint i Mikena predstavljali su bolna iskustva i za nju i za vozača.

Delfi su, turobno je razmišljala, kap koja je prelila čašu. Tu čovek nema šta da radi osim da pešači duž drumova i razgleda ruševine. Vilard je čitave sate provodio klečeći i dešifrujući grčke natpise i uzvikujući: — Mama, slušaj još i ovo! Zar nije sjajno? - I onda bi joj pročitao nešto što joj je zvučalo kao sama esencija dosade.

Vilard je tog jutra uranio kako bi obišao neke vizantijske mozaike. Instinktivno pretpostavivši da će je oni ostaviti potpuno hladnom, kako u duhovnom tako i u doslovnom značenju reči, rekla mu je da radije ne bi išla.

— Potpuno te razumem, mama - rekao joj je Vilard. — Sigurno hoćeš da sama sediš u amfiteatru ili na stadionu, da posmatraš okolinu i dopustiš joj da te potpuno usisa u sebe.

— Tako je, mili — odgovorila mu je.

— Znao sam da će te ovo mesto oduševiti - rekao je oduševljeno pre nego što je otišao.

Gospođa Pitera samo uzdahnu i poče da se priprema za odlazak na doručak.

U trpezariji je zatekla samo četvoro ljudi — majku i ćerku u, po njenim merilima, prilično čudnoj i bezobličnoj odeći, koje su razglabale o umetničkom izrazu u baletu; debeljuškastog sredovečnog gospodina po imenu Tompson, koji joj je pomogao oko kofera kad je silazila s voza; i

sredovečnog ćelavog gospodina, koji je prethodne večeri stigao u hotel.

Uskoro je u prostoriji ostao samo ovaj poslednji, te se gospođa Piters upusti s njim u razgovor. Bila je druželjubiva i volela je da priča s ljudima, ali gospodin Tompson beše prilično težak sagovornik (britanski uzdržan, kako je ona to nazivala), dok su majka i ćerka bile vrlo nadobudne i osorne, iako se devojka prilično lepo slagala s Vilardom.

Uskoro je otkrila da je novi gost vrlo prijatna osoba, širokog obrazovanja ali bez imalo nadmenosti. Ispričao joj je nekoliko zanimljivih pričica o drevnim Grcima, nakon kojih je počela da ih doživljava kao prave ljude, a ne samo kao dosadnu lekciju iz istorije.

Ona je njemu pričala o Vilardu i o tome koliko je pametan i napomenula da bi se slobodno moglo reći da je njegovo drugo ime Kultura. U držanju tog čoveka bilo je nečeg blagonaklonog i dobroćudnog, što je veoma olakšavalo razgovor.

Nije saznala ni kako se on zove, niti čime se bavi. U stvari, jedino što je o sebi rekao bilo je to da je pošao na put ne bi li se potpuno odmorio od svog posla (kog posla?).

Sve u svemu, dan joj je protekao mnogo brže no što je očekivala. Majka i ćerka i gospodin Tompson i dalje su bili nedruželjubivi. Kada ih je, izlazeći iz muzeja, ugledao na ulici, Tomson se okrenuo i otišao na drugu stranu.

Novi poznanik gospođe Piters namršteno je gledao za njim.

—Pitam se ko li je to — rekao je.

Ona mu reče njegovo ime, pošto ništa drugo nije ni znala.

— Tompson... Tompson... Ne, rekao bih da ga ne znam, mada mi je njegovo lice odnekud poznato, ali ne mogu da se setim odakle.

Posle podne se povukla da malo odspava u hladovini. Sa sobom nije ponela neko od onih remek-dela o grčkoj umetnosti, koja joj je preporučio sin, već knjigu *Tajna*

dereglije, koja je u sebi sadržala četiri ubistva, tri otmice i čitavu bandu raznoraznih zlikovaca. Takvo štivo ju je mnogo više razgaljivalo i opuštalo.

Oko četiri se vratila u hotel, sigurna da se i Vilard dotle već vratio. Toliko je bila daleko od ma kakve slutnje zla da je gotovo i zaboravila da pročita poruku koju je, po rečima recepcionera, tokom poslepodneva za nju ostavio neki čovek neobičnog izgleda.

Prilično nezainteresovano je otvorila prljavi koverat, ali čim je pročitala prvih nekoliko redova lice joj preblede, i morala je slobodnom rukom da se pridrži za nešto da ne bi pala. Pismo je bilo na engleskom jeziku, mada ga je očigledno pisao stranac.

Gospođo (stajalo je u pismu),

Ovim vas obaveštavamo daje vaš sin zarobljen od strane nas koji ga držimo na veoma skrovitom tajnom mestu. Cenjenom mladom gospodinu ne preti nikakav opasnost ako budete sledila ova uputstva. Zahtevamo otkupninu od deset hiljada engleskih funti. Ako kažete za ovo recepcioneru ili policiji ili nekom sličnom, vaš sin će biti ubijen od strane nas. Ovo je samo koliko da razmislite. Sutra stići će uputstvo o isplati. Ako ne poslušate nas, uši odseći ćemo cenjenom mladom gospodinu i poslati ćemo ih vama. Ako budete čekala duže od jedan dan, ima da ga ubijemo. Ovo nije prazna pretnja. Dobro razmislite o svemu i nikom ni reč.

Demetar Crnoveđi

Nema potrebe opisivati kako se jadna žena osećala. Ma koliko poruka bila besmislena i detinjasta, uspela je da je ispuni zebnjom. Vilard, njen dečkić, njeno mezimče, njen prefinjeni, ozbiljni Vilard.

Odlučila je da odmah ode u policiju. I da uzbuni čitavo mesto. Ali šta ako ipak... Zadrhtala je.

Kada se malo sabrala, izašla iz sobe da potraži recepcionera, jedinu osobu u zgradi koja zna engleski.

— Pada mrak — reče mu — a moj se sin još nije vratio.

Ljubazni čovečuljak joj se srdačno osmehnu. — Tačno.

Mladi gospodin je poslao vodiča s mazgama natrag. Rekao je da će se vratiti pešice. Trebalo je da već stigne, ali sigurno se usput negde zadržao. — Ponovo se osmehnuo.

— Recite mi — nestrpljivo će gospođa Piters — ima li u ovom kraju problematičnih ličnosti?

Recepcionerovo znanje engleskog nije uključivalo izraz „problematične ličnosti“, pa je gospođa Piters morala da pojasni šta to znači. Na to on stade daje uverava kako u okolini Delfa živi samo dobar i povučen narod koji voli strance.

Reči joj zaigraše na usnama, ali ona ih obuzda. Ona zlokobna pretnja zavezala joj je jezik. Možda je to najobičniji blef. A šta ako nije? Njenoj prijateljici u Americi oteli su dete i ubili su ga čim je ova obavestila policiju. Takve stvari se zaista dešavaju.

Bila je na ivici ludila. Šta da radi? Deset hiljada funti... Koliko je to? Između četrdeset i pedeset hiljada dolara! Ali šta je to u poređenju s Vildardovim životom? Samo, kako da nađe toliko novca? Podizanje tolike svote u gotovini iziskivalo bi beskrajnu proceduru, a ona kod sebe ima jedino menicu na nekoliko stotina funti.

Hoće li otmičari imati razumevanja? Hoće li biti spremni da joj izađu u susret? Hoće li uopšte pristati da *sačekaju*?

Kad se sobarica pojavila na vratima sobe, gospođa Piters je grubo otera. Uskoro se čulo zvono za večeru, i jadna žena siđe u trpezariju. Jela je mehanički, ne primećujući nikog oko sebe. Što se nje ticalo, prostorija je mogla biti i potpuno prazna.

Zajedno s voćem pred nju spustiše i cedulju. Zgrčila se, ali rukopis beše potpuno drugačiji od onog koji se

pribojavala da će ugledati. Ovaj je bio uredan kao činovnički. Rasklopila je pisamce bez previše zanimanja, ali njegov joj sadržaj pobudi pažnju:

U Delfima se više ne možete obratiti za pomoć pro- ročištu (pisalo je u poruci), ali zato možete gospodinu Parkeru Pajnu.

Ispod toga je za papir neko prikačio novinski oglas i fotografiju veličine kao za pasoš. Na slici je bio onaj čovek s kojim je provela čitavo prepodne.

Gospođa PETERS dvaput pročita oglas.

„Jeste li srećni? Ako niste, obratite se gospodinu Parkeru Pajnu.“

Srećna? Srećna? Pa da li je iko ikada bio toliko nesrećan kao ona? To pismo bilo je kao uslišenje molitve.

Žurno je u tašni pronašla nekakav papirić i na njemu napisala:

Molim vas da mi pomognete. Možete li me za deset minuta sačekati ispred hotela?

Stavila je poruku u koverat i zamolila konobara da ga odnese gospodinu za stolom kraj prozora. Deset minuta kasnije, gospođa PETERS izađe iz hotela odevena u dugačku bundu, pošto su noći bile sveže, i polako pođe putem koji je vodio ka ruševinama. Gospodin Parker Pajn ju je već čekao.

— Božji je blagoslov što ste tu - rekla mu je usplahireno. — Ali kako ste pogodili da sam na strašnim mukama? Objasnite mi to.

— Po promeni u vašem držanju, gospođo — ljubazno objasni gospodin Pajn. — Odmah sam video da nešto nije u redu, ali moraćete sami da mi kažete šta.

Reći su kuljale iz nje poput bujice. Na kraju mu je pružila pismo, koje on pročita pod svetlošću baterijske

lampe.

— Da, da — reče on na kraju. — Vrlo zanimljivo pisanije. Vrlo zanimljivo. Na izvesnim mestima...

Ali gospođi Piters ne beše ni na kraj pameti da sluša njegova razmišljanja o izvesnim mestima u pismu. Šta će biti s Vilardom? S njenim najdražim, osetljivim Vilardom.

Gospodin Pajn stade da je teši. Slikovito joj je opisivao život grčkih razbojnika. Objasnio joj je da su oni uvek izuzetno pažljivi prema svojim zatočenicima, pošto im ovi predstavljaju mogući rudnik zlata. Konačno je uspeo da je primiri.

— Ali šta da radim? — vajkala se ona.

— Sačekajte do sutra - reče gospodin Pajn. — Naravno, pod uslovom da ne nameravate da odete pravo u policiju.

Ona užasnuto kriknu. Onda bi njenog malog Vilarda ubili za tili čas!

— Mislite li da će mi ga vratiti živog i zdravog?

— Uopšte ne sumnjam u to — blago reče gospodin Pajn. — Pitanje je samo hoćete li to uspeti da izvedete a da ne platite deset hiljada funti.

— Samo neka mi vrate mog dečkića.

— Da, da — reče gospodin Pajn. — Nego, ko je doneo pismo?

— Neki čovek kojeg recepcioner ne poznaje. Neznanac.

— Aha! To otvara nove mogućnosti. Mogli bismo da pratimo čoveka koji će sutra doneti pismo. Kako ćete onima u hotelu objasniti sinovljevo odsustvo?

— Nisam razmišljala o tome.

— Pitam se... — zamišljeno će gospodin Pajn. — Ako biste, što bi bilo potpuno prirodno, izrazili zabrinutost što ga nema, verovatno bi se organizovala potraga.

— A šta ako ga ti gadovi...? - Nije mogla da završi pitanje.

— Ne, ne, ništa neće krenuti naopako sve dok niko ne pominje otmicu ili otkup. Na kraju krajeva, ne mogu od vas očekivati da potpuno smireno prihvatite nestanak ro-

denog deteta.

— Mogu li sve da prepustim vama?

— To mi je posao — reče on.

Kad su se okrenuli da pođu natrag ka hotelu, u mraku se gotovo sudariše s nekim krupnim muškarcem.

— Koje to bio? - oštro upita gospodin Pajm.

— Čini mi se da je to bio gospodin Tompson — odgovori gospođa Piters.

— Aha — zamišljeno reče Parker Pajm. — Tompson, kažete? Tompson... Hm.

Dok se spremala za počinak, gospođa Piters je imala utisak da je Pajnova ideja u vezi s pismom zaista dobra. Ko god da ga je doneo, sigurno je u nekakvoj vezi s otmičarima. Osećala se mnogo smirenije i zaspala je lakše no što je očekivala.

Dok se narednog jutra oblačila, opazila je nešto na podu kraj prozora i sagnula se da vidi šta je to. Srce joj se na trenutak zaustavilo kad je ugledala još jedan prljav, jeftin koverat s istim onim omraženim rukopisom. Pocepala ga je i izvadila novo pismo.

Dobro jutro gospođo. Jeste li razmislila? Vaš sin je živ

i zdrav, zasad. Ali moramo dobiti pare. Možda vi ne možete brzo da dođete do toliko para, ali čuli smo da vi imate vrlo lepu dijamantsku ogrlicu. Može i to umesto para. Evo šta treba da vi uradite. Vi ili neko kog vi odaberete mora da donese ogrlicu do stadiona. Onda vi pođite uz brdo do drveta pored velike stene. Držaćemo vas na oku i zato može da dođe samo jedna osoba. Tamo ćemo vašeg sina trampiti za ogrlicu. To mora da se obavi sutra u šest ujutru, čim svane. Ako vi nas prijavite policiji, ubićemo vašeg sina pre nego što vi stignete do železničke stanice.

Ovo je naša poslednja reč. Ako ne dobijemo ogrlicu do sutra ujutru, prvo ćemo da vam pošaljemo uši vašeg sina a preksutra ćemo da ga ubijemo.

S poštovanjem, Demetar

Odmah je otrčala do gospodina Pajna i on pažljivo pročitao pismo.

— Da li je tačno ovo o dijamantskoj ogrlici? — upitao ju je.

— Do poslednjeg slova. Moj suprug ju je platio stotinu hiljada dolara.

— Neki dobro obavешteni otmičari — promrmlja Pajn.

— Šta rekoste?

— Samo sam glasno razmišljao o nekim aspektima ovog slučaja.

— Pobogu, gospodine Pajn, manite se sad aspekata. Hoću svog sina.

— Ali vi ste svetska žena, gospođo Piters. Zar volite da vas ovako muče i iznuđuju vam deset hiljada dolara? Zar ćete tako lako prepustiti svoje dijamante bandi siledžija?

— Dobro, može se i tako gledati na stvar. — U gospođi Piters se odvijala borba između majke i svetske žene. — Uh, kako bih volela da im vratim milo za drago! Barabe jedne kukavičke! Onog trenutka kad mi vrate sina, gospodine Pajn, natovariću im čitavu lokalnu policiju na vrat, a ako bude trebalo, unajmiću oklopna kola da odvezu Vilarđa i mene do železničke stanice. — Gospođa Piters je bila crvena od želje za osvetom.

— Hm — sumnjičavo će gospodin Pajn. — Znate, draga gospođo, bojim se da su oni spremni za takav vaš potez. Svesni su da vas, nakon što vam vrate sina, ništa neće sprečavati da uzbunite čitav kraj. Stoga verujem da su razmotrili i tu mogućnost.

— A šta biste vi uradili?

Gospodin Pajn se osmehnu. — Ja bih pokušao nešto na svoju ruku. — Osvrnuo se po trpezariji. Nije bilo nikog

osim njih dvoje i oboja vrata behu zatvorena. — Gospođo Piters, imam jednog poznanika u Atini. On je juvelir, i to specijalizovan za lažne dijamante. Izrađuje prvoklasne kopije. — Tu mu glas pređe u šapat. — Pozvaću ga telefonom i on će još u toku današnjeg poslepodneva stići ovamo i doneti pregršt svojih radova.

— I?

— I onda će izvaditi prave dijamante iz ogrlice i zameniti ih lažnima.

— O, pa nikad ništa lepše u životu nisam čula! — reče gospođa Piters posmatrajući ga zadržljivo.

— Pst! Tiho. Hoćete li nešto da mi učinite?

— Naravno.

— Postarajte se da se niko ne približi dok budem telefonirao.

Ona klimnu glavom.

Telefon se nalazio u upravnikovoj kancelariji. Ljubazni domaćin je pomogao gospodinu Pajnu da dobije željeni broj i uljudno izašao. Na vratima je gotovo naleteo na gospođu Piters.

— Čekam gospodina Pajna — objasni mu ona. — Treba da idemo u šetnju.

— Nema problema, gospođo.

U predvorju se baš tad zatekao i gospodin Tompson. Prišao im je i obratio se upravniku.

Ima li u okolini nekih vila za izdavanje? Nema? A šta je s onom iznad hotela?

— Ta pripada jednom grčkom gospodinu. Nije za izdavanje.

— Zar nema baš više nijedne?

— Ima jedna koja pripada nekoj Amerikanki. Nalazi se s druge strane sela i trenutno je zatvorena. Postoji i jedna koja pripada jednom engleskom umetniku, ali ta se nalazi na litici okrenutoj ka Iteji.

Gospođa Piters se umeša u razgovor. Priroda ju je obdarila prodornim glasom, a ona je dala sve od sebe da zvuči još prodornije. — Ma nije moguće! — uzviknula je. —

Baš bih volela da imam vilu u ovom kraju! Priroda je takoreći netaknuta. Potpuno sam luda za ovim mestom, a vi, gospodine Tompsone? Ah, pa sigurno ste i vi, čim se raspitujete za vile. Da li ste prvi put ovde? Rekla bih da niste.

Neumorno je govorila sve dok gospodin Pajn nije izašao iz kancelarije i nagradio je jedva приметnim zadovoljnim osmehom.

Gospodin Tompson polako siđe niza stepenice i pođe do drumu. Tamo se pridružio nadobudnim majki i ćerki, kojima je, pošto su imale kratke rukave, očigledno bilo vrlo neugodno na vetrometini.

Sve se odvijalo po planu. Juvelir je stigao s nekom turističkom grupom odmah posle večere. Gospođa Pitera je donela ogrlicu u njegovu sobu, na šta on s odobravanjem pogleda dragulje i progovori na francuskom.

— *Madame peut etre tranquille. Je reussirai.* — Izvadio je alat iz torbice i prionuo na posao.

Oko jedanaest je Parker Pajn zakucao na vrata sobe gospođe Pitera. - Izvolite!

Pružio joj je torbicu od kozje kože i ona zaviri u nju.

— Moji dijamanti!

— Pst! A evo i ogrlice s lažnim dijamantima. Nije loše ispala, zar ne?

— Božanstveno.

— Aristopulos je pravi genije.

— Sigurni ste da otmičari neće primetiti?

— Kako da primete? Oni jedino znaju da imate ogrlicu i da ćete im je predati. Kako bi mogli išta da posumnjaju?

— Pa to je božanstveno — ponovi gospođa Pitera i vrati mu ogrlicu. — Možete li vi da im je odnesete? Ili bi bilo previše da i to tražim od vas?

— Svakako da mogu. Samo mi još dajte i ono pismo, zbog uputstava. Hvala. A sada, laku noć i *bon courage*. Sutra ćete doručkovati sa sinom.

— Iz vaših usta u božje uši.

— Ne brinite. Slobodno sve prepustite meni.

Bila je to teška noć za gospođu Pitera. Morili su je užasni košmari u kojima su naoružani razbojnici u oklopnim kolima ispaljivali čitave rafale za Vilardom, koji je u pidžami trčao niz padinu brda.

Laknulo joj je kad se probudila. Zora konačno beše zarudela. Gospođa Pitera ustade i obuče se, a potom sede da čeka.

Kada je u sedam začula kucanje na vratima, grlo joj se toliko bilo steglo da je jedva mogla da progovori.

— Uđite — reče.

Vrata sa otvoriše i na njima se pojavi gospodin Tompson. Nemo je zurila u njega, potpuno nesposobna da protisne makar i jednu reč. Obuzele su je najcrnje slutnje. Međutim, on tad progovori savršeno prirodno i staloženo. Imao je prijatan, dubok glas.

— Dobro jutro, gospođo Pitera — reče joj.

— Kako se usuđujete, gospodine? Odakle vam pravo da...

— Izvinjavam se zbog nenajavljene posete u ovo doba — reče on. — Ali, znate, ovde sam u vezi s primopredajom.

Ona se nagnu ka njemu streljajući ga pogledom. — Dakle, vi ste mi oteli sina! Nema nikakvih razbojnika!

— Tačno je da nema nikakvih razbojnika. To je bilo vrlo neubedljivo, ako mene pitate. Blago rečeno amaterski.

Međutim, gospođi Pitera je samo jedno bilo na pameti.

— Gde mi je sin? — oštro gaje upitala gledajući ga kao razjarena tigrica.

— Istini za volju — na to će gospodin Tompson - evo ga ispred vrata.

— Vilarde!

Vrata se ponovo otvoriše i blede, kratkovid i sada već neobrijani Vilard pade majci na grudi. Gospodin Tompson ih je blagonaklono posmatrao.

A onda se gospođa Pitera iznenada prenu i ponovo okomi na njega. - Svejedno ću vas prijaviti, tako mi svega.

— Grešiš, mama — reče Vilard. — Ovaj gospodin me je spasao.

— Gde si bio?

— U nekoj kući na litici, otprilike kilometar i po odavde.

— Gospođo Piters — pozva je gospodin Tompson — dopustite mi da vam vratim ono što je vaše.

Pružio joj je nešto ovlaš obavijeno papirnatom maramicom. Maramica spade i ukaza se dijamantska ogrlica.

— Ne treba više da čuvate onu vrećicu s draguljima, gospođo Piters — s osmehom joj reče Tompson. — Pravi dijamanti su i dalje na ogrlici. Ono u vrećici samo su odlične kopije. Kao što reče vaš poznanik, Aristopulos je pravi genije.

— Ništa mi nije jasno — omamljeno reče gospođa Piters.

— Pokušajte da posmatrate slučaj s moje tačke gledišta — reče gospodin Tompson. — Pažnju mi je privuklo jedno ime. Bio sam slobodan da pratim vas i vašeg debelog prijatelja i da prisluškujem — eto, priznajem — vaš neverovatno zanimljiv razgovor. Toliko sam se bio zainteresovao za slučaj da sam pridobio upravnikovo poverenje i nagovorio ga da zapiše broj koji je vaš tobožnji prijatelj tražio i da naloži konobaru da prisluškuje vaš jučerašnji razgovor u trpezariji.

— Uskoro je sve bilo jasno ko dan. Bili ste žrtva dvojice veoma veštih kradljivaca dragulja. Znali su da imate dijamantsku ogrlicu i pratili su vas sve dovde. Potom su oteli vašeg sina i napisali onu sprdnju od pisma kako bi vas naveli da se poverite mozgu čitave operacije.

— Posle je sve bilo lako. Dobri gospodin vam daje vrećicu lažnih dijamanta i on i njegov saučesnik nestaju. Nakon uzaludnog čekanja, vi biste izludeli od straha i verovatno biste pomislili da su razbojnici oteli i vašeg prijatelja. Pretpostavljam da su uredili da neko sutradan ode u vilu. Ta osoba bi pronašla vašeg sina, a dok vi i on razjasnite šta se desilo i možda čak i prozrete čitavu igru, njih dvojica bi već bili daleko.

— A gde su sad?

— O, sad su na sigurnom, iza brave. Postarao sam se za to.

— Zlikovac nijedan — reče gospođa Pitera prisećajući se koliko je verovala tom čoveku. - Ljigavi, lažljivi zlikovac.

— Da, vrlo loš čovek — složi se gospodin Tompson.

— Živo me zanima kako ste otkrili šta se dešava — zadržljivo reče Vilard. — Svaka vam čast.

Gospodin Tompson skromno odmahnu glavom. — Ma kakvi — reče. — Kad putujete inkognito i čujete da se neko razmeće vašim imenom...

Gospođa Pitera se zagleda u njega. — Ko ste vi? — upita oštro.

— *Ja sam gospodin Parker Pajn* — reče on.

Beleška o autoru

Iza imena AGATE MILER, rođene 15. septembra 1890. godine u Torkaju, u Engleskoj, krije se čuvena spisateljica kriminalističkih romana AGATA KRISTI, „kraljica zločina“, čije su knjige prodate u više od 2 milijarde primeraka na engleskom jeziku a prevedene su na preko 50 jezika.

Za pukovnika Arčibalda Kristija udala se 1914. godine i iz tog braka, koji je trajao do 1928. godine, imala je ćerku Rosalinu.

Agata Kristi je tokom svog vrlo produktivnog radnog veka napisala 79 romana i zbirki priča, kao i desetine pozorišnih komada. *Mišolovka*, prvi put izvedena u Londonu 1952, najduže je neprekidno igran pozorišni komad.

Njene detektivske priče britanskog šarma, koje razrešavaju Herkul Poaro ili živahna gospođica Marpl, donele su joj svetsku slavu. U romanu *Misteriozna afera u Stajlzu*, ekranizovanom 1920, pojavljuje se lucidni Herkul Poaro, koji pomoću svojih „sivih ćelija“ rešava zamršene zločine, i to u više od 33 romana.

Gospođica Marpl debitovala je u filmu napravljenom po poslednjem romanu Agate Kristi *Uspavano ubistvo*, i to 1976, a taj lik ljupkog i mudrog njuškala javlja se u petnaestak njenih romana.

Oba lika doživela su nezapamćenu slavu i zahvaljujući ekranizaciji u filmovima i TV serijama, od kojih smo

mnoge imali prilike da vidimo i na našim ekranima: *Ubistvo u Orijent ekspresu* (1974), *Smrt na Nilu* (1978).

Agata Kristi napisala je i četiri autobiografske knjige,

a zabeležila je i dogodovštine s arheološkim ekspedicijama na kojima je bila sa svojim drugim mužem.

Pod pseudonimom Meri Vestmakot napisala je šest romantičnih romana.

Orden Britanskog kraljevstva pripao joj je 1971. godine.

Umrla je 12. januara 1976. godine.

Jelka Jovanović

Scan i OCR: *BABAC*